

KUZEY IRAK'TA OSMANLI HÂKİMİYETİNİN KURULUŞU VE MEMUN BEY'İN HATIRALARI

İSMET PARMAKSIZOĞLU

GİRİŞ

Hatıraların edebî eser olarak değerlendirilmeleri yanında, tarih açısından belge olma nitelikleriyle sahip oldukları değer, ayrı bir önem taşımaktadır. Hatıraların yazılışında türlü faktörler etkili olmakta ise de, bunlar bütünüyle millî tarihimizin askerlik, yönetim ve toplumla ilgili yapısı bakımından aydınlatıcı, olayları belgeleyici yönleriyle vazgeçilmez kaynaklar olma özelliklerini saklamaktadırlar.

Bu sebepledir ki, Osmanlı İmparatorluğunun tarihî kaynakları arasında son yıllarda önemleri gittikçe artan belgelerden birisi de hatıralar olmuştur. Bundan bir süre önce Baf Kadısı Macuncu-zade Mustafa Efendinin hatıralarını araştıracılara sunduğumuz zaman, bu metnin gerek yurt içinden, gerek yurt dışından nasıl ilgi ile karşılandığını görmüş, tarihimizin belli kaynakları yanında, edebî ölçüler itibarıyla pek de değerli olmayan bu metnin, toplum yapısını aydınlatma bakımından kazandığı değeri izlemiştik (Bir Türk kadısının esaret hatıraları. Tarih Dergisi, V, Sayı 8). Macuncu-zade Mustafa Efendinin hatıraları yani, Baz-geşt-i Hakiri Malta - Sergüzeşt-i esirî-i Malta bir süre sonra Türk Dil Kurumu tarafından metin halinde de yayınlanmıştır (Prof. Fahir İz. Türk Dili Araştırmaları Yıllığı 1970, 78 - 122). Daha sonra bu türden başka bir metin, Türk kamu oyunu ilgilendirmiştir. Viyana'nın ikinci defa kuşatılması sırasında Avusturya kuvvetlerince tutsak alınan Osman Ağa'nın hatıraları da aynı şekilde ilgi bulmuştur (Viyana muhasarasından sonra Avusturyalılara esir düşen Osman Ağa'nın hatıraları. Yayımlayan: M. Şevki Yazman. İstanbul 1961).

Hatıralar konusunda kendini gösteren ilgi ile bundan sonra yapılacak inceleme ve araştırmalar, şimdiye kadar değeri ve önemi iyice belirlememiş bulunan bu kaynağın tanınmasına fırsat verecektir. Tarihimizin coğrafya alanı bakımından çok yaygın bulunması, büyük

bir süreyi ve dönemi içine alması, değişik zamanlarda değişik bölgelerde pek çok hatıranın yazılması gibi bir sonuç vermiştir. Araştırmacıların imparatorluğun merkezinde geçen olaylarla ilgili hatıralar yanında Cezayir'den Âzerbaycan'a, Yemen'den Kırım'a, Budin'den Lahsa'ya kadar yayılan topraklar üzerinde yazılan hatıraları da Türk tarihinin kaynakları arasına katmaları ve bu suretle imparatorluk tarihinin aydınlanmasına yardımcı olmaları, tarih incelemeleri bakımından lüzumlu bulunmaktadır. Bu güne kadar yayınlanan veya bilinen hatıraların toplu bir katalogu için bkz. İbrahim Olgun. Anı kaynakçası. Türk Dili. XXV/246 (1972).

Geçmiş yüzyıllara ait yeni bir hatıra ise, Bağdad'da tesadüf ettiğimiz, Memun Bey'in Hatıraları'dır. Bugünkü Süleymaniye, eski adıyla Şehrizar ve çevresinde Osmanlı hâkimiyetinin kuruluşu ile ilgili olan Memun Bey'in Hatıraları, XVI. yüzyıl tarihimizin hem zaman, hem de yer bakımından küçük bir bölümünü aydınlatmada yararlı olacaktır.

XVI. yüzyılın ilk çeyreğinde, Osmanlı otoritesi Kuzey Irak'a civar topraklara yaklaştığı sırada, bu bölgede bulunan mahallî beylik ve emaretlerin Osmanlı egemenliğini tanımalarında zamanın ünlü bilginlerinden ve devlet adamlarından biri olan İdris-i Bidlisî'nin yaptığı iş büyük önem taşımaktadır. Uzak görüş sahibi olan, bölgedeki toplum yapısını ve siyasi durumu değerlendirmesini bilen İdris-i Bidlisî, çalışmaları ile çevrenin yeniden tahrip edilmesine meydan vermediği kadar, mahallî otoriteleri Osmanlı gücü konusunda ikna etmekle onların şahsî durumlarını korumalarına da imkan hazırlamıştır. Gerçi mahallî emaretlerin barış yoluyla Osmanlı egemenliğine boyun eğmelerinde asıl müessirin, Çaldıran savaşı olduğunda şüphe yoktur. Fakat, onların bölgeye giren, bu yeni ve çağının en güçlü devletine böylece barışçı bir tutumla boyun eğişleri, 25 kadar beyliğin eski hak ve otoritelerini sürdürmelerine de fırsat vermiştir. İdris-i Bidlisî'nin kendi ifadesiyle "Memâlik-i Kürdistan'da evvel yerden, ki Vilâyet-i Urmiye'dir ve tasarrufu ümera-yi Baradost'tadır, tertip ile tâ mülük-i İmadiye ve Sorân ve memleket-i Bohtan ve Garzan ve Rujegan ve Eyyubiyân ve gayre varınca cümlesinden uhud-i müekkede ile Sultan-i İslâm'a biat itturdüm". (Hüseyin. Bedâyi' el-Vekayi', Moskova 1961). İdris-i Bidlisî'nin Bıyıklı Mehmed Paşa ve Husrev Paşa ile ortak çalışmaları sonunda, 1515'ten 1519'a kadar geçen zaman içinde, Ergani, Harput, Divriği ve Siverek emaretleri, 1534'te

ise Adilcevaz, Erciş, Van, Ahlat yöreleri Osmanlı hâkimiyetine girmiş bulunuyordu. Bu çalışmalarda sadece Şehrîzor'da bulunan Erdelanî emareti mukavemet etmek ve Osmanlı otoritesine direnmek cesaretini gösterebilmişti. İşte Memun Bey'in Hatıraları, Erdelanî beyliğinin bu direnme çabalarının hikâyesini anlatan bir kaynak olmak itibarıyla Güney doğu Anadolu'da Osmanlı egemenliğinin kuruluşu bakımından önem taşımaktadır.

Yazar

Sultan III. Murad'ın cülûsu (8 Ramazan 982/22 Aralık 1574) münasebetiyle hatıralarını kaleme alan ve bu suretle Osmanlı İmparatorluğunun yeni hükümdarına kendisini tanıtmak, daha önceki davranışlarından dolayı mazur görülmek isteyen Memun Bey, Şehrîzor mahallî emaret ve hanedanına mensup bir beydir.

Şimdiye kadar Şehrîzor veya Erdelan beyliği hakkında rastlanan bilgilerin tek menşei Şeref Han Bidlisi'nin eseri, Şerefnâme idi. Ancak Memun Bey'in yazmış olduğu hatıralar gerek kendi hakkında, gerek babası Bige Bey hakkında ve Osmanlı hakimiyetinin kuzey Irak'ta, İran sınırı üzerinde kuruluşu konusunda yeni bilgiler ve açıklamalar getirmektedir. Kaynaklarda merkezi Zalim kal'a olan ve Bige Bey tarafından tasarruf edilen bu küçük Kürt beyliği¹, menşe itibarıyla Erdelan emaretine bağlanmakta ve hanedanın kurucusu olarak da Baba Erdelan gösterilerek, beyliğin kuruluş tarihi Moğol hakimiyetinin son yıllarına kadar götürülmekte idi. Ayrıca Baba Erdelan'ın Diyarbakır bölgesinde bir süre devlet kurmuş Ahmed b. Mervan'ın torunlarından ve daha efsanevî bir bağlantı ile de eski İran hanedanından Babek b. Sasan'ın zürriyetinden olduğu ileri sürülmekte idi (Abbas el-Azzavî. Tarihu'l-Irak beyne İhtilâleyn IV, 61; Aynı yazar. Şehrezor es-Süleymaniye 47. Muhammed Emin Zeki. Tarihu's-Süleymaniye ve Anhaihâ 38). Halbuki Memun Bey'in Hatıraları, böylece tasavvur edilen bilgilerin dışında bir gerçeği ortaya koymaktadır. Memun Bey'e göre mensup oldukları hanedan, Erdelanî olmayıp Âdilî'dir. Hatıralarında kendini tanıtırken, "bu bende-i ubûdiyet-meşhûn İbn-i Bige Beğ-i Âdilân-i Memun (2/A)" demek suretiyle soy kütüklerinin Mervanîler veya Sasanîlerle ilişkisi olmadığını, "Aşere-i

¹ Zâlim kal'a. Şehrîzor beyliğinin merkezi olan bu kale, Kerkük-Tebriz yolu üzerinde sarp bir dağda bulunuyordu. Arap coğrafyacıları bu kaleyi Zelem olarak adlandırmışlardır (Yakut el-Hamavî. Mu'cem el-Büldan. Beyrut 1957. X, 146.)

Mübeşşereden nesebleri Ebu Ubeyde-i Cerrah'a ve Emirü'l-müminin Abbas'a tarafeynden vasıl olur ve ecdadlarından Âdil nâm kimesne Çınkızîler fetaretinin evâilinde Vilâyet-i Şehr-i Zol'e vali olup . . . (2/B)" belirtmektedir. Bu açıklamalara göre Osmanlı İmparatorluğunun Irak üzerinde egemenlik kurmaya başladığı 1535 yıllarında Şehrizar beyliğinde bulunan aile, Âdil Bey'den neş'et eden ve soyunu İslâmın iki büyük liderine bağlayan başka bir ailedir.

Osmanlı egemenliği Şehrizar'a, bu küçük beyliğin sınırlarına dayandığı zaman, Beylik Bige Bey tarafından yönetilmekteydi². Bige Bey'in diğer kardeşleri, Söhrab (Serhab. Abbas el-Azzavî. Aynı eser IV, 59) Mehmed ve Kaytmaz Beyler ise, beyliğin yönetiminde onun maiyetinde bulunuyorlardı. Ancak, Osmanlılarla Safevîler arasındaki hegemonya mücadelesi bu küçük beylikteki huzuru ve düzeni alt üst etti. Bige Bey Osmanlı otoritesini kabul ettiği halde, özellikle Söhrab, Şah Tahmasb'a meyyal bir politika tuttu. Bu durumda Bige Bey, bağlılığını belirtmek için küçük yaşta bulunan büyük oğlu Memun'u rehin olarak Bağdad Beylerbeyi yanına göndermek zorunda kaldı. Memun Bey, Bağdad vilayet konağında Osmanlı usullerine göre yetiştirildi. On yıldan fazla bir zaman alan Bağdad'daki hayatını Memun Bey, bir ceza ve hapis olarak tavsif ederse de hatıralarından da anlaşılacağı gibi burada iyi bir tahsil gördü. 1548 tarihinde Divân-i hümayundan gelen bir emir üzerine müferrikalara katılarak günde yüz akça ücretle kapukulları arasına alındı. Birecik'te ordu-yi hümayuna gelerek Kanunî Sultan Süleyman'ın iltifatlarına mazhar olduktan sonra, yıllık 300.000 akça ile Kerkük sancakbeyliğine tayin edildi. 1550'de babası Bige Bey'in ölümünden sonra Şehrizar beyliği kendisine verildi. Ancak, amcaları Mehmed ve Söhrab Beyler bunu kabul etmedikleri gibi, İmadiye hâkimi Sultan Hüseyin Bey de bu tâyine karşı çıktı. Bunun üzerine Sadrı-âzam Rüstem Paşa, Şehrizar hâkimliğine Mehmed Bey'i tayin ettirdi ve Memun Bey, Hüseyin Bey tarafından tevkif edilerek İmadiye kalesine hapsedildi. Bir süre sonra Bağdad Beylerbeyi Temerrüd Ali Paşa'nın aracılığı ile afva uğrayan Memun Bey, İstanbul'a gönderildi ve burada Dergâh-i âlfî müteferri-

² Şeref Han Bidlisî. Şerefnâme, Arap. trc. 117'de Bige Bey'in 42 yıllık bir beylikten sonra H. 940 (1533) tarihinde öldüğünü belirtirse de Memun Bey'in anılarından Bige Bey'in Elkas Miza'nın ölümünden bir yıl sonra 1550 tarihinde öldüğü anlaşılmaktadır.

kaları zümresine katılarak görev yaptı. 1553 tarihinde veya başka bir ihtimalle 1555 Amasya andlaşmasından sonra tekrar Irak'a dönerek çeşitli sancakbeyliklerinde bulundu. En son, hatıralarını kaleme aldığı 1577 tarihinde Hille'de yaşamakta idi³. Memun Bey'in Mehmed Bey adında bir oğlu olduğu ve onun da bir süre Kerkük sancakbeyliğinde bulunduğu bilinmektedir.

İşte, Memun Bey'in hatıraları 1534-1555 yılları arasında Kuzey Irak'ta Osmanlı hakimiyetinin fi'len teşekkülünde, Safevî İranla olan hegemonya mücadelesinde bölgedeki mahallî beylerin tutum ve davranışları ile bölgeyi bir süre etkisi altına alan Elkas Mirza'nın macerasını ve bu arada kendi rolünü anlatmak suretiyle sınırlı bir çevre için olsa dahi Osmanlı tarihinin bir bölümüne ışık tutmaktadır.

Eserin diğer önemli ve değerli yanı da bugünkü Süleymaniye şehrinin kuruluşu ile ilgilidir. Şehrizar beyliğinin merkezi olan Zalim kalesinin Osmanlı kuvvetlerine mukavemeti üzerine bölgede ikinci bir kalenin, Timur tarafından tahrip edilen kale yerinde inşası, Sultan Süleyman tarafından Osman ve ondan sonra da Bağdad beylerbeyi olan Baltacı Mehmed Paşa'ya emredilmiş ve bunun sonunda yapılan kale, padişahın ismiyle Süleymaniye olarak adlandırılmıştır. (42/B ve 43/B).

Memun Bey'in Şehrizar hakimliğinden uzaklaştırılmasından sonra Söhrab Bey, kardeşi Mehmed'i buradan koğarak Zalim kalesini ele geçirmiş ve beyliğe hakim olmuştu. Ancak, Osmanlı Divan-ı hümayunu bu oldu bittiyi kabul etmemiş ve Bağdad beylerbeyi Osman Paşa ile onun ölümü üzerine Baltacı Mehmed Paşa serdarlığında sevk edilen kuvvetlerin baskısı altında Söhrab, Zalim kalesi ile birlikte Bige Bey'in tasarrufunda olan toprakları boşaltmak zorunda kalmıştı. Böylece Şehrizar beyliği 1552 tarihinden itibaren fi'len Osmanlı egemenliğine girmiş oldu. Buraya Divan-i hümayun tarafından önce Veli Bey, daha sonra da Berber Murad Bey tayin edilmekle bölgede Osmanlı yönetimi kurulmuş oldu. Söhrab ile çocukları ise kendi beyliklerini İran egemenliği altında H. 1032 (1622/23) yılına kadar devam ettirmişlerdir. Halepçe (Gülanber) ile Rijov çevresinde devam eden

³ Abbas el-Azzavî. Göst. eser. Memun Bey'in Zalim kalesinin kuşatıldığı sırada öldüğünü bildirmektedir. Bununla beraber onun son hizmetinin Hille sancakbeyliği olduğunu da tespit etmiş bulunmaktadır. (IV, 58, 62. not).

bu beylik, Havermân-i Rijov adıyla tanınmıştır. İskender Beg Münşî. Tarih-i Alem-ârâ-yi Abbâsî. Taşbasması, 1314, Nazmi-zade Murtaza. Gülşen-i Hulefa 64 ve bunlardan naklen Abbas el-Azzavî. Göst. Eser. IV. 60, 251.

E s e r

Irak Millî Arşivi Merkezince (Merkez el-Vatanî li-hıfz el-vesâik) Türkiye'den (İstanbul) satın alınan özel bir koleksiyon içinde Bağdat'a intikal eden Memun Bey'in hatıralarına tesadüfen rastlanılmıştır. Irak'taki görevimiz sırasında bu koleksiyonun fiyatı hususunda adı geçen Arşiv idaresi ile satıcı arasında çıkan anlaşmazlık üzerine bilgi edinilmek üzere davet olunmuştum. Listeler ve kitaplar incelenirken Türkçe, Arapça, Fransızca basma kitapların yanında altmış kadar yazma eserin de bulunduğu görülmüş, bunların bir listesi alınarak bilgi için ilgili makamlara sunulduğu gibi, Türkiye Millî Kütüphane Genel Müdürlüğü de söz konusu yazmalardan haberdar edilmişti. Bundan başka, unique nüshalar olması melhuz olan üç yazma eserin mikrofilmleri Irak Bilimler Akademisinden istirham edilerek, bu mikrofilmler de Ankara'ya dönüşümde Millî Kütüphane Genel Müdürlüğüne teslim edilmişti.

Memun Bey'in hatıraları, sözü edilen bu üç eserden biridir. Metnin aslı, XVI. yüzyıl Osmanlı kitap sanatının bütün özelliklerini taşıyan bir yazma olup, zahriyede sahibu mâlik ifadesi okunan silinmiş bir isim ile okunamayan bir mühür vardır. Eser, 16.5×11.5; 13.5×7.5 cm. eb'adında ve 46 varak hacminde olup, nesih hatla yazılmıştır. "Şükrü sipâs ol hallâk-i cihân" ibaresiyle başlamakta ve "tahrîren fi evâil-i şehri rebî'i'l-lâhir min şühûr-i sene hamse ve semânîne ve tis'ami'e" sözleriyle son bulmaktadır. Metnin aslı, Tarihu Bağdat bi'l-lugati't-Türkiye adıyla kaydedilmiş ve yazar olarak da Memun Bey'in babası Bige Bey gösterilmiştir. Elimizdeki metnin, yazarın kaleminden çıkıp çıkmadığına dair bir emare yoktur. Ancak, eserin Sultan III. Murad'ın cülûsu münasebetiyle yazıldığına ve H. 985 tarihinde tamamlandığına göre yazarın kaleminden çıkması ihtimali kuvvetlidir. Memun Bey, hatıralarına göre Türkçeyi (yazı Türkçesini) Bağdat'da rehlin olarak bulunduğu sırada öğrenmiştir. Metinde tesadüf edilen imlâ hataları, vasıl vavlarının unutulması (3/B,2/A), hizmet-i âlileri (6/B), sin'le tahassün (24/B), ve asakiri-mensure (40/B), ümeralara (45/a) gibi hatalara düşülmesi, eşme, kale,

liva gibi isimlerin (i) hallerinin devamlı olarak hemze ile yazılışı ve geniş ölçüde bicne, dav, aşan, olanca, kurtulanca, koğurmak, yepmek, belinlemek, barışık, dilek etmek gibi mahallî Türkçe sözlerin kullanılmış olması, bu kanıyı kuvvetlendirmektedir.

Memun Bey'in ayrıca manzume söylemek hevesinde olduğu da görülmektedir.

*Ki tâ vardır şehâ cismimde cânım
Duâdır dâima vird-i zebânım
Paşa ile beylerin kavline ne itibâr
Bir emir buyurmayınca hazret-i hüdavendigâr
Paşa ile beylerin ahdine dayanmadı
ve şüphe düşdü inanmadı.*

gibi kafiyeli sözler bu merakın belirli örnekleridir.

Memun Bey'in babası Bige Bey'in adına gelince, Abbas el-Azzavî bu adın, Bekr'den muharref olduğunu ve Kürdler arasında böylece kullanıldığını ileri sürer (Tarihu'l-Irak IV, 57). Gerçekte gerek Şerefnâme'de, gerek diğer metinlerde bu ad; Bege, ya da Bige, Biyge ve Piye şekillerinde yazılmış bulunmaktadır. Ancak yine Irak'ta bulunduğumuz sırada Bige sözünün kullanıldığını ve "küçük bey" anlamında mahallî Türkçede bugün de yaşamakta olduğunu müşahade etmiş olmakla yayınıımızda bu adı, Bige Bey şeklinde tespit etmiş bulunuyoruz. Ayrıca Memun Bey, eserinde Derteng beyinin adından söz ederken, onu çok rahat bir şekilde, Ebu Bekir Bey olarak ifade etmektedir ki, bu da Bige adı üzerinde Abbas el-Azzavî'nin düşüncesi yerine bizim tespit ettiğimiz hususun doğruluğuna işaret etmektedir.

MEMUN BEY'İN HATIRALARI (ÇEVRIYAZI)

Şükr ü sipâs ol hallâk-i cihân ve rezzâk-i ins ü cân celle celâluhu ve âmme nevâluhu hazretlerine ki nev'î insanı sâyir ecnâs-i mahlûkattan nutkile mümtâz ve vücûd-i müstelzimetri's-sücûdin lekad halakne' l-insâne fî ahsen-i takvîm¹ hil'atiyle ser-firâz eyledi. Ve salâvât-i bî-kıyâs ol rasûl-i Sidre-âşiyân ve makbûl-i kerim-i Yezdân Muhammed Mustafa aleyhi't-tahiyeti ve's-senâ hazretlerine ki, Burâk-i

¹ Et-Tin. XCIV. 4. ki biz insanı en güzel bir biçimde yarattık.

berk-misâl ve Refref-i hümâ-himâl ile Kâbe kavseyn'e² ubûr ve pervâz idüb makam-i takarrüb ve 'izâzda "inneke le-alâ hulukin azîm"³ teşrifiyle müşerref ve mahrem-i râz oldu. Ve Âl ü ashâb ve çihâr-yâr-i âlî-cenâb ve hulefâ-yi râşidin-i § kâm-yâb ve cemî' ensâr ve ahhâbına ki, "ashâbî ke'n-nücûm bi-eyyihim iktedeytüm ihtedeytüm"⁴ üzere cümlesi nücûm-i hedâ ve rücûm-i âdâdırlar. Rıdvanu'llahi ta'alâ aleyhim ecma'în. Ve ani't-tâbi'în ve tâbi'et-tâbi'în ilâ yevmi'd-dîn. Çün şâhinşâh-i cihân, melik-i mülûki'z-zemân, âdel-i selâtin-i devrân ve ekmel-i havâkîn-i kişver-sitân, el-mütevekkil 'ale'llahi'l-meliki'l-mennân, es-Sultan Murad⁵ Hân-ı sâhib-kırân, halleda'llahu ta'alâ eyyâme hilâfetihi ve efâze aleynâ ve 'alâ kâffeti'l-müslimîne berekâti ihsânihi ve adâletihi hazretlerinin ey-yâm-ı hümâyunlarında bu bende-i 'ubûdiyyet-meşhûn, İbn-i Bige Beğ-i Âdilân-i Memûn, rezzakahu'llahu saâdete'd-dâreyn bi-Muhammedin Seyyidi'l-kevneyn, Hille sancağında olmağla cülûs-i saâdet-me'nûs teşrifinin takdimi için dergâh-i cihân-penâha rûy-mâl geldikte, bu kemîne bendelerinin § vâlidî olup, sâbıkan Şehr-i Zol hâkimi olan merhûm-i mezbûrun hâl-i hayatında kuvvet-i kâhire-i Süleymanî ve şevket-i bâhire-i kahremânî birle sene ihda ve erba'îne ve tis'ami'e şühûrun-da vilâyet-i Bağdad feth ü teshîr olduktan sonra müşârün-ileyh vâlid-i merhûmun der-i devlete olan hulûs-i 'ubûdiyeti ve bu bendelerinin Bağdad habsinde çekdüğü şiddet ü meşakkati ve Kazi Hân-i bâğfîn mekr ü hiyâneti ve Elkas'ın⁶ sergüzeşt ü felâketi bi'l-cümle vuku üzere bu sahifede ketbolundu ki müzekkir-i hâl, musaddik-i makâl ola ve billâhi't-tevfik.

² en-Necm. LIII. 9. Araları bir yayın iki ucu arasındaki mesafe kadar, belki de ondan da yakın oldu.

³ el-Kalem. LXVIII. 4. ve şüphesiz sen pek büyük bir ahlâk üzerindesin.

⁴ Hadis. Benim ashabım yıldızlar gibidir. Yolunuzu onlara iktida etmekle bulunuz.

⁵ Sultan III. Murad. 1574-1595. Sultan II. Selim ile Nurbânu Valde Sultan'ın oğlu olup, 1574-1595 yılları arasında saltanat sürmüştür.

⁶ Şah Tahmasb'ın baba bir kardeşi olup Şirvan hâkimi iken saltanat davasıyla isyan ve 1547'de Kanunî Sultan Süleyman'a iltica etmiş, 1549'da öldürülmüştür.

Şürû' be-asl-i hikâyât

Bige Beğ bendeleri 'Aşere-i mübeşşereden ⁷ nesebleri Ebû Ubeyde-i Cerrâha ⁸ ve Emîrû'l-mü'minîn Abbâs'a ⁹ tarafeynden vâsıl olur. Ve ecdâdlarından Âdil nâm kimesne Çinkızîler fetâretinin evâilinde vilâyet-i Şehr-i Zol'e vâli olup, Irakayn'e pâdişâh olanlara itâat üzere idiler. Takdir-i rabbânî ve kaza-i nagehânî ile ta § İsmâil **3 A** İbn-i Şeyh Hayder-i ¹⁰ şûm-ahter-i surh-ser, bed-mezheb ü bed-âyin ve tarik-i dalâlette tâbî-i dîv-i la'în ve ef'âl-i muhâlif-i şer'-i mutahhar olduğu cümle âleme günden azhar ve Bige Beğ bendeleri istim'âidicek rizâ-yi fâsidlerine ittibâ ve imtisâl itmediği için Bige Beğ'ün kal'ü kam'ına ve vilâyetin ahz ü fethine vükelâsından Çayan Han ve ümerâsından on iki sultan asâkir-i ferâvân ile irsâl idüb, Şehr-i Zol'e kadem-i şûmları ile vâsıl olduklarında, sahrasında vâki' olan kurâyı harâb ve üç pâre kal'ayı yebâb idüb kilel-i cibâlde olan hasn-ı hasnîn fethine kâdir olamayub bir yıldan ziyâde bekleyüb âhirü'l-emr meksûr ve mahzûl firâr-i hacâlet ve hasâret ile makarr-i şekâvet-müstekarlarına avdet idüb, mâ-beynde mesâfât olmadığı bâisten dâyimü'l-evkât mukatelât ve muharebâtdan hâlî olmayub, dest-i te'addîyi vilâyetten kûtâh itmezler idi. § Ve Ba'de'z-zemân bi-inâyeti' **3 B** l-meliki'l-mennân asâkir-i kişver-sitân ve zafer-kırân ile vilâyet-i Diyarbekr ve Musil ve Erbil hududune dek fetholub, memâlik-i mahmiye-i pâdişâhiye zamîme ve izâfe olup, bir müddetten sonra Vezir-i âzam İbrahim Paşa ¹¹ yi merhûm, Acem vilâyetinin niyetine sefere çıkup, mahrûse-i Haleb'de kışlayub, Bige Beğ bendeleri bu

⁷ Cennete gidecekleri sağıklarında müjdelenen İslâm dininin on ulu şahsiyeti. Bkz. Muhammed b. Hasan eş-Şafi'i. yay. İsmet Parmaksızoğlu. İslâm Uluları. Ankara 1965. 62 ve Zemahşerî. Yay. B. Bakır el-Hasenî. Hasâisu'l-aşereti'l-kirâmi'l-berere, Bağdad 1968.

⁸ Ebu Ubeyde Âmir b. Abdullah b. Cerrah, Aşere-i mübeşşeredendir. 639 yılında Remle ile Kudüs arasında Amvas kasabasında koleradan vefat etmiştir.

⁹ Abbas. b. Abdülmuttalib. Hazreti Peygamberin amcası olup, ondan iki veya üç yaş büyük idi. 642 yılında ölmüştür.

¹⁰ Şeyh Haydar-i Safevî'nin oğlu olup, annesi Uzun Hasan'ın kızı Alem Şah Hatundur. 1487'de doğmuş, kardeşi Sultan Ali'nin öldürülmesi üzerine Geylan'a kaçmış, 1500'de saltanat davasına kalkarak, 1502'de Elvend Mirza'yı yenerek Tebriz'e girmiş ve Safevî devletini kurmuştur. 1524'te vefat ederek Erdebil'e defn edilmiştir.

¹¹ Osmanlı Sadrâzamı. 1522-1535 yıllarında 13 yıl bu görevde kalmıştır.

- ahvâl(i) istimâ' ittikde, Haydar nâm kethüdaları ile eben ve 'an-ceddin ehl-i sünnet (ve) cemaat oldukları ve ol tarihe dek kızılbaş-i evbâş ile mâ-beynlerinde vâki olan muhârebât ve mukatelâtı mufassalen yazub, pâye-i serîr-âlâya izhâr-i 'ubûdiyet için arz idüb, âsitâne-i saâdete mezkûr kethüda vâsıl olub, rûy-mâl ittikde, Bige Beğ bendelerinin ahvâline vâkıf olduklarında, inâyet-i pâdişâhiye mazhar ve mukârin düşüb sâbiku'z-zikr bendelerine ahkâm-i şerîf(c) ile envâ-i riâyetler ve isti'mâlet-nâmeler ile ser-firâz ittiler. Ve İbrahim Paşa dahi evvel
- 4 A** baharda ş haşmet ü şevket ile asker-i nusret-me'ser ile diyâr-i Azerbaycan'a ve Tebriz'e karîb, Ocan'a nüzûl idüb, hiyâm-i encüm-nizâmın kurub, otağ iderler. Akablerince saâdet ü ikbâl ve şevket ü iclâl ile merhûm-i magfûrûn-leh Sultan Süleyman-i cennet-mekân, firdevs-âşiyân, enâra'llahü ta'alâ bürhânehu Ocan nâm mevzî'de asâkir-i mansûreye karışub az müddet içinde kış basub, Karagan dağlarından aşub, vilâyet-i Hemedan ve Dînever üstünden Irak-i Arab savbine teveccüh-i hümâyunları olub, Mahideşt'e aşan gedüğe irişdikte, şitânın şiddetinden ve havanın bürüdetinden ve zehâirin killetinden askerın yayası ve ekser davarları helâk olub ve top arabalarının dahi beygirleri kimi zebûnluktan kalub ve kimi helâk olub, saâdetlu Pâdişâh hazretlerine arz olundukta, buyurdular ki, çâre nedir? Bel'de kalan topları yere defnedin ve ovaya irişeni Karasu ırmağı-
- 4 B** na birağın ve arabaları ş ihrâk idin, düşman bulub bir tarafa iletmesin. Fermân-i şerifleri üzere buyurulanı itmişler ve saâdetlu Pâdişâh hazretleri vilâyet-i Bağdad'a tâbi Zengî-âbâd nahiyesine irişdikte, Bağdad kal'asının miftahları karşı gelüb, asker-i ferhunde mukaddemce Bağdad'a irişelim uz kalınmak için. Diyale nâm ırmağ ki, dokuz yolla iştihar bulmuştur. Mezbûr suya vardıklarında, zebûn kalan davarın ekseri suya garkoldu. Ve azametlu Pâdişâh hazretleri Dârü's-selâm-i Bağdad'a yetiştikde kışın bakiyyesini geçirmesiyçün, mahmiye-i mezbûreye şevket ü ikbâlde duhûl ve saâdet ü iclâlde Dârü'l-hilâfeye nüzûl idüb, suâl buyurdular ki, toplar kalan yere karîb kimin vilayetidir? Bilen kimesneler arz iderler ki, Şehr-i Zol vilâyetidir. Hâkimine Bige Beğ dirler. Ehl-i sünnet ve cemâattendir ve Kızılbaş ile müdâm adâvet üzere idi. Bundan evvel âsitâne-i saâdete âdem
- 5 A** gönderüb, izhâr-i 'ubûdiyet itmiş idi. Buyururlar, ş emr ile çavuş irsâl idin ki, senin mezhebin ve diyânetin ve Kızılbaş ile olan adâvetin ve bundan akdem âsitâne-i saâdete izhâr-i sadâkat ve 'ubûdiyetin malûm olmuştur. Şart-i ihlâs budur ki, benim yolda kalan toplarımı

Bağdad'a ulaştırasın, hizmetin zâyil olmayub, nice ihsânıma mazhar düşesin, deyu fermân-i şerîfleri vârid olmağın, emr-i âlî-şâmı çavuşbaşı iken vefat eden Muslî Çavuş ile irsâl idüb, merkûm Muslî Çavuş emr-i hümâyunu Bige Beğ bendelerine vâsil eylediğünde, envâ'-i sürûr hâsıl idüb, 'ale'l-fevr pîşkeş ile karındaşı Söhrâb'ı Çavuş-i mezbûre koşub âsitâne-i saâdete gönderüb, semî'nâ ve 'atâ'nâ hizmete varmışam deyüb, hemân yere defnolub, suya garkolunan topların delili gelsün, bu hizmeti canım ve başım üzere ideyim. Sâbıku'z-zikr Söhrâb, âsitâne-i saâdete yüz sürdükte, vâki olan ahvâl(i) pâyeyi serir-âlâya arz idüb saâdetlu Ş Pâdişâh hazretleri Bige Beğ bendelerine hayır-duâ idüb ve Söhrâb'a mezîd-i inâyet-i husrevâniden Mehrevan sancak(1) sadaka olub ve sâbıku'z-zikr topları defniden ve suya bırağan kimesneleri ve bazı arabacıardan yarar serdar ile koşub ve hil'at-i şerif ile Bige Beğ bendelerine irsâl olunub, vusûl oldukta, vilâyetinde olan haddâd ve neccârları cem'idüb, arabaya lâzım olunan nesneleri tamir ittirüb, kifâyet mikdarı, kayım, tuvanâ beygirleri âmâde idüb ve olanca leşkeri ile topları getürmeğe mütevecceh oldukta, âsitâne-i saâdetten hükmi şerif ile çavuş irişüb ki, benim azîmetim Şehr-i Zol yolundan Tebriz'e varmaktır. Gerektir ki, menâzilde zahîre hâzır idüb, topları Bağdad'a isâle ikdâm ve ihtimâm idesin deyu, ferman olunmağın, mezkûr kulları imtisâlen li-emri's-şerif yerinde kalan karındaşın ve âdemlerin zahîre tedarüki için tayin idüb, kendüsü toplar hizmetine mukayyed iken, eyyâm-i bahar olub Ş saâdetlu Pâdişâh-i âlem-penâh devlet ü iclâl ile Bağdad'tan çıkub Dâkuk ve Kerkük yolunda Eymân Şadırbendi dimekle marûf yerden ubûr ve Şehr-i Zol ovasına duhûl idüb, İskender-i Zül-karneyn'in ahşası defnolduğu ordu yolundan mürûr idüb, Seyyân gediğünde Kızılca kal'a nâm mahallin ovasında Hacılar bayramı idüb, vilâyet-i Mısır'dan münfasal olan Hadım Süleyman Paşa¹² nice bin zerrîn-külâh ve simîn-kemer (ve) dibâ-pûş ve hâs kullar, mükemmel, müsellâh silâh-şor cündiler, koz raht ile müzeyyen, muallem arabî atlar ile mezbûr konakta ordu-yi hümâyuna kavuşub, Şehr-i Zol muzâfâtına nüzûl-i iclâl buyurduklarında, Söhrâb, Bige Beğ tarafında(n) tedarük olunan pîşkeş ile ve kıla' miftahlarıyla semm-i semendlerine rûy-mâl idüb, her konakta cem'olunan zehâiri ol hizmete me'mûr olan hüdd-

5 B

6 A

¹² Ak hadım ağalarından olup, Şam ve Mısır valiliklerinde bulunmuş, 1541-1544 yılları arasında veziriâzam olmuş, 1548'de ölmüştür.

- dâm-i zevî'l-ihtirâmılarına teslim idüb, kılağuzluk hizmeti ile otâğ-i gerdûn-nitâk önünce Azerbaycan'a tâbi Merâğa § nâm kasabaya dek vâsıl oldukta, cenâb-i pâdişâhtan envâ-i inâyetle mu'azzez olub, fermân-i şerîf-i cihân-mûtâ'ları ile mahall-i mezbûrdan Söhrab'ı döndürüb ki, topları Bağdad'a îsâline ta'cil olunmak için Bige Beğ bendelerine irsâl oldukta, Bağdad tevâbi'inde Zengi-âbâd nâhiyesinde vâsıl olduğu anda, ol zamanda Bağdad Beylerbeyisi olan Süleyman Paşa tarafından topları istikbal için irsâl olunan Defterkethüdası Osman Beğ ile mütevâsıl olmağın, mahall-i mezbûrda topları cem'î mühimmâtı ve levâzımı ile mezbûre teslim idüb, kendü aşâyirinden yarar âdemler ile Bağdad'a irsâl idüb, ba'dehu Bige Beğ bendeleri Şehr-i Zol'e ric'at idüb, dîde-i aykaza ile ahvâl-i pâdişâhiye nâzır ve kâdir olduğu mikdar âdem ile hizmet-i âlîlerine hâzır iken, Pâdişâh-i cem-haşem hazretlerinin devlet(ü) ikbâl ile Tebriz'de avdet-i hümâyün ve Dârü's-saltanat cânibine teveccüh-i meymûn buyurdıkları
- 7 A** haberiyle mahall-i mezbûrda karar § ve ârâm idüb, daâvât-i bekâ-yi zât-i saâdet-âyâtlarına müdâvemet ve ikdâm idüb, tecdid-i 'ubûdiyet ve te'yîd-i rukkiyet için dergâh-i âlem-penâha âdem irsâl itmek irâde idüb, lâkin kanûn-i bendegî ve âdâb-i efkendegîye vukufu olmamağın, Erbil Valisi olan Dasni Hüseyin Beğ cânibine âdem irsâl idüb, bu hususda istimdâd ittüğünde, mûmâ-ileyh dahi Diyarbekr'de zeâmete mutasarıf olub, Kapukethüdası olan Mecnun nâm kimesneyi gönderüb, gelüb vâsıl oldukta, bilâ te'hîr, makduru olduğu mikdar pîşkeş ile İbrahim nâm karındaşın mezkûr Mecnun kulları ile savb-i âsitâne-i saâdet-âşiyâne revâne idüb liva-yi Kerkük'e tâbi Ağçakale nâm nahiyeye vâsıl olduklarında Kızılbaş ümerâsından Çuka Sultan(a) hizmet ile neşv ü nemâ bulmuş Gazi Han, Şâh'tan firâr idüb, âsitane-i saâdet
- 7 B** âşiyâne gelüb, vilâyet-i Bağdad'ın nısfı beylerbeyilik tarîki § ile inâyet olunmuş idi. Şâh İsmail devrinde merkur Çuka Sultan, Şehr-i Zol civarında Mendilcin ve Dînever nâm vilâyetin hâkimi iken mâ-beynde vâki olan gıyret-i din ü millet ve hıfz-i fukara ve mesâkin ve memleket için kerrât ve defeâtle tarafeynde muharebe ve mukâteleye cür'et olunduğu ecilden, eser-i adâvet-i kadîme bâki olmağın, merkûm Gazi Han, mezbûrân İbrahim ve Mecnun Kethüda akabince bir kaç âdem irsâl idüb, mahall-i mezkûrde 'ale'l-gafle üzerlerine dökülüb, Bige Beğ kullarının kethüdası Hüseyin'i ve mezbûr Mecnun'u nice nefer kimesnelerle katlittirüb, sâlifü'z-zikr İbrahim, bi-inâyeti'llâhi'l-melikî'l-kadîm varta-i helâkten halâs bulub, livâ-yi Erbil cânibine

firâr idüb, iki günden sonra müşârün-ileyh Hüseyin Beğ'e vâsıl olub, ahvâl-i mâcerayı vuku' üzere 'ale't-tafsil takrir idüb, Bige Beğ bende lerine 'ilâm-i ahbâr itmek tefekküründe iken, zikr olunan Gazi Han, kethüdasını ulağıyle dergâh-i felek-metâfa § arz idüb ki, Şehr-i Zol vilâyeti bir beylerbeyiliğe mütehammildir. Eğer bu kullarına bir mikdar asker ta'yîn olunmak himmet olursa, vilâyet-i mezbûrenin feth ü teshiri mümkündür. Mezkûr Gazi Han'ın arzı mucebi üzere Diyarbekr ve Mar'aş ve Şam ve Halep askerine, Bağdad Beylerbeyisi Süleyman Paşa'ya Şehr-i Zol üzerine varasın deyü fermân-i şerîfi kadr-tân vârid olub, Bige Beğ bendeleri vâkıf olmamak için Süleyman Paşa suret-i vidâdda cezâyir'e¹³ sefer-i zafer-eser buyurulmuştur, deyü mektub-i vidâd-isti'mâl irsâl idüb, cevabında Bige Beğ kulları dahî âdemiyle arz eyledi ki, eğer ferman olunur ise, bir mikdar asker ile karındaşım kulları gönderile ve Süleyman Paşa'ya mektup irişdikte kimesneye ihtiyac yoktur. Hemân surh-ser tarafında tecessüs-i ahbâr-da olasın, dedikleri için tarîk-i 'ubûdiyyette sâbit-kadem olub, asâkir-i nusret, intisâb-ı zafer-âyât olmak daâvâtına hulûs-i derûnla iştigalde § iken, zu'afâ-yi memleketten ba'zı fukara asâkir-i Pâdişâh-ı encüm-şümârın Şehr-i Zol serhaddine duhûl ve Horin nâm kal'anın istilâsın ihbar idicek, Bige Beğ dahi, fi'l-hâl serdâr-i asker-i zafer-rehber Süleyman Paşa'(ya) 'ubûdiyetnâme ile kethüdasın irsâl idüb ve bu kullarından hiyânet ve isyâna müteallik ne zuhûr eyledi ki, bu makule tarîka zâhib olup, 'abd-i vefâdârı cefâyâ râgıb olasın, bu cünbüşe sebep ne dir? Eğer murâdınız kal'a ise el-'abdü ve mâ-yemlikuhu li-mevlahi¹⁴, ben Pâdişâh-i saâdet-destgâhın kulu olduktan sonra kal'a nedir? Cümle mülk Pâdişâhındır. Dest-i te'addîyi dirâz itmenin aslı nedir? Eğer saâdetlu Pâdişâh hazretleri 'ubûdiyetimizi kabul itme yüb, kal'a irâde ettilerse, işte miftah deyü arz-i rukkiyet-i bilâ-iştibah ettiklerinde, Pâşâ-yi mûmâ-ileyh bu hususta dahl olduğuna yemin-i billâh ettikten sonra, merkûm Gazi Han'ın arzı ile olduğun iş'âr ve izâh idüb, eğerçi sizin sadâkat ve istikametinizde § reyb ü şübhemiz yoktur. Ammâ, sadâkati muceb, kal'anın miftahı ve ba'zı pîşkeş ile bu bendelerini müşârün-ileyh Paşa hizmetlerine irsâl idüb, vâsıl oldukta, istikametlerine kemâl-i yakîn hâsıl olmağla askere icâzet virüb

8 A

8 B

9 A

¹³ Şattü'l-Arab'da Ambar'dan itibaren Basra körfezine doğru delta meydana gelirken vücade gelen adalar. Hor da denilir.

¹⁴ Kul, nesi varsa hepsiyle efendisine aittir. (Arap atasözü).

- kulları sagîrû's-sin olmağla yanında alıkoyub ve sâbikan der-saâdete giderken basılıb, âdemleri kırılan mezkûr İbrahim karındaşlarını Paşanın çavuşbaşısı Osman Ağa ile pâye-i serîr-âlâya mufassalen arzlar ile gönderüb, vusûl bulduklarında bi'l-cümle ahvâl, Pâdişâh-i âlem-penâh hazretlerinin malûm-i şerîfleri oldukta, mezîd-i inâyet-i Padişâhîden bu kullarına Bin Gaddura ve Horin sancağı sadaka olunub, merkûm İbrahim bendelerine yüz bin akça zeâmet ve Bige Beğ bendelerine İbrahim Paşalu Hurrem nâm çavuş ile fâhir hil'atler ihsan olunub, mukaddemâ der-saâdete giderken gâret olunan pîşkeşlerin ve katlolunan âdemlerin teftişi vuku'u üzere görüblüb, arz olunması § fermân olunub, Çavuş-i mezbûr, Bağdad'ta Süleyman Paşa'ya vâsıl olub, irsâl olunan ahkâm-i şerîfeyi teslim ettikten sonra, Keyvân nâm kapucubaşısı ile sâlifü'z-zikr çavuş, hil'at ve evâmir ile Bige Beğ kullarına irsâl olunduğuna vâkıf olıcak, Gazi Han, kendü mefâsid ve mekâyidin def'ü ref' için fikr ider ki, Süleyman Paşa ve Erbil Beyi Hüseyin Beğ ve Şehr-i Zol Hâkimi Bige Beğ birbiriyle min cemi'il-vücûh müttefik olub, Bağdad'ta olan oğlun salıverirlerse, dahi beni bunda yürütmezler deyû 'ale'l-gafle Bağdad Beylerbeyisi kendü ile zıd olduğun arz ittüğünde, Pâdişâh-i kişver-sitân, ol zamanda Kara Buğdan seferinde olub, bu hususun sıdkı ihtimâli ile Süleyman Paşa'yı azl idüb, Bağdad beylerbeyiliğın bundan esbak Mar'aş eyâletinden mazûl olup, ol hinde livâ-yi Menteşe beyi olan Mehmed Paşa'ya¹⁵ tevcih olunub, sâbıkû'z-zikr kulları bu hususda
- 10 A** bi-haber muktezâ-yi fermân-i âli üzere husus-i § mezbûreye mübâseret ve teftişe şürû' olunub, encâm bulmadın müşârün-ileyh Mehmed Paşa'nın kethüdası Bağdad'a vâsıl olub, fi'l-hâl bu kulların İç kalenin dizdârın hanesinde habs idüb ve memur olunan teftişin görülmesi bertaraf oldu. Ba'de mürûr-i eyyâm ile mezbûr Mehmed Paşa Bağdad'a vâsıl olıcak, Gazi Han gelüb mahmiye-i mezbûrede mülâkat idüb, hezâr iltiyâm ve iltifâtla muhabbet ve meveddetleri übüvvet ve bünüvvet meütebeddil olmuş iken, Gazi Han'm ekser akvâli hilâf ve cümle ahvâli lâf-i güzâf olub ve livâ-yi Mendilcin beyi olan Mustafa Beğ ve livâ-yi Gelin beyi olan kîş-i bed-endîş müşârün-ileyh Han'm biraderleri olub, taht-i livâlarında olan fukara ve zu'afânın evlâd ü 'iyâllerin çeküb, darbile tasarruf ittikleriçün havâss-i hümâyundan nice karyeler harâb oldu ve hüdâvendigârın kullarından nicesin kasden ve 'amden,

¹⁵ Baltacı ocağından yetişmiş ve çeşitli valiliklerde bulunmuştur.

sırren ve 'aleniyeten katlittikleri müşârün-ileyh Mehmed Ş Paşa'ya malûm olub, der-i devlete vukû'u üzere arz ittikte, mezbûr-i hususun teftişi için erkân-i saâdet çavuşlarından Muhtesib zade Mehmed nâm çavuş mübâşir ve Bağdad kadısı Niksarlu Mevlâna Musliheddin Efendi tayin buyurulub ve Gazi Hân-i bed-gümânî âsitâne-i saâdete istenüb, fermân-i vâcib-i'l-iz'ân kendüye vâsil oldukda ebâ ve müttekâ-yi bağı-yi inâda iytika idüb, dokuz aded sâhib-alem emîr ile yek-dil ve yek-cihet olub, vilâyet-i Bağdad Ulusunun beş nefer ilkethüdası ile üç bin haneyi sürüb Pâdişâh-i âlempenâh kullarından bu hususta kendüye tâbi olanlara, himmet ve riâyet ve uymayanlara, katl ü hasâret idüb, kuzât-i vilâyetten iki kâdînin boynun urub, hâh-ü nâ-hâh nice ehâli-i vilâyeti yanınca sürüb ve tâc-i bi-revâcî başına urub Taht-i kisra derbendinden Mahideşt yolundan mürur idüb. Yeşim ve Güngür râhundan Hemedan'a varub, hâkimi olan Abdullah Han ile mülâkî olub, nice menzilden sonra Gülkabak yaylasında Şâh'ın ordusuna karîb olıcak, Şâh'a Ş 'ilâm olundukta, karındaşı Behram Mirzâ'yı istikbâline irsâl idüb, ta'zîmât-i ferâvân ile orduya iysâl ittiklerinde, Şâh-i gümrâh, asâkir-i bed-fi'âli ile cem'iyet ve ve divân idüb, Hân-i hâin-i mezbûr, divanda Şâh ile buluşub, kendüsünden tafahhus-i ahvâl-i asâkir-i Ervâm-i lâzimi'l-ihtirâm-i saâdet-fercâm idüb, sevk-i kelâmında ümerâ-yi Ekrâdden Bige Beğ müreb-bâlarından Hacı Şih nâm (bir) bey vardır, livâ-yi Bâbân'ı tasarruf ider. Rûz ü şeb vilâyet-i Merâğa'ya tâbi olan halkı rencide itmeden hâli değıldir. Benim ümerâmdan kimse yoktur ki, bu kürdü illerinden ref' ve bu vilâyet halkından şerrini def' eyliye. Ol meclisde Gazi göğüs kakub, dav isteyüb, varayın her ne nev' ile olursa ele getüreyim, Âhir Gazi Han ve nice ümerâ-yi divan, leşker-i hüsrân-nişânla livâ-yi Bâbân üstüne gelüb, ele giren fukarasın kırıp ve kurâsın harâb idüb, mezbûr Hacı Şih bir sa'b dağı bicne idüb ve Bağdad cânibine muâ-venet için âdem salub, ol hinde Ş sâbıku'z-zikr Mehmed Paşa yardım için Bağdad'm, tamamen askerin irsâl idüb, Hân-ı hâin Bağdad askerinin geldiğın istimâ idicek, gelüb irişmedin tedbir budur ki, bicneye yürüyeyin ve içinde darblanan halkın ele getüreyin, ertesi yürüyüş ettik de, meksûr ve maglûb olub, basılıb, mahzûn ve makhûr ve hem gelen askerin havfinden firâr itti ve tekrar dönüp Şâh'm ordusuna gitti. Bir müddetten sonra Gazi Han'a Şâh, vilâyet-i Şirvan'da Mahmud-âbâd, Bâkû ve Şamirân derbendi, Demirkapu hanlığın virüb ba'de mürûri'z-zeman Şâh-i nirân-mekân tarafından ba'zı kabâ-

10 B

11 A

11 B

- yihî zâhir olmak ile mezbûr Hân-i hâini ve karındaşı Mustafa Beğ'i ve Sultan Ali Beğ'i ki, kendü ile tarîk-i isyânda hem-'inân idi, bi'l-cümle katletmeğiçün Şâh'ın karındaşı olub, vilâyet-i Şîrvân'da Şemâki hâkimi olan Elkas Mirza'ya mektub irsâl olmağın, mezbûr Elkas, Han⁽¹⁾ ve mezkûrân⁽¹⁾ yanına da'vet idüb, geldikleri gibi boyunların
- 12 A** urub ve Şâh kapusunda § olan Kîş nâm karındaşın ve bile hâin olan Kara Veli Beğ'i Şâh, eşedd-i 'azâb ile katlidüb, saâdetlu Pâdişâh-i dîn-penâhın bed-duâsına mazhar düşüb, hemîşe 'adâ-yî devlet makhûr ve sernigûn ola. Akibü zalik, Bağdad Beylerbeyisi Mehmed Paşa tarafından Bige Beğ bendelerine, Gazi Han isyânından sonra, mektub vârid olub, mazmununda eğer Pâdişâh-ı cihân-penâh hazretlerinin hüddâm-i vâlâ-mekâmları idâdından isen gerekdir ki, taraf-ı surh-serden baş ve dil alub, bu cânibe irsâl idesin ki, senin sadâkat ve istikametin bargâh-i felek-iştibâha arz olunub, oğlun itlâkına sebep oluna deyü, 'ilâm olundukta, Bige Beğ bendeleri bilâ-tevakkuf ikdâm ve irkam üzere olub ve husus-i mezbûra ihtimam-i tâm idüb, karındaşı Mehmed nâm bendelerin bir mikdar askerle irsâl idüb, anlar dahi varub, Hemedan'a tâbî İsfendova nâm nâhiyesin basub, gelüb
- 12 B** mukabele iden halkların katl ve iki yarar korıçılarının tutub § Bige Beğ bendelerine getürüb, Bige Beğ bendeleri kesilen başları ve getirilen korıçıları yarar âdemiyle Bağdad'a irsâl idüb, müşârün-ileyh Mehmed Paşa dahi bilâ-meks der-i devlet-meâba irsâl ve Bige Beğ kullarının sadâkat ve istikametini arz idüb, fütûr-i tâli'inden âsitâne-i saâdete vâsıl olmadın, mûmâ-ileyh Mehmed Paşa rahmet-i hakka müte-vâsıl olmağın hizmeti, sem'-i Pâdişâh-i gitî-penâha yetişemedüğü bî-huzurluğu ile bu bendelerinin ahvâline mukayyed olmayub emma, her-bâr Bağdad'a gelen beylerbeyilere 'alâka-i 'ubûdiyetin kat'-itmeyüb hizmet ve itâat ve inkıyâd üzere olub, bu bendeleri kal'a-i Bağdad'da on iki yıl ve on ay mahbûs ve necâtтан meyûs olub, emmâ li'l-lâhi'l-hamd rûz ü şeb tekmîl-i nüfus-i insâniye ve tahsil-i âdâb-i Osmaniye ile me'nûs olub ve Gazi Hân-i hâin katlolunduktan sonra, yanında olan âdemleri tarih-i mezbûrda Şîrvân hâkimi olub
- 13 A** Tahmasb'ın karındaşı Elkas Mirza'ya nöker olub ve endek § zemânda anların ifsâd ve tahrikiyle mezbûr Elkas, istiklâl da'vâsın idüb, bu kıssa Şâh'a mün'akis olduğı gibi 'itimâd itmeyüb, imtihan için bazı husus teklif idüb, iltifat itmeyüb, yanına da'vet ittikte, icâbet itme-meğın, asker ile mezbûr Elkas'ın üzerine gelüb, Şîrvân serhaddine vâsıl olduğı gibi, Şâh'ın âyân-i askeri Şâh'tan şefâat idüb, Elkas'ın

oğlu ve vâlidese varub, istişfâ' ile mâ-beynleri suretâ ıslah olub, emma biri biriyle mülâkat olmayub, Şâh dönüb bir kaç konak girü varub, Elkas'a mektub irsal idüb ki, vilâyet-i Çerkes'e sefer idüb, benim için bir mikdar esir tedarük idüb, irsal idesin didüğün, Elkas, Çerkes üzerine akına gittikde, Şâh yine fi'l-hâl rücû' idüb, vilâyet-i Şirvân'a, girüb, Elkas'ın ve nökerlerinin ehl ve 'iyâllerin ve mâl ve menâllerin temâmen zabtidüb, bu haber Elkas'a vâsil olmağın, girü dönüb § 13 B Şâh ile mukabele sevdasın idüb, lakin yanında olan asker muvâfakat itmeyüb, cümlesi gıybet idüb, varub Şâh'a ittibâ' idüb, Elkas yanında kendi emekdârlarından bir nice kimesne kalub, âhir, tedbir-i hezârdan sonra halâs(1) firârdan fehmidüb, Derbend-i Demirkapu'dan mürûr ve Çerkes-i Azak içinden kavm-i Şemhâl arasından ubûr idüb, Kefe şehrine irüşüb, mahall-i mezbûrdan Dersââdet'e vâsil olub, pâye-i serîr-âlâya yüz sürmek saâdet(iy)le müstes'ad olub, iltifât-ı şâhâneye mukarrin düşüb, rikâb-i saâdet-intisâba arz-i hâl idüb, ahz-i intikam için istimdâd eyledikte, gayret-i Pâdişâhâne zuhûre idüb, merkûm Elkas'ın intikamı için diyâr-ı Acem'e teveccüh-i hümâyun buyurub, mürûr-i eyyâm ile Tebriz'e vâsil olub, ne düşmenden rûbe-rû eser peydâ ve ne 'adüvden nişân hüveydâ olmamağın saâdet ile Pâdişâh-i âlem-penâh sefer-i mezbûrdan müraca'at idüb, Van kal'ası üstüne gelüb, birkaç gün § 14 A muhasara olunduktan sonra kal'a-i merkûmenin burc ü bârûsun kuvvet-i kâhire-i sultanî ile zîrû zeber ve hâke berâber idüb, etrafına da yürüyüş ile fetholunmak sadedinde iken, içinde olan sükkân-i bed-gümânları sâdâ-yi âmânı evc-i âsümâna irgörüb, hezâr tezellül ve tazarru' ile istişfâ' ve isti'mân ittiklerinde Pâdişâh-i mürüvvet ü merhamet-ünvân hazretleri zikr olunan melâhide-i sakarâşiyân hakkında berât-i 'afv ü âzâdî ihsân idüb, cümlesin mâl ü menâli ve evlâd ü 'iyâlleri ile ıtlâk idüb, kal'a-i felek-irtifâ'a kanûn-i kadîm-i sultanî ve âyin-i bi-adîm-i hâkanî üzere kal'aya dizdâr ve müstahfiz tayin buyurub, vilayete mîr-mirân ve ümerâ nasb ettikten sonra, kendüler saâdet ve ikbâl ile Bidlis yolundan ve ovasından mahmiye-i Âmid'e teveccüh-i hümâyun buyurub, vâsil oldukda, Şâh-i gümrâh Erzurum ve Tercan'dan Erzincan ovasına varub, reâyâ ve berâyâya zulm ü te'addî idüb, mâl ve menâllerin almağa iktidarı § 14 B ile hayvanâtın ekseri tîğ-i helâk ile hâk-sâr ettüğü sem'-i şerîf-i şehriyârîye vâsil olcuk, bilâ-tevakkuf cüyüş-i zerrîn-püş ile hurûş idüb, hezâr satvet ü mehâbet ve şiddet ü salâbet birle ol fırka-i dâllîn ve zümre-i 'adüy-i dinin def'ü kam'ı için mahrûse-i mezbûrdan elviye-i

- nusret ü fethi ref'idüb vakt-i meymûn-saât-i hümâyûnda Çülek nam mevzi'e şeref-nüzûl buyurdıklarında, âsâf-i ekrem, vezir-i âzâm, merhûm Rüstem Paşa, merkum Elkas'ı meclis-i hâssına da'vet idüb, bundan akdem, rikâb-i saâdet-intisâb-i pâdişâhîye rûy-mâl ettüğünde, serhadd-i memâlik-i İslâmiyeye vusûl ve mesâlik-i meşâri'-i şarkiyeye duhûl bi-inâyeti'llâhi'l-meliki'l-ma'bûd husûle mevzûl olıcak, Şâh-ı gümrâh-i dalâlet-destgâhın ekser askeri, belki cümlesi Tahmasb-i mezbûrun şerr-i şûrûndan bî-huzûr ve mekr-ü hiylesinden nüfûrlardır. Bizi istikbâl ider deyu Pâdişâh hazretlerin bu sefere tahrîs
- 15 A** itdün § bu kadar zemân ve bunca ân, ol denilen cevâbın eseri zâhir olmadı. Bu kadar dâd ü sited ve katl ü harb ki, vâki olmuşdur, sebep ve bâdî olduğuna binâen vebâli senündür deyü tevbih idicek, Elkas âsâr-i şermendegî ve haciletî izhâr idüb, bu kulları cenâb-ı şerif ve südde-i refî'-i Pâdişâhîye teveccühe niyyet ve azîmet idicek, ümerâ-yi asâkir-i dalâlet-pîşenin ba'zından bu dilrişe mûtemedün-aleyh âdemler ve mektublar vâsıl olub, mazmûnunda tâbi olub, her emre imtisâl itmek va'de itmişlerdi. Çünkü anların ittifakı vifâk ve perâkendelikleri nifâk imiş, bendelerine bir mikdar asker inâyet buyurun, varayım, Bağdad cânibinden mesâlik-i Taht-i kisradan, bilâ-mehl Irâk-i Acem memâlikine dahl idüb, mukabele iden bed-girdârlar ile kâr-zâr idüb, hisâr-i nâmdâr ve kılâ'i üstüvârların târ ü mâr idüb, tahassun idenlerin ekserin tû'me-i şemşîr-i âbdâr ve bazısın esîr ü giriftâr idüb, himem-i sâmiye-i Pâdişâhî birle vilâyet-i memle-
- 15 B** ketin § teshîr ideyim didüğün, Rüstem Paşa vâki 'olan ahbârî pâye-i serîr âlâya arz idüb, bu re'y-i matbû, tab'-i şerîf-i şâhânelerine makbûl gelüb, envâ-i inâyet-i husrevânî ile mer'î ve esnâf-i himâyet-i hâkânî birle mahmî olunduktan sonra, nice kıtâr hazâin-i bîşümâr ve asâkir-i 'adûv-figâr tayin olunub, erkân-i saâdet çavuşlarından Mehmed ve Osman nâm iki çavuş ve Bağdad gönüllülerinden üç yüz neferi ve üç yüz atlu yeniçeri virülüb, ehâli-i vilâyetten kim ki bile giderse ruhsat ve her kim uyarsa icâzet virülüb, Çülek nâm mahalden sene hamse ve hamsîne ve tis'a mi'e şabanında vilâyet-i Bağdad savbine revâne olunub, kat'-i menâzil ve tayy-i merâhil ile Mardin ve Nusaybin yolundan livâ-yi Musil'e vasıl olıcak, tayîn buyurulan asker ber-mûcib-i fermân müstevcib-i kazâ ve kader ihzâriyçün, Vilâyet-i Bağdad Beylerbeyisine müşârûn-ileyh Osman Çavuşu ulak ile irsâl idüb, Elkas birkaç gün kasaba-i Musil'de ârâm idüb,
- 16 A** vilâyet beylerinden § mezbûr Elkas'a her kim ki giderse men' olun-

mayub, ruhsat ve icâzet virilmeğin, askerinin cem'ine meşgul oldu. Bu taraftan Pâdişâh-i dîn-penâh hazretleri şehri Âmid'ten mürûr idüb, muzâfât-i memâlikinden livâ-yi Harbut ovasına nüzûl-i iclâl buyurdukda, Şâh-i bed-endiş Ebü'l-feth Pâdişâh hazretlerinin asâkir-i deryâ-hurûş ile üstüne teveccüh-i hümâyunların istimâ' ittikde, bir ân ârâm ü karar idemeyüb, bi-ihytiâr Erzincan'dan birağub, firâr itmek üzere iken, târih-i mezbûrde Musil beyi Osman Paşa dilâverân-ı rezm-ârâ ile ılgar idüb, bir gece mahall-i merkûmede Şâhın ordusunun bir tarafın basub, nice yarar âdemlerini dest-gîr ve nicelerinin cism-i habâset-siriştlerin tû'me-i şemşir ittikde, fi'l-hâl Şâh-i bed-fi'âl asâkir-i şeytanet-hisâli ile hamiyet ve gayret-i Pâdişâhîyi derk idüb, vilâyet-i Erzurum'dan göçüb, varub, Tebriz ve Nahşevan semtine sâlik oldu(ğu) rikâb-i Pâdişâhîye arz olundukda, asâkir-i İslâm-i vâlâ-makama ş mümkün ve mütehammil olduğu yerlere kışlamağa icâzet ve fermân olunub ve vüzerâ-yi âsaf-rây-i mülk-ârâdan Vezîr-i sâni Sufî Mehmed Paşa'ya iki bin beş yüz yeniçeri ve sekbanbaşı olan serdarları ve gurebâ tâifesinin iki bölük ağaları ile birkaç müteferrika ve çavuş Rumeli beylerinden Hüseyin Şah Beğ ve Podyan Ali Beğ tayîn olunub, hıfz-ı siyânet için Bağdad'a irsâl olunduktan sonra, saâdetlu Pâdişâh devlet ve ikbâl birle vüzerâ-yi âli-mekâm ve hüddâm-i zevi'l-ihtirâm ile mahmiye-i Haleb cânibi ne kışlamağa gidüb, bu cânibden müşârün-ileyh Elkas kasaba-i Musil'den göçüb, şatt-i Dicle ve Zab ırmağından geçüb, Erbil livâsından mürûr ve Altunköprü ırmağından ubur idüb Dâkuk ve Kerkük sancağına vâsıl olıcak, sekiz bin mikdarı er yanına cem'olub, ümerâ-yi Bağdadtan sancaktan münfasıl olan Hacı Ferhad Beğ ve Bacevan beyi Dönmez Beğ ve Ahmed Beğ ve Karatepe sancağından mazûl olan Kaytmaz Beğ ş ağır züemâdan Masum ve Kalender ve sâyir erbâb-i timârdan ve züemâdan nice kimesneler gelüb, vâsıl olub vilâyet-i Bağdad'a tâbi yörük tâifesinden Kara ulus nâm marûf göçürek kethüdâlarına sancak virilmek için Elkas'ın yanına derilüb, cenâb-ı Pâdişâhîden sancak virilmeğe ruhsat ve emrim vardır. Ellere bayrak virüb ve mevâ'id-i bî-şümâr idüb ve bir mikdar akça virüb, size tâbi olan âdemlere kısmet idin deyü ihsan etdi. Ve Bağdad'da tayîn olan asker-i zafer-rehber nâhiye-i Hânkin'de gelüb serdarlarıyla Elkas'a buluşub ve askeri ile karışub, umûmen cem' olunan asker râh-i Kasr-i şirin'den livâ-yi Derteng yolundan mürûr Taht-i kisa derbendinden, Mahideşt nâm mahalden ubûr idüb, dâmen-i Kûh-i

16 B

17 A

- Bisütûn'dan Tâk-i vistân'e nüzûl ettikde, vilâyet-i mezbûre ahşâmından Kızılbaşa tâbi ulus hânelerinden hayli kimesne gelüb Elkas'a mülâkat olub, mezbûr hâneleri Elkas'la bile olan Bağdad'ın üç nâmdar yörük
- 17 B** kethüdaların ş koşub, Bağdad savbine irsâl idüb ve Dinever dimekle marûf kasabaya asker gönderüb, hâkimi olan Çerağ Sultan, Şâh-i gümrah ile bile olmağın, Dinever'de Kızılbaştan eser olmadığüçün varan asker Çerağ'ın âdemlerinin ehl ü 'iyâlin esir ve emvâllerin gâret idüb götürüb, Elkas andan göçüb, Güngür kal'asına varub, içinde bir mikdar rustâyî surh-ser bulunmağla kal'ayı bağlayub ve Elkas askeriyle çevirüb, kal'a halkı yürüyüşde tüfeng ile birkaç âdem vurub, âhir, kal'ayı feth idüb, içinde olan halkın katl-i âm ve emvâllerin gâret ittiler, bi't-temâm. Ve Güngür'den göçüb, kasaba-i Saydova'ya varub, içinde sâkin olan Kızılbaşların ehl ü 'iyâllerin esir idüb ve mâl ü menâllerin yağma idüb, göçüb şehri Hemedan'a varub ve şehri mezbûr ol hinde Şâh Tahmasb'ın ana ata karındaşı olan Behram Mirzâ'nın tasarrufunda idi. Ve Elkas vardıkta Behram'ın haremi
- 18 A** ile oğlu Bedî'üz-zeman'ı yanına alub ve cemi' memâlikin ş kabz idüb şehir darugasını ve oğlunun lalası olan Şah Nazar'ı tevâbi'î ile yanınca sürüb ve Behram'a müte'allik olan nökerlerin ve bi'l-cümle ağaların ehl ü 'iyâl ve mâl ü menâllerin Elkas âdemlerine kismet idüb ve Hemedan ehâlisine salgın salub, cem' olunan akçayı alub ve kasaba-i Dergüzin'e asker irsâl etdi. İçinde sâkin Şâh korıçılarının evlâd ve 'iyâllerin esir getürdüler ve emvâllerin yağma idüb süpürdüler. Andan göçüb nâhiye-i Sılahor'a gitti ve Kûh-i Elvend'ten Hezârhanî yaylasına nüzûl itdi. Çerân ve Pürhân nâhiyesine kondu ve Kum vilâyetine müteveccih oldu. Ol zamanda kasaba-i merkûm Mühürdâr-i Şahkulu Halifenin tasarrufunda idi. Mezbûr Halîfeye müte'allik âdemlerin 'iyâllerin esir idüb, emvâllerin aldı ve Şâha müte'allik bazı cebehânedeki hayli cebe ve cevşen var idi. Cümleyi kabz itdi. Ve ehâli-i şehrden bir mikdar akça cem'idüb gitti, varub Kasım-âbâd'a kondu ve Irak
- 18 B** tarafında ve Rumeys ve Rey-i şehriyâr ş cânibine asker saldılar ve Kızılbaş sultanlarının ve halîfelerinin cemi' ehl ü 'iyâllerin ve mâl ü menâllerin aldılar ve Sanenci? menzilde Elkas, Kâşân'a yetişdiler ve Irak cânibine giden asker dört beş günden sonra gelüb, orduya karşı ve Kâşân, Şâh'ın hâslarından olub, içinde şâhlığa müte'allik mahzûn ve meknûz olan esbâbın cümlesin alub, kabz idüb ve şehir hocalarından küllice akçe cem'idüb, göçüb Gemre ve Gulpâyegân nâhiyesinden Honsar yolundan İsfahan cânibine varub, şehri mez-

bûreye karîb irişdikde, Kızılbaş beylerinden Seyyid Mansur Kemâne bir nice âdem ile içinde bulunub, İsfahan hissarın bağlayub, iltimasına çâre olmamağla Elkas, vilâyet-i Fâris savbine müteveccih olmak istedikde, asker halkının içine ihtilâl düştü ve cemi'si Hacı Ferhad Beğ ve Dönmez Beğ başına üşdü. Biz bundan öteye varmazız ve 'iyâlimizi terk itmeziz, Lûristan dağlarından aşub, Bağdad semtine ehl ü 'iyâlimize gideriz, deyü müttefik oldular. Ve Elkas yanında çendân kimesne kalmaduğun müşâhede idicek, beylere ve askere ağaların ve kethüdasın saldı ki, benim yedimde saâdetlu Pâdişâh hazretlerinden ahkâm-i şerîfe var ki, Horasan cânibine gidem ve ol vilâyeti feth idem ve halkını cümleten kendüme döndüreyim ve saâdetlu Pâdişâh hazretlerinin cânib-i şerîfinden vârid olan nâmeleri Mâverâü'n-nehr semtinde Özbek hanlarına irsâl idüb göndereyim ki, Şâh benim üzerime geldikde, bana mu'în olalar. Gelin hükm-i şerîfe muvafakat idin. Her ne denlü cidd ü cehd itdi kimesne uymadı ve ol semte gitmesine çâre olmadı. Âhirü'l-emr Elkas didi ki, kış eyyâmında bu dağdan aşmak gâyet de sa'b ve müşkildir ve bildiğimiz yoldan gitmek münâsib değildir. Varub İsfidkal'a derbendinden Kûh-i Kilü'den, aşalım ve Şuşter nahiyesinden Dizüpul ve Bayât cânibinden Irak-i Arab'a düşelim. Asker halkı bu re'ye râzi oldular. Kalkub iki menzilde Yezd-i hâs ş kal'asına varub, kal'anın içinde birkaç Kızılbaş olmağla kapusun bağlayub hisar ettiler. Âhir, asker halkı yürüyüş idüb kal'ayı feth idüb, ehâlisin cümle tû'me-i şemşîr, ehl ü 'iyâllerin esîr idüb, emvâllerin tamamen gâret ve sükkânına küllî hakâret idüb, tekrar Elkas şehr-i Şiraz cânibine müteveccih oldukda, asker halkının biri kendisine yâr olmayub, dönüb Deh-Ali nâm kasabaya çâr ü nâ-çâr irişdi ve İsfidkal'a derbendi yolundan câmekutâh, Lûristan'ı içinden geçerken, evvelâ vilâyet halkının küllî kemândârı ve ceng-cûy yararı askerle yoluna gelüb üzerlerine tîrbârân idüb, hayli âdemlerin helâk ve nicesin efkende-i hâk idüb, hezâr miynet ile derbenden aşub, bin belâyile nâhiye-i Bebehan'a düşüb ve andan nâhiye-i Deh-deşt'ten Râmuz'a konub, Zinderüd ırmağı üstünden dönüb geldikde, nâgehân Şah Tahmasb geldi deyü âvâze oldu. Asker halkı havflerinden suya urub ve acele ile esbâbların geçirüb, meğer ol eyyâmında suyun tuğyân zamanı ve baharın ş âvânı idi. Askerin mahmûl olan davarları suya batdı ve esirlerinden küllî nefis garkolub gitti. Esbâbdan bî-nihâyet ve insan ve hayvana küllî hasaret oldu. Ve şâhın gelmesi hilâf ve âvâzesi bir lâf-i güzâf oldu.

19 A

19 B

20 A

- Elkas, Şuşter kal'ası üstüne konub, birkaç gün bekleyüb, iyilik ile kal'ayı sükkânından isteyüb verilmesine râzi olunmayıcak âhir, yürüyüş idüb, hisarın hendeğine düşüb, hisar içinde olan tüfengçiler birkaç kimesneyi urub, şehid idüb ve asker halkı zahîreye müzâyakaları olmağla mezbûr kal'ayı bırağub, Dizpul kal'ası cânibine gidüb, anı dahi bağılu ve mahsur bulub, göçüb Kerha nâm ırmağa irişdikde, geçidi muzîk, ve dibi amîk olmağla ubûr iderken, zebûn davarının ekseri garkoldu. Ve mezbûr yerden geçüb iki menzilden sonra Bağdad'a tâbi kal'a-i Bayat'a yetişdiler. Dârü'l-emne gelüb
- 20 B** güyâ asker hayata irişdiler. Sâbıka Bağdad muhafazasına ş gelen vezir Mehmed Paşa Elkas'ın döndüğünden istimâ ve âgâh olıcak, ulak ile Hurrem Çavuş'u irsâl itdi ve mektub içinde bunu suâl itti ki, bu semte tekrar gelmek aceb ve azminden dönmeğe ne sebep oldu? Elkas dahi cevap virüb ayttı ki, asker halkı ser-keşlik idüb, beni hâh ü nâ-hâh bu cânibe döndüler ve mektub ile dahi 'ilâm itdi. Mehmed Paşa vâki olan ahvâl(i) âsitâne-i saâdete arz idüb ve Elkas dahi Bayat'tan göçüb, nâhiye-i Cestân'a nüzûl itdi. Ol zamanda Kızılbaştan firâr iden Lûristan hâkimlerinden Şâh Rüstem Beğ ve Muhammedî Beğ, livâ-yi Cestân ve Bedre beyleri olmağla Elkas ile mülâkat itdiler ve nâhiye-i mezbûreden göçüb, kasaba-i Mendilcin'e gelüb, bir müddet oturak idüb ve Mehmed Paşa cânibinden âsitâne-i saâdete meb'ûs olan ulak ile çavuşlar irişdikde, arz olunan ahvâl, pâye-i serîr-i âlem-masîre temâm malûm oldukda, mezîd-i
- 21 A** inâyet-i Pâdişâhîden Elkas'a kılıç ve kaftan irsâl olunub ş ve Mehmed Paşa'ya hükm-i şerîf vârid olub, yanında olan bölük ağalarından Bayezid Ağa'yı kılıç ve kaftan ve der-kîse olan ahkâm-i şerîf(e) ile gönderesün deyu fermân olundukta, buyurulduğu üzere vâsıl olunub, sürûrundan Elkas kalkub, üç konak beri Bağdad cânibine gelüb, kasaba-i Şehrebân'a konub, diyâr-i Acem'den getürdüğü tohaf-i bî-şümâr nice kitâr deve yükü ile kethüdası Emir Azîz ve Behram Mirzâ'nın oğlu lalası olan Şah Nazar Beğ'i tevâbi'î ile âsitâne-i saâdete irsâl idüb, bir kaç günden sonra yanında olan orduyu, nâhiye-i Zengî-âbâd'a Kubbeçemeni nâm mevzi'e gönderüb, kendisi ziyâret kasdı ile üç yüz mikdarı âdem ile Bağdad'a müteveccih olub, yakın olduğu gibi Mehmed Paşa karşı çıkub, istikbâl idüb ve Elkas'ın otağı Hazret-i İmâm-i Âzâm kaddes'Allahu sırrehu'l-azîz kal'ası
- 21 B** ile Bağdad hisarı mâ-beyninde konub, ertesi Mehmed Paşa'ya ş âdem irsâl idüb, on nefer âdem ile hamama gitmek ve nefsi-i şehrde âsûde

olan mezârât-i meşâyih-i 'izâmı ziyaret itmek isterim deyu isticâze itdikde, Mehmed Paşa rızâ virmeyüb, Elkas bu hususta münkesir olub, gemi ile şatt-i Dicle'den ubûr idüb, ol civârda âsûde olan Hazret-i İmâm Musa Kâzım ve İmâm Muhammed Cevâd kaddes' Allahu sırrehum el-aziz mezâr-i şeriflerin ziyâret idüb, ertesi göçüb, iki menzilde karye-i Müseyyib'e konub, gemi ile Fırat şattın(1) ubûr idüb, Kerbelâ'ya varub, Hazret-i imâm Hüseyñ radiy'Allahu 'anh yanında âsûde olub, evlâd ü etbâ'ı ve düşen şühedâyı ziyaret idüb ve andan ereteye kasaba-i Necef'e varub, Hazret-i İmâm Ali kerrem' Allahu vechehu âsitanesin ziyaret idüb, iki menzilde kasaba-i Hille'ye uğrayub, gemiler ile bağlanan cısr köprüsün geçüb, Bağdad civarında konduğu otağına gelüb § 'ale'l-fevr göçüb, Mehmed Paşa'dan hâtır-perişân üç dört konakda ordusu olan Kubbeçemen'de askerine kavuşub, bir nice eyyâm anda sükûn idüb, andan göçüb livâ-yi Kerkük'e tâbi Kara Hasan yaylasına nüzûl idüb, ol cânibden der-i devlete giden kethüdası Seyyid Mîr Aziz, âsitâne-i saâdete irişdiği gibi, ilettüğü hedâyayı çeküb ve pâye-i serîr-âlâya yüzün sürüb ve diyâr-i Acem'de vâki' olan ahvâlin arzı sunuldukda, Pâdişâh-i âlem-penâh hazretleri Bâb-i hümâyun çaşnigirlerinden Zâhid Ağa ile birkaç bin filori ihsân ve mükerrer kılıç ve kaftan(1) Seyyid Mîr Aziz ile irsâl idüb, yolda gelürken Diyarbekr'e tâbi Ruha kasabasına irişdikde, ardlarınca emr-i şerîf ile çavuş irişüb, Seyyid-i mezburu Mardin kal'asına iledüb, habs idüb ve irsâl olunan hazâin(i) mevzî'i mezbûrede alıkoyub ve saâdetlu Pâdişâh-i İslâm-penâh hazretleri § mahmiye-i Haleb'den çıkub, Diyarbekr cânibine müteveccih olub, saâdet ü ikbâl ve şevket-i iclâl ile birkaç menzilde Karacadağ ve Elmalu yaylasında ordu-yi hümâyun ile nüzûl idüb ve Elkas der-i devletde vâki' olan ahvâli istimâ' idüb, vâkif oldukda, serâsime olub ne cânibe varacağıın bilmeyüb, âhir, Bige Beğ bendelerinin Bağdad'(a) tâbi Karatepe ile Bâbilân sancağından ma'zûl bir bed-baht ve kem-saâdet karındaşlarından Kaytmaz, Elkas ile diyâr-i Acem seferine bile gitmişdi. Elkas'ı idlâl idüb ki, Şehr-i Zol Hâkimi Bige Beğ üç yıldır ki, sâhib-firâşdır. Şehr-i Zol'e varalım, hiç kimesne sana karşı durmaz, fethidelim, Elkas dahi mezkûrun kelimâtına 'itimâd idüb, Eymân Şadırbendinden geçüb, Çınar nâm pınara konub, sonra Kerkük beyi olan Başaçuk Budak Beğ, Elkas'tan dönen bir iki âdemi dutub, dil alub ve ulak ile mezbûrânı Mehmed Paşa cânibine irsâl idüb, müşârün-ileyh Paşa dahi § 'ale'l-fevr Elkas'm ol cânibe gitdüğün

22 A

22 B

23 A

ulak ile der-i devlete arz idüb, pâye-i serîr-i âlem-masîre ulak irişüb, arz olunan ahvâl malûm olundukda, Diyarbekr beylerbeyisine Bağdad'a tâbi livâ-yi Erbil'de dernek itmeğe ferman olunur ve Rumili beylerbeyisi dahi asker ile livâ-yi Musil'de cem'iyet olunması buyurur. Ve ol cânibde, Mehmed Paşa, yanında olan kapu halkı ile Bağdad beyleri ile livâ-yi Kerkük'te dernek itmeğe gider. Saâdetlu Pâdişâh-i İslâm-penâh hazretleri Elkas haberinin hakikatın bilmek için erkân-i devlet çavuşlarından Konyalı Kara Ali Çavuş'u irsâl ider. Mezbûr çavuş vusûl buldukda, Elkas dir ki, ben Padişah hazretlerinin bir kemîne bendesiyim emmâ, vezirler beni gücele âsî itmek isterler. Ağalarından Aydoğmuş nâm âdemin Ali Çavuş'a koşub der-i devlete revân ider. Âsitâne-i saâdete irişdikde Rüstem Paşa, çavuşun getirdüğü haberi pâye-i serîr-âlâya bildüğü gibi arz ider. Aydoğmuş'u § çengele urdurub anadan doğmamışa döndürüb, sâbika Behram'ın âdemlerinden ki, Elkas âsitâneye irsâl itdüğü Şah Nazar Beğ'e livâ-yi Diyarbekr'e tâbi livâ-yi Siverek virilmiş idi. Mezbûrun ve oğlunun boğulmasına Diyarbekr beylerbeyisine çavuş ile fermân-i şerîf vârid olub, ol hinde haklarından gelinüb ve ol cânibde Vezir Mehmed Paşa, Kerkük kal'ası önünde dernek idüb, Rumili beylerinin yararlarından ve Diyarbekr'e tâbi Kürdistan hâkimlerinin nâmdârlarından Mehmed Paşa'nın üzerine cem' olub ve Kerkük beyi Başiaçuk Budak Beğ müşârün-ileyh Paşa'dan dâv isteyüb ki, bana asker vir, varayım, Elkas'ın ordusun basub, bolay ki ele getüreyim. Merkûm, Başiaçuk Beğ'e küllî asker koşub, iki gün ılgar idüb, Elkas'ın otağına karîb oldukda Elkas haberdâr olub, umûmen askeri ile at sırtına gelüb mâ-beynlerinde karavullar elleşüb, tarafeinden biribirine dokuşmağa cür'et olunmayub, Elkas eskâl ve

24 A ahmâlini yükledüb § askere karşı göçüb, bir konak Şehr-i Zol'ün ovasına doğru gidüb ve serdâr olan Başiaçuk Budak Beğ askeri dönderüb, Mehmed Paşa ordusuna geldiler. Ve ol eyyâmlarda Diyarbekr Beylerbeyisi Ayas Paşa¹⁶ askeri ile ve olanca beyleri ile Kerkük'e kârîb livâ-yi Erbil'de dernek idüb ve ol hinde Rumili beylerbeyisi olub, hâlâ Vezir-i âzâm olan 'Adudü'd-devleti'l-kâhire Mehmed

¹⁶ Harem-i hümayundan yetişmiş, Yeniçeri ağası olarak Saraydan çıkmış, ikinci vezir iken İbrahim Paşa'nın üzerine 1536'da vezir-iâzam olmuş, 1539'da koleradan vefat etmiştir.

Paşa¹⁷ edâm'Allahu ta'alâ ikbâlehu hazretleri dahi taht-i eyâletinde olan ümerâ ve sipahisi ile livâ-yi Erbil'e karîb livâ-yi Musil'de dernek idüb, Mehmed Paşa'nın ednâ işaretine fermân ve Elkas tarafına dîde-bân olub, ol cânibden Elkas'ın asker ile elleşdüğü ve bir konak Şehr-i Zol ovasına kaçduğı casus ile Şâh Tahmasb'a haber vardıkda Şâh, Tebriz'den kalkub, dört beş konak beri Şehr-i Zol civarında kal'a-i Sarukurkan'a tâbi Taht-i Süleyman nâm yaylaya konub, Elkas cânibine mütevecceh oldu. Sonra Elkas, Bige Beğ bendelerine âdem ş gönderüb ki, vilâyetinde bana bir mahfûz yer viresiz ki, birkaç gün anda tahassun idem. Bige Beğ bendeleri dahi cevap virir ki, senin Şehr-i Zol'e duhûl itmeğüne bile rızam yokdur. Zira bu aralıkda menşe-i fitne oldun. Elkas bu serd cevabı işidicek Şehr-i Zol'ün aşağı cânibinden livâ-yi Derteng yolundan Lûristan tarafına gitmeğe mütevecceh olur. Vezir Mehmed Paşa bu ahvâle vâkıf olıcak, Rumîli beylerinden Toygun Beğ'i serdar idüb, ümerâdan bir nicesin bile koşub ve yanında olan kapu halkından ve gayriden küllî leşker irsâl idüb, bir gün ve iki gece ılgar idüb, seğırtme yolundan ve Gâvur kal'a nâm derbendi aşub, Şehr-i Zol içinden akan Tut geçidinde cümle eskâl (ü) ahmâlin alub, nice âdemlerin esir ve ba'zısın tû'me-i şîr-i şemşîr idüb, andan yine tekrar firâr idüb, Şehr-i Zol'ün içinden, Çagan gedüğü üstünden Beğbasan derbendinden aşmasına niyet idüb, Bige Beğ bendeleri Elkas'ın böyle girîzanlığın ş ve ser-geşte ve bî-sâmânlığın ve Pâdişâh-i âlempenâh hazretlerinin âsitânesinden rû-gerdanlığın istima'idicek Bige Beğ bendelerinin oğlu kal'a-i Noyi beyi olan Alemüddin'e âdem gönderüb ki, varub askerinin ile Beğbasan yolun bağlayasın, Elkas'ı Acem semtine aşmasından men'ü def' idesin, eğer eyülük ile men' olunmazsa el kalduranın kırub, ele gelmeyeni mümkün olursa dutasın deyû mektub vârid oldukda, bir ân ve bir sâat tehîr itmeyüb, olanca âdemi ile varub mevzi'-i mezbûru hıfz idüb, Elkas irişdüğü gibi yoluna çıkub, küllî ceng ü cidâl ve darb ü kıtâl olub, Elkas cânibinden küllî âdem helâk ve nicesi âlûde-i hûn ü hâk oldu. Ve asâkir-i Pâdişâhîden kurtulancası esir ve nice yarar âdemleri dutulub dest-gîr oldu. Mez-

24 B

25 A

¹⁷ Enderûndan yetişmiştir. Kaptan-ı deryalıkla Saraydan ayrılmış, ikinci vezir iken Semiz Ali Paşa'nın ölümü üzerine 1564'te vezir-i âzam olmuştur. 1579'da bir deli tarafından öldürülünceye kadar bu mevkide kalarak Kanunî Sultan Süleyman'a, II. Selim'e ve III. Murad'a hizmet etmiştir.

- bûr Elkas, ol vartadan gücele halâs oldu. Şehr-i Zol muzâfâtından Mehrevan ovasına konub, bunu azmetti ki, âdemisinin yararını ve
- 25 B** atın ş güzîdesin intihâb idüb, livâ-yi Babân'ın bir köşesinden ve Kızılbaşa tâbi Urmî(ye) içinden kal'a-i Güverçinlikle ki, Şorca denizin kenarından dolanub, doğru Çukursu vilâyetinin içinden Karabağ diyârından vilâyet-i Şîrvân'a düşem. Bu tedârükde iken meğer, Şehr-i Zol'de Şâh'ın casusu hazır imiş ki, ol hinde Elkas'ı asker basub, Mehrevan cânibine girîzân olmuş idi. Mezbûr casus, vâki olan haberi Şâh Tahmasb'a iletdükde, Behrâm Mirza'yı küllice asker ile irsâl idüb, bir gün bir gece de şeb-hûn idüb, ertesi duhâ zamanında Elkas'ın üzerine dökülüb, üstünden âdemini dağıdub ve ele giren âdeminin ekserin kırub ve Elkas bir nice âdem ile firar idüb, bir dağa düşüb, Sorân nâm yaylada Söhrâb'ın ordusuna girüb, Söhrâb'ın yanına varub sığınur. Bu haber, Bige Beğ bendelerine irişdikde, Söhrâb'a âdem salub, Vezir Mehmed Paşa'dan çavuş gelmiştir,
- 26 A** Elkas'ı getir, müşârün-ileyhe iyşâl idelüm ş deyu taleb ittikle, Söhrâb râzi olmayub ki, Elkas'a yemin etmişemdir ki, kendüye hiyânet itmeyem, ne tarafa giderse mâni'olmayam. Sonra Behrâm Mirzâ'nın ordusunun eskâli gelüb, irişüb Mehrevan ovasında konub, hufyeten Elkas'a kâsıd saldı. Hiç bir cânibe gitmeğe yüzün kalmadı. Kaçana dek böyle ser-gerdân gezersin, rızâ virirsen araya girüb, senin suçunu Şahdan dileyüb, seni bu vartadan halâs ideyim didikle, Elkas dahi gelen âdeme cevab virüb aytdı ki, eğer Şâhın erkân ve âyânlarından mu'temedün-aleyh benim bildüğüm âdemlerden gelüb Şâh tarafından yemin ile beni inandururlarsa sizin ile bile Şâh'a giderim. Bu cânibden Bige Beğ bendeleri askeri ile kalkub Söhrâb'ın üzerine gidüb, müşârün-ileyh Söhrâb bu ahvâle vâkif olıcak kaçub, Meş'ale nâm hisarının varoşuna girüb, Bige Beğ her ne denlü cidd ü cehd idüb elinden alamayub, Bige Beğ bendeleri kahrinden Söhrâb'ın
- 26 B** ele giren âdemlerin katlidüb ve vilâyetinde olan kurâsını ş yakub yıkub ve Bige Beğ bendeleri askerin cem'itmek tedârükünde olub ki, Söhrâb'ın kal'asını hisar itmek kasdinde iken, bir gice Şâh Tahmasb ve Behrâm cânibinden taleb olunan beyler gelüb, Elkas ile bile biât idüb, alub gittiler. Vâki' olan ahvâli Bige Beğ, Vezir Mehmed Paşa'dan gelen çavuş ile âdem koşub 'ilâm ider. Müşârün-ileyh Mehmed Paşa, vâki olan mâcerâyı der-i devlete arz idüb, âsitâne-i saâdet-meâba vâsıl olub, malûm oldukda, cenâb-i Pâdişâhiden Mehmed Paşa'ya hitâben emr-i şerîf vârid olub ki, Bige Beğ oğlun

Bağdad kal'asından çıkarub, hil'atleyüb bâb-i saâdetime iysâl idesiz ki, yüz akça ile müteferrika zümresine ilhak olmuştur. Ve İmâdiye Hâkimi Sultan Hüseyin Beğ'e bir çavuş koşub Bige Beğ'e irsâl idesiz ve Elkas giderken, Behrâm Mirza'nın ordusuna irişdüğü gibi, ol gice Behrâm füc'eten fevt olmuş bulundu. Tekrar, olan ahvâl(i) ümera, Şâh'a 'ilâm ittiklerinde Şâh'tan korıçı gelüb § ki Elkas ile gelen âdemlerinin bir kaçın esâmisi ile tayin idüb katlidesin ve kendüsünün eline ve boynuna ağaçtan tomruk urub mukayyed bu cânibe getüresin deyü tenbih idüb, sipâriş etdüğü üzere, âdemlerin katl ve mezbûru bend idüb, Elkas-i mezkûr, Şâh'm ordusuna vâsıl oldukda karşı âdem salub, Elkas'm başına bir ucûbe külâh giydürüb ve nice envâ'ından sorkuçlar takdırub, istikbâlinde nüdemâsını ve diyâr-i Acem'in binevâsını gönderüb, önüne düşüb, fezâhatile teşhîr ve tahkîr idüb, ol sûret ile Şâh'm nazarına iletdiler. Ve karşusunda mukayyed otur deyü yer gösterdiler. Şâh, Elkas'a hitâben aytdı, ey bed-baht niçün kaçub giderdün ve hem vilâyetimize asker niçün götürürdün ve asker döndüğünden sonra niçün kendün varub, diyâr-i Acem'i talan ve yağma iderdin. Ecdâdımıza mürîd olub babamızın uğrunda cân ve baş bezl itmiş kimesnelerinin ehl ü 'iyâllerin etrâk ve ekrâde niçün § fisk ü fesâd itdürürdün? Şâh gazaba gelüb, ok ve yay korıçısı Hüseyin Beğ'den ol demde tîr ve kemân taleb ider, Elkas'ı urmak için. Âhir, Korıçibaşı Sevündük Beğ mâni'olub, komaz. Ol esnâda Behrâm'm cenazesin Şâh'm hemşiresi olan Sultanım Hanım otağma getirürler. Mezbûrenin Hâce-serâsı ve Eşik ağası gelür Şâh'ı otağa davet ider. Şâh hareme doğru gitdüğü gibi, Vekil Masûm Beğ ve Korıçibaşı Sevindük Beğ, Şâh'm güveyügüsü olan Şah Nimetullah, Elkas'm elinde ve boynunda olan tomruğun kesüb ve tâc-i nikbetin başından çıkarub, bir siyah hayderî börk giydürüb hemşireleri yanına mâteme alub gitdiler. Ahşama karîb mâtemden fâriğ oldukda Şâh, Bebek oğlu Hasan Beğ'i huzuruna koğurub, üç dört yüz mu'temed korıçı ile Elkas'ı teslim idüb, Kahkaka kal'asına habse gönderdiler. Bir müddetten sonra Elkas, Bebek oğlu Hasan Beğ eli ile helâk § oldu. Ve bakıyetü's-seyf kalanca âdemin eşeddi azâb ile katleyledi. Ol diyârda meşhûr ve marûf olunan ahbâr budur ki, zikrolundu. Ve bu cânibden Bağdad kal'asında iken Hurrem Çavuş gelüb, ihrâc idüb, Kerkük'te Mehmed Paşa yanına iledüb ve Sultan Hüseyin Beğ fermân olunan çavuş ile Bige Beğ'e varub, Şehr-i Zol'de mülâkat olub, Bige Beğ'e envâ'î dürlü cenâb-i Pâdişâhîden

27 A

27 B

28 A

- isti'mâlet virüb ve Bige Beğ dahi yemin idüb ki, min ba'd bu serhadlerde can ve başımı uğur-i hümâyun-i pâdişâhîde bezl etmişem ve dil ve candan Padişah hazretlerinin duâcısı ve bendesiyem ve bu kullarını der-i devlet cânibine irsâl etdiklerinde hazret-i hüdâvendigâr-i kâm-bahşü kâm-kâr Diyarbekr'den taht-i âli-baht cânibine mürâcaat üzere olmağın diyâr-i mezbûreye tâbi livâ-yi Ruha'da ordu-yi hümâyuna irişüb, ikinci konakta Sürüc ovasında Rüstem Paşa¹⁸ hazretlerine mülâkat müyesser olub ve üçüncü konakta
- 28 B** otag-i hümâyun ş vilâyet-i Haleb'e tâbi kasaba-i Birecik'te nüzûl idüb ve ertesi Fırat ırmağından saâdet ü ikbâl ve şevket ü iclâl ile ubûr idüb, öte cânibde iki gün oturak idüb, divân-i âli olub, bu bendelerini el öpmeğe alub gittikde, âsitâne-i saâdet-türâbına yüz sürüb, rûy-mâl olundukda, Elkas'ın nice dutulduğun suâl-i şerif buyuruldukda, vuku'ı üzere bi'l-cümle mâcerayı kemâ-cerâ ber-vech-i ihtisar arz olundu. Mezîd-i inâyet-i sultanîden bendelerine livâ-yi Kerkük üç yüz bin akça ile sadaka olunub, kılıç ve kaftan ve yüz bin akça nakdiyeden ihsan ve mükemmel rahtı ile bir at ve yanınca bir yeke-endâz at ve bir kıtar katır inâyet olunub ve Rüstem Paşa cânibinden iki at ve iki kaftan ihsan olunub ve Bige Beğ bendelerine ocağın ve yurdunu kemâ-kân sancak virilüb hil'at-i şerif-i pâdişâhî
- 29 A** sadaka olundu ve yarındası ş saâdetlû Padişah hazretleri göçüb bu bendelerine tenebbüh olub, varub ilerüce bir yerde inüb, saâdet ile mürûr iderken, at başın çeküb bendeleri varub rikâb-i hümâyunlarına yüz sürüb elfâz-i dürer-bârlarından dur deyü buyurdular ki, Bige Beğ'e söyle ki, benim kuşandüğüm kılıç din-i İslâm uğurundadır. Anım dahi çekdüğü gıyret din-i Muhammed içündür. Gerekdir ki, Elkas'ı Şah'a virdüğü için Söhrâb'dan intikamım komayub alsun. Ecdâd-i 'izâmım ervâhiyçün küllî ihsânıma mazhar düşer. Bendeleri dahi ba'de'd-duâ didim ki, Bige Beğ bendelerinin ve bu kullarının can ve başımızı uğur-i hümâyun-i Pâdişâhîde bezlitmişüzdür. Bu bâbda ne vâki olursa taksirat yokdur. Her ne olursa saâdetlu Pâdişâh-i âlem-penâh hazretlerinin âli himmeti ve yümn-i devleti ile olur. Tekrar rikâb-i şeriflerine yüz sürüb, mübârek elleri ile ar-

¹⁸ Enderûndan yetişmiştir. Mirahurlukla Saraydan çıkmış, 1544'te üçüncü vezir iken veziriâzamlığa getirilmiş, 1553'te Şehzade Mustafa'nın öldürülmesi olayında zan altında kaldığından görevinden alınmış, 1555'te Kara Ahmed Paşa'nın katli üzerine ikinci defa vezir-i âzam olmuş ve 6 yıl bu görevde kalarak 1561'de ölmüştür.

kamu yepdiler. Göreyim seni deyü buyurdular. § Bendeleri ol kornakdan avdet idüb, Bige Beğ'e sancak ileten Oruc nâm çavuş ile Kerkük sancağına uğrayub, andan Bige Beğ bendelerine varub, sancağı ve berât-i şerifi ve hil'at-i hâssı iledüb, müşârün-ileyh Bige Beğ, bendelerine istikbâline yedüb, külli sürûrlar hâsıl idüb, saâdetlu ve azametlu Pâdişâh hazretlerine tevâbi'i ile hayır duâlar eylediler ve ertesi Padişah hazretleri Söhrâb için buyurdıkları kelimât-i şerifi bu bendelerine sipariş olduğu üzere takrir idüb, Bige Beğ bendeleri fermân-berdârım deyü el baş üstünde koyub, emir Pâdişâhındır deyü âsitânelerine muhâlefet iden bana gerekmez deyüb, sâlifü'z-zikr Oruç yanında iken asker ile Söhrâb'ın üzerine varub, cümle-i vilâyetin harâb idüb ve kendüsi hisarını çevirüb, Bağdad Beylerbeyisi Temerrüd Ali Paşa'ya âdem ve mektub irsâl idüb, yüz nefer yeniçeri getirüb, şühûd-i hâl ve musaddik-i § makâl için. Üç ay mikdarı bekleyüb alınmak sadedinde iken, bahar olub Acem ve Şehr-i Zol mâ-beyninde vâki' olan yolların karı eriyüb açıldıkda Şâh, Söhrâb'ı hisardan halâs itmek için askerinden nice bin âdem ile Koricıbaşısı Sevündük'ü serdâr ve nice ümerâ-yi bed-kirdârın Şehr-i Zol cânibine irsâl idüb, Bige Beğ bendelerine casus, Kızılbaş-i evbâşın geldüğünden haber getürdükde, hisarı bırakub, mekânı olan Zalim kal'ası önünde oturub ve taraf be-taraf Şehr-i Zol ovasında olan fukaraya âdem salub, haberdar idüb, her kes kendi semtinde olan dağlara çıkub saklansın ve asâkir-i mezbûre-i makhûre ile ahşam uğrayub Söhrâb'ı hisardan çıkarub, ol gice yürüyüb 'ale's-sabâh Zalim derbindine irişüb, piyâde olan Bağdad yeniçerisine ve kendüye tâbi piyade ve tûfengçisine kuvvet-i kalb olmak için katıra binüb, 'adâyi dine mukabil olub biri biri ile dokuşub, § bir saat içinde cânibeynden üç yüz âdem hâke düşüb amma, Bige Beğ bendelerinin Mehemed nâm karındaşı diğer karındaşı Söhrâb ile aralarında bir hiyle var imiş, mezbûr Mehemed sol taraftan yüz çevirüb basıldıkda, asker-i makhur Bige Beğ bendelerinin alayına debüb, karışub bir an içinde üzerinde yetmiş seksen âdem şehid olup, Bige Beğ bendelerinin başına bir iki yerde kılıç ile zahm urub, beline şayta darbu ile urub katrıdan yıkub, bu bendeleri olduğu sağ cânibin halkı ile at debüb, üzerinden Kızılbaşı ayırub, Bige Beğ'i ol vartadan halâs idüb, mevcud olan tûfengçiler üzerlerine tûfeng sepüb, hayli konçıları helâk

29 B

30 A

30 B

- ve cism-i kabîhleri âlûde-i hûn ve hâk olub, yine Bige Beğ bendelerini katura bindirdiler ve Kızılbaşın tüfeng darbından gözü korkub, daha üzerlerine uğramayub, Bige Beğ bendelerin şehre alub gitmek iste-
- 31 A** diğümüzde, kabul itmeyüb, ceng yerinde düşen § şühedâsın defn idüb ve maktûl olunan ‘adâsının başların kesdirüb ahşama karib şehre gidüb ve asker-i bed-endîş savaştan döndükten sonra, Söhrâb’ın oğlanların önüne saldurub, Şehr-i Zol’un sahrasında olan kurâsını harâb ve buldukları mamûreyi müsâvi-i türâb itdiler. Ele giren davarlarını gâret ve aceze ve mesâkin(i) katlidüb, fukaraya küllî hasaret oldu. Tâife-i melâhide bir iki bicneye varub yürüyüş itdiler. Ekrâd tâifesi üzerlerine çok hücum idüb, altmış yetmiş yarar koruçılarının başın kesüb, Bige Beğ bendelerine getürdüler. Ve asâkir-i bî-dîn-i pür-kibr ü kîn dahi Bağdad’a tâbi Zerde-kemer nâm mevzi’in Kara ulus ile meşhûr yörük tâifesinden Tilegü nâm cemâ’ati gâret idüb, girü Şehr-i Zol’e avdet itdikleri gibi, Bige Beğ bendelerinin karındaşı Kaytmaz, Gâvur kale gediğünde yolların alub, Aruk Şâh Kulu nâm yüzbaşılarını katlidüb ve ‘alem-i ser-nigûnların
- 31 B** § alub ve nice yarar koruçıların katlidüb, aldıkları esiri ve gâret etdikleri koyunun ekserin alub ve ashâbı olan fukaraya virüb, Şehr-i Zol ovasında askerinin serdarı olan Sevündük Beğ elli gün bekleyüb, hasada irmiş terekesin ihrâk idüb, kalkub mekân-i cahîmlerine avdet idüb, Bige Beğ bendeleri ardlarınca âdem gönderüb, bir yarar koruçıların dil alub ve kesilen başları ve girift olan dilleri bu kulları ile Bağdad Beylerbeyisi Ali Paşa’ya gönderdi. Vardıkda Ali Paşa dahi sâbika ulak ile Kızılbaşın Şehr-i Zol’e geldiklerin der-i devlete i’lâm itmışdi. Ve sâniyen kethüdasın ulak ile âsitâne-i saâdete baş ve diller ile irsâl itdiler. Vâsıl oldukda vâki’ olan mâcerayı varan koruçılardan suâl olundukda, tafsil ile pâye-i serîr-i âlem-masîrde malûm olur. Mezîd-i inâyet-i Şehinşâhîden Bige Beğ bendelerine murassa’ kılıç ve kalkan ve altun zincir ve koz eğer ve zer-nişan bozdoğan ve mü-
- 32 A** kemmel rahtı § ile bir yarar at ve kendü ile cengde bile bulunan akribalarına hil’atler inâyet ve sadaka olub, Yenişehirli Mustafa Çavuş ile irsâl olunub, vilâyet-i Bağdad’da Şehr-i Zol’e karib havâstan dört bin kile tereke virülsün deyü hükm-i şerif inâyet olub ve ol cânibde koruçıbaşı Söhrâb’ı Şâh’a alub gitmek istedikde, didi ki, eğer Şâh benim mezhebime dahlitmezse ve sahâbiye şetmitmeği teklif buyurmazsa sizin ile giderim. Koruçıbaşı bu hususa yemin itdi ve mezbûru alub, Kazvin’e gitdi. Şâh’ın eşiğine vusûl buldukda,

Şâh-i gümrâh ve bilâ-iştibâh ol dîv-i la'în-i merdûd-i dergâh-i ilâh ile mülâkat oldukda, musavver ve mekrûh hil'atler ve dünya cîfesi ile riâyetler eyledi. Söhrâb-i mezbûr ecdâdının tarikinden şaşdı ve küfr ü dalâlet deryâsına düşdü. Dini dünyaya tebdil ve devlet-i ukbâyı dû-rûze-i fenâ ile tagyir etdi. Bir müddetten sonra Söhrâb-i şekâvet-meâb yine avdet itdi. § Tekrar Bige Beğ üzerine varub, kal'a-sın hisar idüb, Söhrâb dahi, Şâh'a feryadçı gönderüb vüsûl buldukda Şâh, muâvenet için oğlu İsmâil Mirza'yı asker-i gümrâh ile irsâl idüb, bu haberi Bige Beğ bendeleri istimâ' idicek hisarı bozub, yerine avdet eyledi. İsmâil Mirza Şehr-i Zol'e tâbi Kızılçakal'a üstüne gelüb, hisar idüb, iki ay mikdarı bekleyüb, kış basmak ile eğlenmeyüb, dönüb Kazvin'e gitdi. Pederi ile mülâkat itdi. Vâki' olan ahvâl(i) hikâyât itdi. Ve bu taraftan Bige Beğ bendeleri ol hinde sâhib-firâş olub, bu kulları livâ-yi Kerkük'de olurdum. Pederden âdem ve mektub gelüb, mu'acelen irişesin ve bolay ki cidd ü cehd idüb hayatta iken yetişesin, deyü'îlâm itmeğin bendeleri dahi bu ahvâl(i) Bağdad Beylerbeyisi Ali Paşa'ya arz idüb, icâzet ile Şehr-i Zol'e gitdim. Li'llâhi'l-hamd pederi hayatta buldum ve hayır duâsın aldım. Dört günden sonra § Pâdişaha sadaka olub, der saât Söhrâb gelüb vilâyeti gâret idüb, bu bendeleri dahi vâki' olan mâcerâyı Ali Paşa'ya arz idüb, Söhrâb ile ceng ü cidâle ve harb ü kîtâle başladık. Âdemlerimiz Bağdad'a vâsıl oldukda, müşârün-ileyh Paşa mufassalen ahvâli Oruc nâm kethüdası ile âsitâne-i saâdete 'ilâm idüb, ol senede erkân-i devlet, mahruse-i Edirne'de kışlaşlar idi. Kethüda ile olan arzlar âsitâne-i devlete vâsıl olub, mefhûmu ma'lûm olduğundan sonra, mezîd-i inâyet-i husrevâniden ve himem-i bilâ-gâyet-i hâkânîden bundan esbak Erzurum beylerbeyisi olub fevt olan Kara Murad Paşa ol zamanda çavuş idi. Bendelerine kılıç ve kaftan ve peder mutasarrıf olduğu üzere berât-i hümâyun sadaka ve ihsan olunub, on yedinci günde mezbûr Çavuş vâsıl oldu. Devâm-i devlet-i pâdişâhiye duâ olunub, külli sürûrlar hâsıl oldu. Berât-i şerifi sermâye-i devlet idinüb § ve ol serhadlerde uğur-i hümâyunda can ve baş ile hizmet kemerin der-miyân idüb, tekrar erkân-i saâdetden Mataracı İskender Çavuş ulağı ile gelüb, hükm-i şerif-i vâcibü't-teşrif-i cihân-mutâ' getirüb, bendelerine hitâben ki, vilâyet-i Diyar-bekr ve Bağdad'a tâbi olan ümerâ-yi Ekrâd kebîr ü sagîrine emri şerifim vârid olmuştur. Seni anlara serdar ve anları sana mu'îm ü kafadâr itdim. Gerekdir ki, Söhrâb'ın üzerine varub, sây ü ikdâm

32 B

33 A

33 B

- ile ele getüresin. Eğer Şâh-i gümrâh-i dalâlet-penâh cânibinden yardıma asker gelürse ve senin vilâyetine mezâhim olursa, vilâyet-i Karaman ve Sivas ve Haleb ve Mar'aş ve Diyarbekr ve Bağdad umûmen ümerâ-yi Ârâb ve Ekrâda bi-isrihim emr-i şerîfim vârid olmuştur ki, sana varan emrim sûretini gönderüb, irişdüğü gibi muâvenetine varub yetişeler. Ve ol serhadlerde uğur-i hümayunumda çalışalar. İmâdiye hâkimi Sultan Hüseyin Beğ emrolunan serdarlık § hükmüne vâkıf olub ve cenâb-i Pâdişâh'dan vâki' olan iltifata hased idüb, Sürecek beyi olan emmüm Mehemed Beğ ile yek dil ve yek cihet ve hiyle ve şeytanet tarîkine zâhib olub, Rüstem Paşa'ya arz idüb eğer vilâyet-i Şehr-i Zol Mehemed Beğ'e virilürse ve Memun Beğ bir tarîk ile dutulursa, Bige Beğ'den kalan tohaf ve hedâyasın ve emvâl-i bî-nihâyesin ve umûmen muhallefâtın ve cümle metrûkâtın hâk-i pâyinize irsâl ve mezbûru yitürmesi bâbında bir hâl ideriz. Rüstem Paşa'yı bu hususda harîs itmişler ve maksûd-i murâdları üzere bir emr-i şerîf almışlar. Lâkin "el-harîsu mahrûmün" hadis-i şerîfi muktezasından gâfil ve "el-'abdü yüdebbiru v'Allahu yukaddiru"¹⁹ mefhûmundan zâhil olub, ol eyyâmda bendeleri uğur-i hümayun-i pâdişâhîde dâmen der-miyân ve 'adâ-yi devlet-i şehinşâhîde terk-i ser ü cân idüb, Pâdişâh-i âlem-penâh hazretlerinin yümn-i devleti ve Hak tebârek ve ta'alânın ulüvv-i inâyeti ile rey-i
- 34 B** güzîn ve fikr-i dûrbîn ile inâyet-i § Hak hem-karîn oldu. Söhrâb'ın, Elkas sığınan Meş'ale nâm kal'asın ehven ve eshel vechile feth ü teshîr idüb ve içinde olan müstahfizların dest-gîr idüb ol hususda Söhrâb'ın bağı hûn ve akli diğerk-gûn oldu. Hemîşe 'adâ-yi dîn makhûr ve ehîbbâ-yi devlet mesrûr ola. Kal'a-i mezbûrun fetholunduğun ve Şâh Tahmasb, Şîrvân vilâyetinden öte Şeki diyarına gitdüğün Ali Paşa'ya arz idüb ki, emr-i Pâdişâhî mücebince Bağdad kullarından yüz nefer ve yüz aded piyâde yeniçeriler gönderesiz ve Bağdad'a tâbi Sultan Hüseyin Beğ ve sâyir ümerâyâ çavuş ve mektub irsâl idesiz ki, bir yere cem' olavuz ve bu serhadler hâli iken, Söhrâb'ın üzerine varavuz ve bâki kal'aların alavuz, Hak inâyet iderse ele getirevüz veya hod vilâyetinden matrûd ve münhezim sürevüz, arz ve âdemimiz vâsıl olduğu gibi müşârün-ileyh Paşa atlu ve yayan iki yüz neferi Bağdad'tan ihrâc idüb irsâl itdi. Gelüb vâsıl
- 35 A** oldu. § Ve 'ale'l-fevr gelen âdemimiz Sultan Hüseyin Beğ'e ve sâyir

¹⁹ Kul tedbirini alır ama, takdir Allah'a aittir.

ümerâya ulak gitdi deyü haber virdiler. Beş on günden sonra Sultan Hüseyin Beğ ve Mehemed Beğ gelüb, bu bendeleri istikballerine varub, hâliyâ bina olunan Gülanber kal'ası meydanında konub, şöyle tedârük etdik ki, ertesi Çağan gedüğünden Beğbasan derbendinden aşavuz, Söhrâb'a tâbi Mehrevân vilâyetine düşevüz. Yarın-dası bana tâbi askerimi mahall-i ma'hûdeye irsâl itdim ve kendim Sultan Hüseyin Beğ'i haberdâr itmeğe gitdim ve bir nice âdem ile mezbûr beyin çadırına irişdim ve atımdan inüb otağma girdim ve yanına oturdum. Derhal mezbûr Beğ, bir hükm-i şerîf ibrâz eyledi ki, Şehr-i Zol vilâyeti Mehemed Beğ'e virildi ve sana habs buyuruldu didikde, bu bendeleri dahi emir pâdişâhındır ve lâkin âdem gönderün kal'adan benim malımı ve ehl ü 'iyâlimi çıkarsun ve kal'a ahvâlin siz bilirsüz. Mehemed Beğ bu sözü kabul itmeyüb, der sâat bir nice âdem ile kal'aya doğru seğirdüb, ol zamanda § Bağdad'ın gönüllüsünden olub, bendelerine hizmet iden Pir Kulu nâm kimesne bu ahvâle vâkıf olur. Sür'at ile gidüb, Mehemed Beğ'den mukaddem kal'aya girüb, kapusun bergidüb Mehemed Beğ kal'a kurbüne vardıkda, mezbûr Pir Kulu koğurub, aç kapuyu deyü buyurub, mezkûr Pir Kulu kapunun üstüne gelüb ve Mehemed Beğ'e cevab virüb ki, sen Sultan Hüseyin Beğ ile ma'an bizlere ehl-i garazsınız. Murâd ve maksûdunuz budur ki, hem başımızı, hem malımızı alasız. Kal'a gerek ise bunda mevcûd olan gönüllü yoldaşlarından Kâtib Ali Çelebi ve Serbölük Mustafa gelsün arz ve ulak ile Bağdad Beylerbeyisi Ali Paşa'ya irsâl olunsun, onların cânibinden bir mû'temedün-aleyh kimesne gelsün, kal'ayı anlara teslim idelüm ve ehl ü 'iyâlimizi ve mâl ü menâlimizi çıkarub Bağdad cânibine gidelüm. Mehemed Beğ her ne kadar ilhâh itdi, mukayyed olmadı. Âhir, Kâtib Ali ve Serbölük Mustafa'yı ulak ile Bağdad'a irsâl idüb vusûl buldukda, § Ali Paşa âdemlerinden Hüseyin nâm kethüdasın kal'anın zabtı için Şehr-i Zor'a revâne idüb ve mezbûr kethüdanın geleceğin Sultan Hüseyin Beğ ve Mehemed Beğ istimâ' idicek bir yere gelüb müşavere idüb ki, Paşa kethüdası gelüb, kal'a anlara teslim olunub, içinde olan mâl ü menâli anlar kabzeyledüğiden sonra, ya biz Rüstem Paşaya atadığımız nesne nice olur ve hem Ali Paşa Memun Bey'in arkadaşdır, mâ-vâki'âyı der-i devlete arz idüb, ekser ihtimal budur ki yine Şehr-i Zol'i kendüye virirler. Hemân tedbir budur ki, bir iki câsus suretinde kimesneleri peydâ idüb Kızılbaş geldü deyü söylendikde birağub, vilâyet kime değerse değsün, tek biz bu hacâ-

35 B

36 A

- letten halâs olavuz. Der sâat bir iki düzme âdem gelüb, işte Hemedan Hanı geldi erte sizi bassa gerek, gâfil olman didi. Sultan Hüseyin ve Mehemed Beğ bu hiyle ile ilk akşam kal'ayı bırağub, bu bendelerini bile alub gidüb ve Bağdad cânibinden gelen § gönüllü ve yeniçeri tâifesine destur virüb gittiler ve kal'adan taşra bulunan tavile atları ve kıtar ile katırları ve hergelede olan at ve katır ve yondları ve sürü ile koyunları yab yab yanınca sürüb ve ertesi cümlesin Sultan Hüseyin Beğ Mehemed Beğ'e teslim idivirdi. Ve Mehemed Beğ sancağına sapdı ve Sultan Hüseyin Beğ bu kulların habsile alub gitti, bir kaç menzilden sonra taht-i eyâleti olan Akra'ya yetdi. Sonra Söhrâb, Sultan Hüseyin Beğ, leşkeri bırakduğun göricek, Zâlim kal'ası kurbüne varub, Pir Kulu'dan kal'ayı isteyüb, mezbûr Pîr Kulu'ya didi ki, leşkerden kalmadı eser ve ne Bağdad cânibinden gelür haber. Birkaç gün kal'ayı virmeyüb bekledi, ve muhalefet idüb virmedi ki, Bağdad cânibinden yardıma âdem gele deyü, hayli intizar çeküb sonra nâ-ümmid olıcak, Söhrâb dahi ol kal'a üzerine musallat olan âlî kayadan kemendler ile kaza-yi asümânî gibi içine bir kaç âdem indirdiler ve dirdimez kal'ayı aldılar ve Söhrâb-i
- 37 A** mezkûr § bu bendelerinin cümle mal ü menâlin ve ehl ü 'iyâlin kabz ve tasarruf itdi. Ve maksûdüne iriyüb, muradına yitti. Ve Sultan Hüseyin Beğ'e sâlifü'z-zikr Paşa kethüdası irüşüb ve kendü ile buluşub, niçün ben gelmedin kal'ayı bıraktunuz didikde, mezbûr Sultan Hüseyin Beğ, hilâfen bi-mâ'nâ özürler idüb ve merkûm kethüdaya hakk-ı sükût küllî nesne virüb, bırağub gitdi ve Sultan Hüseyin Beğ İmâdiye kal'asına gelüb, âsitane-i saâdet cânibine kethüdasın hilâfen gayr-i sahîh ve kizb-i sarîh ile Şehr-i Zol'e Kızılbaş geldü deyü arz idüb, kendi meâyibin setr itmek için Rüstem Paşa'ya küllî nesne irsâl itdi ki, kabâyahin basdura ve bu bendelerin yitüre ve ol cânibden Şehr-i Zol'e sefere gelen ve bendelerinin hizmetinde olan gönüllü ve yeniçeri ve iki tâife serdarları Bağdad divanına girüb, Ali Paşa'nın huzurunda şehâdet idüb ki, Memun Beğ, Söhrâb'ın
- 37 B** Elkas sığınan kal'asını feth itti § ve 'ırz-i saltanat-i Pâdişahîyi yerine getürdü. Hâlisen ve muhlisen emr-i şerife muti' ve münkâd idi. Mehemed Beğ ve Sultan Hüseyin Beğ ana garaz ve nâ-hak itdiler. Bu ahvâl(i) âsitâne-i saâdete arz eyle ve ya hod bize icâzet vir, varub der-i devlete mâcerayı 'ilâm idelüm ki, Memun Beğ'e böyle hayfoldu ve hem Şehr-i Zol vilâyetini 'adâ aldı. Ali Paşa bu hususu tafsîl ile dergâh-i âlî türâbına arz ittikde, Rüstem Paşa Sultan

Hüseyin Beğ'e himâyeten saâdetlü Padişaha bir dürlü dahi bildirdi ve bu bendelerin âsitâne-i saâdete gönderesün deyû hitaben Sultan Hüseyin Beğ'e emri-şerîf vârid olub, bu bendeleri İmâdiye kal'asında mahpûs ve necât ü hayâtdan me'yus iken nâ-gehân dergâh-i adâletden ve bârgâh-i keyvân-rif'atden Sultan Hüseyin Beğ'in âdemi gelüb ve hükm-i şerîf-i cihân-mutâ' getürüb, müşârün-ileyh Bey, bu kulların yanına iletüb vâki olan mâcerayı 'atebe-i aliyye-i âlem-penâha 'ilâm itmeyesin deyü yemin virüb § der-i devlete irsâl itdi. Ba'demâ kat'-i menâzil ve tayy-i merâhilden sonra İstanbul'a irüşüb ve Sadrîâzam Rüstem Paşa hazretleri hâkpâyine buluşub vâki' olan sergüzeşti keşf itmeyüb, merhum Paşa bendelerine riâyet idüb ve âsitane-i devlette müteferrika bölüğünde yüz akça yevmiye harc için nafaka sadaka olunub ve sâbiku'z-zikr Paşa her dâyim bendelerine ümmîd ve isti'mâlet ve merhamet ve şefekat yüzünden gönül hoşluğu virüb, in-şâ'Allahü ta'âlâ âsitâne-i saâdetde mahrûm kalmayub, kemâ huve evvel, maksûdine irersin zirâ ki, sana hayf olduğuna tamam ilmimiz irişmişdür deyüb iltifatlar iderdi. Tâ ki, bu 'abd-i hâksârları nice zeman hazarda ve gâh seferde der-i devlet hizmetinde durdum ve Nahcevan seferinde Şehr-i Zol fetholundu ve 'âdâdan devlet-i pâdişahîde hayfim alındı, sonra sancak-i şerîf ile behremend olub ol tarihten § bu âne gelince devâm-i devlet-i ebed-peyvend duâsına meşgul olduk.

38 A

38 B

Ki tâ vardır Şehâ cismimde cânım
Duâdır dâyima viridi zebânım

**Şehr-i Zol'un feth olduğuna ve ne nev'ile alındığı
beyan ider.**

Söhrâb, Zalim kal'asını alub ve Şehr-i Zol'e vâli olub, olan mâcerâyı Şâh-i gümrâha 'ilâm idüb, haber ve arzla oğlu gidüb, çün bu müjde Şâh'a vâsil oldu, Şâh kalkub Divanın da semâ'a girüb, ehl-i meclisine hitâb idüb ki, murâdım oldu. Sifariş idüb ki, beşâret tabl(1) çalsunlar ve etraf-i memâlikine fetihnâmeler ile korucular gönderüb ve müjde alub gidenlere bir mikdar ihsân ve Söhrâb'a birkaç alaca musavver kaftan irsâl itti. Bu cânibde Mehemed Beğ, Söhrâb'a tehniyenâme ile kethüdasını ve İmam hocasını gönderüb ki, Şehr-i Zol sana olduğuna ben sebeb oldum. Söhrâb, Mehemed Beğ'in âdemlerine cevab virüb ve mezbûra mektub gönderüb

- 39 A** ki, sen bu hiyle (ve) şeytaneti ş ve tezvîr ü şekâveti kendün için etdin, lâkin minnet Hüdâya ki, vilâyet bana nasîb oldu ve senin rûsiyâhlığın ve bed-endîşliğın sana kaldı. Bige Beğ ve Memûn Beğ mâlinden alınan esbâb bana değdi ise, tavile ile atları ve kıtar ile katırları ve hergele ile yondları ve sürü ile koyunları sen aldın. Ve Bige Beğ'in tasarrufunda olan husse-i vilâyetten bana düşdü ise, karındaşım İbrahim Bey ve Kaytmaz Bey'in hisselerin sen tasarruf idersin. Gerekdir ki, Bige Beğ ile nice sülûk iderdin, benim ile de şöyle sülûk idesin, kec-reftarlığı terk idüb, tarîk-i müstakîme zâhib olasın ve sin(ü) sâl ile senden büyüğüm, beni ulu bilesin ve penç-ruz-i ömrün için 'adâyı bize güldürmeyesin. Söhrâb'ın sözüne Mehemed Beğ kâyil olmayub ve araları dahi uz düşmeyüb, kıyl ü kâl ile bir müddet geçindiler, sonra saâdetlu Pâdişâh-i âlem-penâh (ve) encüm-
- 39 B** sipah diyâr-i Acem'e ve Nahcevan'a azm-i şerifleri musammem ş olub ve etraf-i memâlike ahkâm-i şerif(e) ile tenebbühleri vârid olub, Mehemed Beğ bu husus(u) istimâ'idicek, Bağdad Beylerbeyisi Temerrüd Ali Paşa'ya gelüb terbiyetnâmelerin alub, âsitâne-i saâdete müteveccih olub, mürûr-i eyyâm ile der-i devlete vâsıl olub, saâdetlu Pâdişâh-i din-penâhın âsitâne-i saâdeti türâbına yüzün sürüb, inâyet-i bi-lâ gâyet-i sultânîden Bağdad'a tâbi Kerkük sancağın, tasarrufunda olan Sürucek ve Şehirbazar livasına zammidüb, üç kerre yüz bin akça virilüb ve karındaşı olan Söhrâb'ın üstüne varmasına asker taleb idüb, Karaman beylerbeyiliğinden munfasıl olan Çerkes Osman Paşa ol hinde âsitâne-i saâdet mülâzemetinde bulunub ve merhûm Rüstem Paşa hazretlerine varub, arz-i hâl idüb ki, feth-i Bağdad'da bile idim ve mahmiye-i mezbûrede Defterkehüdası oldum iki yıldan sonra sancağa çıkdım ve ol vilâyette bir nice livâya hükümet etdim, Ârâb ve Ekrâd ile nice muharebeler etdim,
- 40 A** ol câniblerde küllî vukufum vardır. Eğer ş Şehr-i Zol vilâyetin almağa irâde iderseniz, vilâyet-i Bağdad'ın nısfın ayırub, Gazi Han'a virilen üslûb üzere bu kulunuza virilürse, Şehr-i Zol fethine müteahhid olurum didikde, Rüstem Paşa Hazretleri dahi pâye-i serir-âlâ'ya arz idüb, saâdetlû Pâdişâh-i cihân-penah bu re'yi münâsib bilüb, derhal vilâyet-i Bağdad'ın nısfın ayırub ve mir-mirânlığın on kere yüz bin akçalık haslar ile Osman Paşa'ya virüb ve süknâsı için livâ-yi Musil'i tayin idüb ve sâbiku'z-zikr Mehemed Beğ'i sancağına gönderüb ve Osman Paşa'yı otuz nefer âdemler ile ulağla 'ale't-ta'cîl irsâl idüb ve bir nice günden sonra varub, livâ-yi Musil'e vâsıl olub,

ol zamanda Bağdad beylerbeyisi olan Baltacı Mehemmed Paşa'ya kethüdasın gönderüb, taht-i eyâletinde vâki' olan sipahinin defâtirin taleb idüb ve Gazi Han bölüğün beşyüz nefer gönüllü ve dörtyüz nefer yeniçeri ile ihrâc idüb ve etraf-i ş cevânibden asker cem'ine ve derneğün tedârükünde olub tâ ki, Pâdişâh-i âlem-penâh dârû's-saltanat-i İstanbul'dan sene sittine ve tis'ami'e Ramazanının evâsıtında çıkub, Acem seferine ve Nahcevan teshîrine mahmiye-i Haleb'e kışlamağa gidüb ve saâdet ü ikbâlle nefsi mezbüreye duhûl ve dârû's-saâdesine nüzûl eylediler. Ve sâyir asâkir-i mansûreye taraf be-taraf kışlamağa icâzet olundu. Ol cânibde Söhrâb-i şekâvet-meâb. Bağdad, iki beylerbeyilik olduğun ve Osman Paşa ol vilâyete varduğun ve azametlû Pâdişâh-i âlem-penâh ol câniblere teveccüh-i hümâyun idüb, mahrûse-i Haleb'de kışladuğun istimâ'idicek neye uğrayacağın bildi ve havfinden serâsime oldu. Âhir Osman Paşa'ya ilçi irsâl idüb ki, men devletlu Pâdişâh-i din-penâhun kadimî kullarındaydım ve lâkin Elkas hususunda günahkârım ve şermsârım, eğer âsitâne-i refi'ül-mekâna bildirüb bu bâbda olan günâhımı der-hâh-i 'abd-i kadimî 'itkun li-vechî'llâh ve sâyir Kürdistan ş beyleri gibi 'abd-i dergâhları olub ve rûz ü şeb bu serhadlerde çâker-i devlet-hâhları olayım deyu özri beyân eyleyüb, makbûl buyurulur ise muhalefetim yokdur. Lâcerem Osman Paşa gelen ilçinin ikisin alikoyub ve birin mektubla girü Söhrâb cânibine gönderüb, ahvâlini âsitâne-i saâdete arz etdim ve suçun afvolması bâbında recâ ettim deyu 'ilâm itmiş. Söhrâb bu mektubun mazmûnun göricek sandı ve temâm inandı ve hâb-i har-gûş olduğun bilmedi ve mahalliyle başının kaydın görmedi ve bir nice eyyâmdan sonra kışın zamanı irişdi ve Şehr-i Zol dağlarına kar düşdü. Acem mâbeyninde olan cibâlinin yolları bağlandı. Müşârün-ileyh Osman Paşa yanında olan ilçilerin ikisin katlidüb ve cümle askeriyle 'ale'l-gafle Şehr-i Zol'ün üstüne gidüb varduğu gibi Zalim kal'asının varoşuna yürüyüş idüb alub ş aceb iş etti. Ve nice âdemin kırub ve emvâllerin gâret idüb, asır zamanında kal'adan bir mikdar âdem inüb ve asker halkın evlere girdüğün görüb ve yağmaya meşgul oldukların bilüb, heman sokakları kendülerine tutub ve ba'zısının üzerine kapuları bergidüb küllice âdem kırub ve sâbiku'z-zikr Kerkük Beyi Mehemmed Beğ tüfeng ile vurub der sâat Pâdişâh-i âlem-penâha sadaka olub ve leşker halkın varoştan taşra sürüb ve Osman Paşa'nın altında atın helâk idüb, araya şeb-i hengâm düşmeğle Paşa, asker halkı ile çadırlarına

40 B

41 A

41 B

- dönüb, üç günden sonra Paşa derbende girüb ve asker halkı üç cânıbden yürüyüş idüb, varoşu alub, bazı metrisler düzüb ve toplar kurub, kal'a-i mezbûreyi döğüb şitânın evâyilinden baharın mâh-i Âzârın evâhirine dek kal'ayı döğüb, almağa çare olmayub ve Acem savbinden ol eyyâmlarda karlar eriyüb, yollar açılıb, Şâh-i dalâlet
- 42 A** penâhın cânibinden Behram Mirza'nın oğlu Bedî'üz-zemân'ı ve Hemedan hâkimi olan Muhammedî Han'ı haylice asker ile Söhrâb'ın yardımına irsâl idüb, Osman Paşa asker-i makhûrun bir günlük yola karîb olduğun istimâ' idicek, hisarı bırağub ve topları önüne salub, âheste âheste Karadağ semtine giderken Kızılbaş askeri Şehr-i Zol'e gelüb rû be-rû Osman Paşa'yı görüb havflerinden bir yerde durub, mezbûr geçdüğünden sonra Zalim kal'asına varub Söhrâb'(1) çıkarub, kendü ile mülâkat olub ve kal'adan çıkan halk, taşranın hevâsına doymayub ekseri emrâz-i muhtelifeye mübtelâ ve âlûde-i sad-belâ oldular. Ve Osman Paşa Kerkük nâhiyesine inüb ve leşker-i 'adâ kendü makâm-i cahîmlerine dönüb, müşârün-ileyh Paşa vâki' olan ahvâli pâye-i serir âlâya arz idüb, saâdetlu Padişah-i âlempenâh ol zamanda mahrûse-i Haleb'den taşra Gökmeydan'da bir
- 42 B** cennet-mekân yerde ş sebzistanda nüzûl itmişlerdi. Ve asâkir halkı davarların çayıra bağlamışlardı. Çünkü bu ahvâl, rikâb-ı şerîf-i Pâdişâhiye mâlûm olduktan sonra hükmi şerîf buyuruldu, bir nâmdâr çavuş ile gönderildi. Çünkü Zâlim kal'asının almağı asîr olıcak gerekdir ki, Şehr-i Zol'de Temürleng harab eyledüğü eski şehrin köhne kal'asın bina idesin ve içine girüb, Şehr-i Zol vilâyetin zabt idesin. Osman Paşa'ya emri şerîf vâsıl olduğu gibi, askeriyle varub, vâki' olan eski şehir kal'asın yapmağa başlayub ve Söhrâb'a haber salub, eğer itâ'at idersen kal'ayı yapmadan vazgeçerim ve suçun afvolmasın Pâdişâh-i âlem-penâhdan recâ iderim ve kemâ kân vilâyetin sana mukarrer itdürüb, girü avdet iderim. Söhrâb âdem irsal etdi. Eğer bu cevabda sâdık isen, yemin idesin. Osman Paşa Söhrâb ile min ba'd 'adâvetim yoktur, dostluk makamında olduğuna
- 43 A** kasem itdi ve âdemiyle Behram nâm ihtiyar çavuşu irsâl ş etdi ve Söhrâb, Paşa'nın ahline itimâd idüb, Zâlim kal'asından çıkub, Mehrevan yolu üstünde bir yaylaya konub ve Çavuş-i mezbûru yanına alub ve Paşaya pîşkeş ile oğlun göndermek tedârükünde iken, Paşa bir nice piyâde kemandâr ve yeniçeri tâifesinden üç yüz nefer güzîde yarar er, hufyeten irsâl idüb, 'ale'l-gafle Söhrâb'ın üstüne şeb-hûn ctdiler. Mezbûr Söhrâb, belinleyüb firâr idüb ve ol vartadan halâs

olub ve lâkin cânibeynden üç dört nefer kimesne arada düşüb, emmâ Söhrâb'ın bir 'acûze-i marîza pîre-zâle-i heftâd sâleyi firâşından kaldırdular ve at üstüne bindirdiler, durmayub düşdü ve yeniçeriler başına üşdü ve bile olan kimesne havfinden kaçdı ve dutub müşârün-ileyh Paşa'ya iletdiler. Paşa zaife-i mezbûreyi ol civâra karîb olan Horin kal'asının dizdârı evine irsâl itdi ve takdir-i rabbânî ve kazâ-i âsümânî ile ol gice Paşa âhirete ş intikal itdi. Müşârün-ileyh fevt olduğu gibi, ümerâ ve leşker halkı Bağdad tarafına bırağub gitdi. Ve bu cânibden Pâdişâh-i İslâm-penâh mahmiye-i Haleb'den nüzhet buyurub ve Erzurum'a tâbi Bason²⁰ ovasına varub bir müddet otrağ etdi. Ol mekânda Osman Paşa'nın fevt haberi gelüb, rikâb-i şerîf-i Şehinşâha arz olundukda, saâdetlu Padişah-i âlem-penâh hazretleri buyurub ki, Bağdad vilâyet(i) bir beylerbeyilik olsun ve Baltacı Mehmed Paşa'ya hükmi-i şerîf irsâl olunsun ki, cümle askeriyile Şehr-i Zol'e varsun, mezbûr eski şehrin kal'asın yapdursun. Mehmed Paşa'ya emr-i şerîf ile çavuş vardıkda, Bağdad'tan kalkub Şehr-i Zol semtine müteveccih olub, meğer askerden, ekrâd tâifesinden ve Rujbeyanî aşiretinden ümerâ-i 'izâmdan Derteng beyi olan Ebu Bekir Beğ araya girüb Söhrâb'a kethüdasın salub, mezbûrun Yâkub nâm oğlun pîşkeş ile getirüb ve Paşa hazretlerine ş buluşturub, Paşa yemin billâh idüb ki, kal'ayı vîrsün, vilâyet kendünün olsun, Pâdişâh-i din-penâhdan suçun dilek ideyim ve vilâyet-i Âl-i Osman'dan kendüye ve oğullarına üç sancak alvireyim. İsterse virdüğü kal'ayı yıkayım ve girü dönüb Bağdad'a gideyim. Sonra Söhrâb'ın evvel esîre olan haremının karındaşları ki, vilâyet-i Şehr-i Zol'e tâbi Peleng beyleridirler, ol diyârda anlardan hasîb ve nesîb güçlü aşiret yokdur, ve mutaassib-i ehl-i sünnet ve cemâ'atdendirler. Söhrâb'ın üstüne hüm(ûm) ve hücûm idüb ki, elbette kal'ayı teslim eyle ki, Pâdişâhın emr-i şerîf(i) yerine gelsün ve bizim zaîfemüz habisten kurtulsun ve müslümanlar bu felaketten halâs olsun, eğer cevabımıza 'amel itmezsen, biz cümlemiz Osmanluya dönerüz ve tasarrufumuzda olan kılâ(1) teslim iderüz ve seni hâh ü nâ-hâh bu aradan kovaruz. Söhrâb bu cevabdan küllî muztar oldu ve âhir iş nereye varacağıın bildi. Paşa'ya ve beylere vilâyeti kendüden almayalar ş deyü yemin virdi ve Zalim kal'asının miftahın Paşa'ya gönderdi ve müşârün-ileyh Paşa, oğluna ve âdemlerine fâhir hil'atler

43 B

44 A

44 B

²⁰ Pasin ovası

giydirdi, haremın kal'adan ıtıak idüb, revâne etdi ve beyler Söhrâb getürmesine gitdiler. Međer beylerden ednâdan, ortaya gelmiş ve iltizam ile mansıb bulmuş, Kürd Veli nâm bey, Şehr-i Zol'ü kendüye tama'lanmış, vardıkda Söhrâb'a havf virüb ki, Paşa ile beylerin kavline ne 'ıtıbar, bir emir buyurmayınca hazret-i Hüdavendigâr. Eđer Paşa'ya gelürsen seni dutarlar ve âsitâne-i saâdete irsâl iderler ki, Padişâh-i din-penâhın ekser murâdı sensin, ne kal'a ve ne vilâ-yetdir. Söhrâb bu cevabdan perişân ve hirâsân oldu ve beylere icâzet virüb, kendü eski kal'ası olan Mehrevan'a vardı ve Şehr-i Zol içinde olan Meş'ale ve Şem'i İnan (Şemi'ran) nâm muhassin hisarlarına bekçi koydu ve Paşa ile beylerin ahdine dayanmadı ve şübhe düşdü

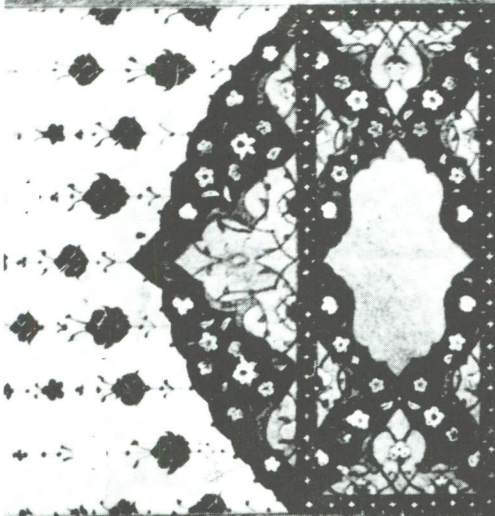
45 A İnanmadı. el-hâinu hâifun, Kendüsine tâbi ümerâdan ve dokuz ş aşiret sahibi mezbûr Paşa'ya gelüb ve kılâ'ların miftahların teslim idüb, Paşa her gelen âdeme fâhir hil'atler giydirdi ve Söhrâb'ın rağmine her birisin kendü yerine gönderdi ve müşârün-ileyh Paşa, merkûm Zâlim kal'asına kifâyet mikdarı müstahfız tayin etdi ve bir mikdar asker ile Kürd Veli Bey'i nöbetçi nasbetdi ve kendü asâkir-i nusret-me'ser ile Bağdad(a) dönüb gitdi ve âsitâne-i saâdete fütûhat arzlariyle kethüdâsın irsâl itdi. Nahcevan'dan Pâdişâh-i âlem-penâh avdet etdikde gelüb, ordû-yi hümâyunu Erzurum'da buldular. Olan mâcerâ, pâye-i serir-âlâya arz olundu ve altı kere yüz bin akça ile nefsi Şehr-i Zol'ü Arnavud tâifesinden Berber Murad Bey'e virildi ve ol itâat iden ümerâlara fâhir hil'at ile sancaklar irsâl olundu ve bir buçuk yıldan sonra Şâh ile barışık olmağla Şâh, Meş'ale ve Şem'iran kılâ'ının miftahların Söhrâb'dan alub ol zeman Şehr-i Zol valisi olan Ebu Bekir Beğ'e irsâl itdi, Mebâdâ ara yirde ol kılâ' içinde olan halkdan bir fitne sebep ola deyü. Ve mezkûr Ebu Bekir

45 B Beğ, sâlifü'z-zikr ş miftahları âsitâne-i saâdete irsâl idüb, emr-i pâdi-şâhî ile müstahfız konuldu ve mezbûr kal'alar zabtolundu ve Bige Beğ'in tasarrufunda olan Şehr-i Zol vilâyetinin nısfı memâlik-i Os-maniyeye dâhil olub, nısf-i ahari Ekrâd elinde kalub, arada barışık olmağile kimesneye değılmez ve ol cânibde itaat iden ümerâ dahi kabul olunmaz. Tahriren fi evâil-i şehr-i rebî'i'l-âhir min şühür-i sene hamse ve semânîne ve tis'ami'e.

MEMUN BEY'in HATIRALARI
TIPKIBASIM

کامیاب • وجمع اضمار واجبانه که اجمالی کالجود
 یاتم اقتدایم امتد ستم او زره جمله بی بخورم خدا و جز
 عداد نور • رضوان الله تعالی بلیهم اجمعین • وعز
 التابعین • ونایع التابعین الی يوم الدين • چون
 شاهنشا جهان • وملك ملوک التومان • اعدا
 سلاطین دوران • واکل خرفان کشورستان التکرر
 علی الله الملک المان • السطان زالت سلطان الثانی
 عشر من سلطان السلطان
 ظله الله تعالی ایاه خلایق • واقاض بلیا وبله
 کافه المسلمین • بکاف احسان • ومدان حضرت بلیا
 ایاه همایون بزند • بونده عبودیت سخن • این بکند
 عادلان ماموز • روز قمانه سعادت لادان
 سید الکونین • طله شفا عنده • وفضله
 سعادت مافوس ششویفیک تقدیمی اجون • بکله
 جهان باهه روی مای کک ککان • بویکینه بند • بیاب

شکر و سپاس اول خلاق جهان • و در ذائقه اش جان •
 جل جلاله • و عم نواله • حضرت بلیه که نوع انسان را سائیر
 اجناس مخلوقا قدر نطقه ممتاز • و وجود مستلزم الوجود
 الی • خلعتیه سرواز •
 الیدی • و صلوات بقیاس اولد رسول ندره تیشان •
 و مقبولیکر بیزدان • علیه الخیرة و التنا
 حضرت بلیه که برافرق مشال • و وزف همال ایله
 قوسینه عبور و روز ایدوب • مقامه قریب و اعز زده
 تشریفه مشرف و محوره روز ولیدی •
 و زیور صحاب • و جاد بار یا نجاب • و خلفاء ز نسیه

شمعین شیخ جید شود آخره حسن بد مذموب و بد
 این و طریق ضلالت تابع دوه غیر . معذرف
 مخالف شرع مطهر . و دوزخی جمله مانده که ندان مطهر
 . که یک بنده نویستم ای بدجک رضای فاند زویه
 اتباع و امثال ایندی چون که کویک قلع و قمعش و
 و لایزال خد و فتنه . و کلا شدند چایان خان و
 اولیستند و بن یکی سلطان . ساکر فرزان به از سله
 ایدوب . شهر زوله قدو شموی به وصل اوله قلند
 صحرانند . واقع اولان قریری خوب . و روح باز قلند
 بیار ایدوب . قلا الجاله اولان حصن حسینک
 فتنه قادر اویوب . بریلدن زیاد . کللیوب
 آخر الامر کسه . و غده لغز ارجحان . حسابات به مفر
 شقاوت مستغیرا به عودت ایدوب . ما پیدمده
 اولدوغی باعشدن رایه لاوقات مفالات و محال بائد
 عالی اویوب . دست تقدی و لایندن که نا ایزمیر ایدوب

و ندی و یوب . سابقا شهر زول خانگی اولان مرحوم
 بزیردک حال جو ننده قوت قاهر سیلانی . و شوکت
 با همه فخر میانی . و نه سنده صدای و بر بعدی شعراء
 شهه رنده . و لایبت بغداد فتح و فتحی اولد قانده کرمک
 لیده الهمرحومک در دولته اولان خلوص عیب دینی
 . و بنده لولیک بغداد جنبند . چاکد کی شدت و شفقت
 و قاضی خان باغینک مکر و خیانتی . و الفاسک
 سرکنت و فله کنی . بالجه و قوی اوزره و بصیغه ده کیت
 و ندی . مکر جمال . و مصدق مقال اوله بالله التو
 که یک بنده زوی عشره مشرودن سنای اویوب عید . جو احد
 و میر تو سنین عباس طرفیندن واصل اولوز . واجد
 نردن عادن آه کسه جغیر یولوقا تنلا و زینده . و لای
 شهر زویه و یوب . عراقیه باد شاه اولنده . فاضل
 و دوزره ندیلو . تقدیر یانی . و قضا . نا کهای . ایدو نا

ختمت و شوکت له عسکر بصورت نماز به دیار دوزخ
 و نیزه قریب اوجاه نزول ایدوب • خیمه خرمضا میر
 قریوب • ووزق یترز عقبرایحه سعادت ایت
 و شوکت و جلال اله مرجه مغفوره سلطان
 جنت سکان • فردوس شیان • لاله نقالی بر ماه
 اوجان نامه مضعده عسکر مضمون قریب ازین
 بچند فقیه باصوب قرغان ظاهر ندن آشوب و آ
 همدان و دیوز او ستندن سراق سرب صوبه نومه هاید
 اولوب • ماچی دشته آشن که کوک اوشندکان شست
 شدندن • و هو انک و دوندن • و ذاریه قلند
 عسکر نیاجی و کوز اوزوی هلاک یوب • و ضر
 عزیزینک دخیل کیک کیک به نلندن قایوب و کچی
 زان یوب • سعادتله حضرت یوبه عرض
 بوند قویوز دیله جاده زدر بیلده قان هو بیدی پیر د
 ایلیک • و نای پستی خره صوبه ماغده بونل • و عی

و بخت از نمان • هبنا الملل المنان عساکر کوشور ش
 و صفه قویان له ولایت دیار کبر و موصل و اربیل صل و دینه
 فتح یوبوب مالل محتمه • ضمیمه و اضافه
 اولوب • و بومندند صکر و وزیر اعظم ارامیم پاشا
 مرجه و عجنه و لایبنک بننه سفره جقوب • محروسه
 حله • فیلیب • که یک بند لوی باحوال شمع
 بند که • خیدرناه کنند لوی ایله باو عن عهد اصل شست
 زند لاری • و اول تار یخه دن قویان او باش له مایمل
 واقع نولان محاربات • و مقاتل اوقی مفضل ازابوب
 باب سیرر علا • نظهار عبودیت بیچون عرض دیوب • آنت
 عاده • مذکور کتخند و اصل یوبوب • روی مان بند که
 که یک بند زوبنک حورند و افضله اوله قویان • عنایت
 مضره و مقادیر و دوشوب • سابق تذکر
 بند زوبنه حکام سربیف نه افرع ز عایتلو و شتمالت
 زمه زوبنه سرفر ز بندیلو • و بر هیتم پاشا دخی و لیه یار

مزید جاوش در شان بلك سنك مذهلك و در انك
 و قزلباش پاد اولان عد و نك و بوندن قده آسانه
 سعادت اظهار صدق و عبودتلك معلوم و نشند
 شوخ خلاص بود كه بيم بونده علان طوبيلوي بوندند
 سن و خدمتلك صنایع اولوب بجه احسانه مظهر
 دوشه سن و دیووزنان شریفی و ارد اولمیه بر غایت
 چاوش باشی کن و فات یدن مصالیح اولمیه ان ایدوب
 مرقوم مصلی جاوش مرهابی بلك بنگ و بینه و ضا
 لیده كذا انواع سرور حاضر ایدوب علی نیند بنگش
 ایله بوندنی جاوش مزید و قوشوب ستانده
 سعادت كوندروب سعنا و اطمنانده ته و منه
 دیوب مان برده و فونون صوب غرقا و نشان صوب
 دللك كلمه بیو حد متنی جاوش باشم و بزرگ بیدیم سایه
 انك مزب آسانه سعادت بود سوردی و قوه و ف
 احوان یا سزیر علا عرض ایدوب سعادت و

حرقا بلك دشمن بولوب جبروف بلسون فرماش
 نوزد سوزیلاری انشلر و سعادتلو خربلاری
 ولایت بغداد تاغ زنگی با داخچه ننه اوشنگن بغداد
 قوه سنك مفاصلی قریب بلكوب عسكرفر حذر نمنه
 بنده ابرایشلم از قلمنی اجیون دیا نه نامه ابرماع كه
 طغوز بولسله اشتهار بولشدر مزبور صوب و ارد اولمیه
 بزبون علان و اربلك كزی صوب غرقا اولدی و عظمتلو
 حصرتی و اذات سلام بنده دینك كن قینك
 بینه سنی بچر سبجون محینه مزبور و شوكت و اقباله دخول
 و سعادت و اجلا الله دار الخالاقیه نزل ایدوب
 سوزیلور دلكو كه طوبیلو علان بر قزلبك و لایحی در
 بلك ننه و عرض ایدر كره شهر فزون ولایتی در حاكمه
 بلك بلك در زافات است و جهات عدند و قزلباش ایله
 مدغم عدوت او زور ندی بوندن و آسانه سعادت
 آدم كوندروب اظهار عبودیت بتمنی ایدیم سوز

سفالدلو ^د شاه عالی ^ب دولت و اجلال ^{له} بعد ^د دن
 چقبوب ^د اوق و کونک ^د ولند ایمان ^{شان} در ^{تندی} دی ^ب کله
 معروف ^د دن ^ب عبود ^د و شهر ^ز و ^ا و ^ن ^س ^ن ^د ^خ ^{ول} ^{اید}
 اسکدر ^د و ^{القرینک} ^{حشانی} ^د ^ف ^ن ^و ^ل ^د ^و ^ع ^ی ^ا ^و ^ر ^د ^ی
 بولند ^م ^ر ^و ^ر ^د ^{ایدوب} ^د ^س ^ن ^{ان} ^ک ^د ^ک ^ن ^د ^و ^ک ^ن ^د ^و ^ق ^ن ^ب ^ه ^ق ^ل ^ب ^ه ^ن ^{ام}
 علان ^و ^ن ^س ^ن ^د ^ه ^ح ^ا ^ج ^ب ^ل ^و ^ی ^و ^ی ^{ای} ^د ^ی ^د ^{وب} ^د ^و ^ل ^{ای} ^ت ^م ^خ ^ر ^ی
 منفضل ^و ^{ال} ^{ان} ^خ ^{ادم} ^س ^ل ^ی ^ن ^ب ^ا ^ن ^ا ^ن ^ج ^ب ^{یک} ^ز ^ی ^ن ^ک ^ا ^د ^و
^ب ^م ^ن ^ی ^ن ^ک ^و ^د ^ی ^ا ^و ^ش ^و ^خ ^{اص} ^ی ^ف ^{ول} ^د ^م ^ک ^ک ^ا ^ص ^ل ^خ ^ل ^ن
 جسد ^ب ^ل ^و ^ف ^و ^ر ^ز ^خ ^ت ^ل ^ه ^م ^ز ^ن ^م ^ع ^ر ^ن ^د ^ل ^ه ^ل ^م ^ز ^و
 قناده ^و ^و ^ر ^د ^ی ^ف ^ا ^و ^ل ^و ^ش ^{وب} ^د ^ش ^ه ^ر ^ز ^ه ^ل ^م ^ض ^ا ^ف ^{ان}
 زوال ^ا ^ج ^{لال} ^ب ^و ^ر ^د ^ق ^ل ^و ^ن ^د ^ش ^ه ^ر ^ز ^ب ^ک ^ه ^ل ^م ^ز ^ن ^د ^ت ^{ار} ^ک
 اولان ^ب ^پ ^ش ^ک ^ش ^ل ^ل ^ه ^س ^ت ^م ^ن ^د ^ل ^و ^ی ^م ^{ال} ^{ای} ^د ^{وب}
 هر ^ق ^ن ^ا ^ق ^ا ^د ^ه ^ج ^ع ^ا ^{ول} ^{ان} ^د ^خ ^ا ^ب ^{اری} ^د ^ا ^{ول} ^ع ^ن ^د ^ه ^م ^ا ^م ^و ^ا ^و ^ا ^{ول} ^{ان}
 خدای ^د ^و ^ی ^ل ^ا ^ح ^د ^م ^ل ^د ^ی ^ن ^ه ^س ^ل ^ی ^م ^{ای} ^د ^{وب} ^د ^ف ^{ول} ^ا ^خ ^ن ^ا ^ق
 خدی ^ب ^ی ^ل ^ه ^ن ^ا ^ق ^ک ^ر ^د ^ه ^ن ^خ ^ا ^ق ^و ^ک ^ن ^د ^ا ^و ^ب ^ا ^ب ^ا ^ج ^ا ^ن ^ا ^ع ^م ^ر ^ن

خضری ^ب ^ک ^ب ^ک ^ب ^ن ^د ^ه ^ل ^و ^ی ^ن ^ه ^خ ^و ^ر ^د ^ع ^ا ^ی ^د ^{وب}
 و شهر ^ب ^م ^ز ^{ید} ^ع ^ن ^{ای} ^ت ^خ ^س ^ر ^و ^ی ^ا ^ی ^{دن} ^س ^خ ^ا ^ق ^ا ^ص ^د ^ه ^ا ^ی ^{وب}
 و سابق ^ا ^ل ^ت ^ک ^م ^ر ^ط ^و ^ی ^د ^ی ^د ^ف ^ن ^{ای} ^{دن} ^و ^ص ^و ^ی ^ر ^ن ^ع ^ن ^ک ^ن ^س ^ن ^ه ^ی ^{وب}
 و بعضی ^ع ^ر ^ج ^ب ^د ^ی ^ر ^ن ^ب ^ر ^ا ^د ^س ^ر ^و ^ا ^ر ^ا ^ل ^ه ^ق ^و ^ش ^{وب} ^د ^و ^ط ^ل ^ع ^ت
 شریف ^ا ^ب ^ه ^ک ^ب ^ک ^ب ^ن ^د ^ه ^ل ^و ^ی ^ن ^ه ^ا ^ر ^س ^ا ^ل ^و ^ل ^{وب} ^د ^و ^ص ^و ^ل ^ا ^{ول} ^د ^ن ^د ^ه
 و لایند ^ه ^و ^ل ^{ان} ^خ ^ن ^د ^و ^خ ^ن ^ا ^ر ^ی ^ج ^م ^ع ^{ای} ^د ^{وب} ^د ^ع ^ر ^ی ^ب ^ه ^ل ^ا ^و
 و لسان ^د ^ن ^س ^ن ^ه ^ی ^ن ^ه ^ی ^ن ^ه ^ی ^ن ^د ^و ^ر ^{وب} ^د ^ک ^ف ^{ای} ^ت ^م ^ق ^د ^ر ^ی ^ق ^ا ^ه
 و نابا ^ا ^ک ^ی ^ر ^و ^ی ^آ ^م ^ا ^د ^ه ^ا ^ی ^د ^{وب} ^د ^و ^ا ^و ^ن ^ج ^ه ^ل ^ش ^ک ^ر ^ی ^ل ^ه ^ل ^ه ^ل ^ه ^ل ^ه
 کوز ^م ^ک ^ه ^م ^ن ^و ^خ ^ه ^ا ^{ول} ^د ^ق ^ه ^ا ^ن ^س ^ا ^ن ^ا ^ن ^د ^ن ^ک ^ه ^ش ^ر ^ی ^ف ^ا ^ل ^ه
 جاوش ^ب ^ر ^ی ^ش ^{وب} ^د ^ک ^ب ^ن ^م ^ع ^ز ^ی ^م ^ش ^ه ^ر ^ز ^و ^ل ^ی ^ب ^و ^ن ^د ^ن ^ت ^ی ^و ^ر
 و از ^م ^ع ^ت ^د ^ر ^ک ^ک ^د ^ک ^ه ^م ^ن ^ا ^ز ^ن ^د ^ه ^د ^خ ^و ^ه ^ح ^ا ^ص ^ر ^و ^ا ^ی ^د ^{وب}
 ضری ^ب ^ی ^ب ^ن ^د ^ه ^ا ^ی ^ص ^ا ^ن ^ا ^ه ^ا ^ق ^ا ^م ^ر ^و ^ا ^م ^ت ^م ^ا ^و ^ا ^ی ^د ^{وب} ^د ^ی ^ن ^د ^ن ^د ^ه
 و نغین ^د ^م ^د ^ک ^و ^ر ^ف ^{ول} ^د ^ی ^م ^ن ^ا ^ل ^ا ^م ^ر ^ا ^ل ^ش ^ر ^ی ^ف ^ی ^ر ^ن ^د ^ه
 فلان ^ق ^ر ^ن ^د ^ش ^و ^ا ^د ^م ^ی ^ل ^ی ^ن ^د ^خ ^و ^ه ^ت ^د ^ک ^ا ^ی ^ک ^ی ^ن ^ق ^ی ^ت ^ی ^د ^{وب}
 کند ^و ^س ^ی ^ض ^و ^ی ^ل ^و ^ض ^د ^م ^ت ^ه ^م ^ع ^ن ^د ^ی ^ک ^ن ^ا ^م ^ی ^ا ^م ^ب ^ه ^ر ^ا ^و ^ل ^{وب}

واداره ایدوب • دعوات بقاء ذرات سعادت با تدوین
 مداومت و اقدام ایدوب • تجدید عبودیت • و تکیه
 بر حق • ایچون در نگاه عالمه نامه آماره سال تمکین آرد
 ایدوب • لکن قانون بندگی • و آداب تکدی که بر قوی
 اولمغین • اربیل و الحاح اولان و اسنی حسین بلک جانینه
 آماره سال ایدوب • بوخصه صده اشتهاد اندوکنده
 موی لیه دخی دیار بکرد بز غامته منصرف اولوب
 قوی کنن دایمی اولان عیون نام ککننه که ندوب کلوب
 واصل اولدوقده بلا تاخیر معقد وری اولدوغی مقدا
 بیشکنن ایله ارامنه نام قرینداش مدک و عیون قونلر ایله
 صوب آستان سعادت آسپانان وانه ایدوب لواء
 کبر که تابع ایچمه قلعه نام ناخیه • واصل اولدوقده
 قزباش مرشدن چون سلطان خدمت ایلدوغی و نیا
 غازی خان شاهمدن قزباش ایدوب • آستان سعادت
 ششاهه کلوب • ولایت بغداد کفخی کلر کلک کلر

نامه قصه بیه دلک واصل اولدوقده • جناب • در شام
 انواع در غایت مه مرزا اولوب • فرمان شریف جهان سلطان
 ایلدوغی مرزبان دن شهر ایدوب و ندوب کبک طوبی ایلدوغی
 ایصاله تمجیل اولدوغی چون کونک بند لرینه ارشاد اولد
 بعد دو بصدقه زکی یاد ناخیه سنه واصل اولدوغی ایلد
 ووزمانده بغداد کبک کبکی اولان سلیمان پاشا طرفند
 طوبی ایستغبالا ایچون • ارسال اولان دوقه کتخدای
 عثمان بلک به متواصل اولمغین • عمل مرزبان • طوبی
 جمیع مهماتی ولوازی ایلدوغی مرزبان ایدوب کتخد
 ششایرین برار اولدوغی بغداد ارسال ایلدوب • هغه
 کبک بند وری شهروز له جمع ایدوب • دیده ایقده
 ایلدوغی اولان ناظر قار اولدوغی مقدا اولد
 ایلدوغی خدمت عالیله حاضر ایلدوغی • جم خشم خضر اولد
 دولت قبان ایلدوغی مرزبان • سعادت مایون • و دار السلط
 جانینه فومه مینمور قوی خوی ایلدوغی مرزبان

عرض یدوب • که شهروز ولولایتی بر بکل بکلک غلغلہ
 آکرہ قولدینہ بر مقدار عسکر نمین اولیق امت او زرنہ
 ولایت مزربوہ نلغ و شغیدی بکدی زرد مکر غازی
 خانک عرضی جو سچی او زرد دیار بکر • و مرعش • و شامر
 و طب عسکرینہ بغداد بکل بکینی سلیمان باشا • شہزاد
 او زرنہ واردہ سنین دیو فرمان شریف قدر توان وار داوی
 بک بک بندہ بوی وقف و لغت بچون • سلیمان باشا
 صورت و دادہ جزایہ • سفر فضل اثریور لشکر دیو کتہ
 و داد استمال رسال یدوب • جو ابد بک قولدی دے
 آدمیلہ عرض الیدی • آکر فرمان اولیو رایہ بر قتلہ
 عسکر بلکہ قزنداشم قولدی کوندیریلہ • و سلیمان باشا
 مکتوبی ارشد کدہ • کنند یا احتجاج بو قدر ہاں خیر
 طریقہ • جنتلہ اخبار دہ • ولان دینک بوی بچون طبرق
 عیو دیدہ • ثبات قدم او بوب • عساکر نصیرت انشا
 ظفر یاب اولق رعایت خلوص دزدنہ اشتغال دہ

ایہ عیبات اولمش الیدی • شام اسمعیل دوزن مر قوم
 جو قسطنطنیہ شہروز لوجی ازندہ منبلیمن و دینور نام ولایتک
 ماکھی بک مابندہ • واقع اولان غیرت دین و ملک • و حفظ
 فقر او مناسکین و مملکت • ایچون کرات و دفا تلہ طرفینہ
 عمار بر و مقابلہ جرات اولند و کی جلد تان ز عدوات قدیمہ تا
 اولغین • مر قوم غازی خان مزبور ان براہیمہ و مجنون
 کتہ • ایچغہ بر فاج آدم رسال الیدیوب • عمل کند کوردہ
 علی لغفلہ او زرنہ دو کلوب • بک بک لہ لرتک کتہ
 حسینی مزبور مجنون بریغہ نفر کشنہ لایہ اصل الیدیوب
 ساغل آتہ کرا بر امیر • بنیایہ اللہ الملک اللدیہ • و وطہ
 ملا کدن خلاصی بو زوب • لواء اربیل جانہ فر الیدیوب
 بکی کوندن صکر بر مشا الیہ حسین بک و فضل اولوب •
 اخوز ما جزوی و قوی و زور علی انقضیل قیر الیدیوب •
 بک بک بندہ زرنہ اعلام اخبار تنک متکرمین بک • ذکر
 و نشان غازی خان کتہ سن اولد عینلہ در کلا فلک مطا

ریب وشبهه مزبور قدر فاصداً قی بموجب قلعه نند
 و بعضی چشکش ابله بو بند لرین مشارالیه باشا خذندلرینه
 ارسال ایدوب واصل اولدوقدا استغفار تدریکال
 بقین حاصل اولغنه عسکر اجازت ویروب ووقلدی
 صفیه التیق و لخصه یانان الیقویوب و سابقا و شفا
 کدوکن بصلوب دملدی قویلان مکر اراهنه قونداندر
 باشانک جاوش باشیمی عثمانان انا ابله باشا سزیرا عیالیندا
 عرض ایلدیکوندر ووب وصول اولدوقلرینو بانجمله احوال
 عالیه حضرت بیک علیه شریفی ابله قوی
 مزید عنایت بوقلدینه تکو و و حورین
 سخا و صدق و اولوب مریمه اراهنه بند لرینه بوزیلد
 بحق رعایت و کربلک بند لرینه ابا هم باشا و حوزو
 جاوشر ابله فخر خلعتلر ارسال اولوب مقدماد
 سعادت کدوکن نانات کربلک چشکشانک و قنایانان
 اولمیلرک تقبیلنی قوی ابله کربلک عرض اولد

ایکن ضغفاه نمکدن بعضی نفر عساکر انجم شهادت
 سخره اولر بحد دخول و حورین ناه قلعه نند استیلا سز
 انجا ایدوب کربلک دنجیبه انحال سز ارا عسکر کظفر
 زعبه سلیمان باشا عبودیت نامه ابله کتخداسن ارسال ایدو
 بوقلدن خجانت و عصبان متعلق نه ظهور ایلدی و ک
 بوقوله طریقده ذات ایل و یوب عید و فاداری جفا بیه
 رعیت و لاسن بوجیشته سب نند اگر مراد کربلک
 بیه العبد و ما یملکه لولاه بن سعادت دستک
 قوی اولدوقدن صکر قلعه ندر جمله ملک دست
 قهدار دور تیمنک ضل ایدو اگر سعادت اولو
 حضرت لوی عبودیت قوی باشا بویوب قلعه زده تدریکه
 سنه مفتاح دیو عرض دیت باره شهاب انکار نند
 باشای می تیه حصو صده و دخل و دو غنجه بین باقه
 تکد صکر مرفوه غازی خانلک عرضی ابله و ذوق غشما
 و بیضاح بده کربله سز صدق و شفا کتد

مزبورہ۔ مباشرت و تفسیر شروع و نوب انجام شد
 مشارالہ محمد باشا کتک تفسیر بغداد و اصل و نوب
 فی الحال اول تو قدر پنج قلعه تک در ارت خانہ سنہ ۱۰۰۰
 ایوب ۱۰۰ و مامور اوان تفسیر کتک و سی طرف اولی
 ہون و رابہ الہ مزبور محمد باشا بغداد و اصل و لیق
 غازی خان کلوب ۱۰ عینہ مزبور ۱۰ ملاقات ایوب
 فراد الیام و التفات عینت و مہ ذلوی اوت و نوب ۱۰ ہند
 اولش ایک ۱۰ غازی خان کتک قوال خلاف ۱۰ وجہ اول
 لاق کتک اولوب ۱۰ ولوا مندیلین کی اولان مینغ
 بل ولوا کلین کتک اولان کیش بداندیش مشارالہ خانہ
 برادر لی و لوب ۱۰ شکر الزنن اولان فزا و ضعفانہ
 اولاد علی الذریج کوب ۱۰ ضربہ تفسیر تکہ بیون
 خاص ہماہ ندین پنج قویہ اخبار اولید ۱۰ خدا و تک
 قولندین پنج سن مضدہ عماد و علائقہ قنای کتک
 مشارالہ محمد باشا ۱۰ ہماہ و نوب ۱۰ در و تہ و تہ

فرمان اولوب ۱۰ چاوشہ زور بغداد سلیم باشا بہ
 اصل اولوب ۱۰ ارسال اوان حکام شریفہ ی تسلیم
 اندکن صکر کیوان نام قوجی با شینی الہ الف الذکر
 چاوشہ خلعت و امار الہ کتک فولدینہ ارسال اولند و غنہ
 واقفا و لیق غازی خان کتک و سفاند و سکایدین دفع و فرغ
 ایچون فکر ایڈر ۱۰ سلیم باشا و انبار کی حسین بک
 و شہر زور کما کی بک برہ من جمیع الوجوہ متفق اولوب
 بغداد و اولان اولغی سالی و برز رسہ دخی یی و نوب و نوب
 دیو علی الغنغہ بغداد کتک کی کتک اولہ صف اولوغی
 عرض اندکن ۱۰ کتک سنان اول زمانہ قریہ بغداد
 سفین اولوب ۱۰ بو خصوص کتک حتمال الہ سلیم
 پاشا ی غزنا یروب ۱۰ بغداد کتک کلکین ۱۰ ندن سبغی شہر
 اباشند معز اولوب ۱۰ اول معز ولوا منت ۱۰ کتک
 اولان محمد باشا ۱۰ قوجیہ اول نوب ۱۰ سابق الذکر اولدی
 بو خصوص ذی بعد مقتضای فرمان عالی اولد و درہ خصوص

او زده عرض اندکن مزبور و خصوصاً تنبیهی بچگونگی احوال و کان سقا
 چاوشاوندن محتسب زاده محمد نام چاوش با شریک و بیفاد
 قاضی بی نیکی را و مولانا مصلح الدین افندی تعیین بیرون
 و غازیخان بدکار آفاشته سعادت استنوب ● فرمان و آب
 الاذغان کندوی واصل اولدقن ابا و مسکا یعنی عناده ایتمک
 ایوب ● طقوز عدد صاحب علم امیر ایلدیک دل و بیعت
 اولوب ● ولایت بغداد اولوستنک بشرفزلی کتخانی ایلدیح
 بیل خان شوروب بادشاه عالمنا قولقدن و خصوصاً
 کدوی تابع اولنله همت و رعایت وادی منیلر قتل و خسارت
 ایوب ● قضات ولایت نایکی قاضینک بوین و رورب
 و خواه و ناخواه چخه هالی ولایتی یا چخه سوروب ● و تابع
 خدیو ایچی باشنه اوروب ● تختگرد ریندن دماه
 مروار ایوب ● بنم و کنگور و احمدن همدان و اوروب ●
 خاکی اولان عبداللله خان ایلدیه ملاقی اولوب ● چخه نزلدن
 کل بقای نیاراشنده شاهلک او زده و سنه قریب اولیجی ● شاه

اعلام اولدقن قریب نایکی بهرام میرزای شستقالله ارشاد
 ایوب ● تعظیبات فراوان ایلدیه اورب - ایضاً ایلدیکلرین
 شاه کی رعیت کربغالی ایلدیه جمعیت و دیوان ایوب ● خان
 خاق فرج پور دبولنده شاه ایلدیه اولوب ● کندوسندن تحضر
 احوال عسکر اوارام لازمه الاحترام سعادت فرجه ایوب
 ● سوق کلامندامراء اگر دزدن بک تبرایندن حاجتی
 نام بک وارد اولدیه بابانی صرف ایلدیه ● زود شت ولایت
 مراغه تبع اولان خلعتی بخدیو بامندن خالی دکلد ● بنه
 امرامدن کسه بو قدر کور کوردی بللرندن رفع ● و بو ولایت
 خلعتدن شریعتی فع ایلدیه ● اول مجلس نایغان کور کور
 دواستیب ● و اربن هرنه زوله اولدیه ● الکتوریه
 آخر نایغان ● و چخه امراء دیوان لشکر خنر نشانلله
 بابان و سنه کلوب ● الکتورن نفر سن قریب ● و فرس
 خولید ایوب ● مزبور حاجی شیخ برصع طایغی چخه ایلدیه
 و بغداد جاننده معاوینت چون اده ضالوب اولیجین

سابق الذکر محمد پاشا یار در ماجون بغداد تک تمام استع
 ارسل الابدوب خان خان بغداد تک کلده و کن استمع
 ابدی کلک یو بر شمدین تد بهر بود که بچینه یو بر برین
 و اینجند ضرولان خلقین که کورتورین از سسی یو ریش آند که
 مکنوز و معین اوب و اوب باصلوب غزون و مقهور
 و هم کلان عنک ک خوفندن و از ایدی و کار و در اوب
 شاهلک و در و نشسته کدی برمدندن صکره غاز خانه شاه
 ولایت شیر و این محمود اباد آکو و شاه مران در بنیدی د مورد
 قابو خالفین و یروب بعد و از اتران شاه یوان مکان
 طرفندن بعضی قباچ نظام اوله می اید یو خان خانجی و قزند
 مصطفی بیگ و سنان علی بیگ کند و اهل طریق عصیانده
 هم عنان ایدی بالجه قتل بکنجون شاهلک فوندا شیخ
 ولایت شروانده شما قیماکی و لان افاس میرزایه مکتوب
 ارسل الاملعین مزبور الفاس خان و مکتوران پاشه
 دعوت ابدوب کلده لری کی یو نیلرنا و در و و شاپو

اولان کنش ناه و نداشتن و سبله خندان و لان قزو بولی بیگ شاه
 اشده عذاب اهله قتل ابدوب سعادتلو دین
 باهله بک ناه نشسته مظهر و شوب مهینه اعدا و
 مقهور و سز کوز اوله عقیب ذلک بغداد کلک بکنی
 محمد پاشا طرفندن بک بک بنه لویه غاز خان غضبانده مکتوب
 مکتوب وارد اوب و مضمونش که جهان پناه
 حضرت بزرگ خدام والی قاملوی اعدا دندن اینک کنگه
 طرف خسر دین باحق و ذیل اوب بوجانبه ارسل الابدوب
 سند صداقت و استقامتک با کاه فلک اشتمبا همه
 اولوب اولونک طلا فتنه سبب اولنه دیو اعدا اولنده
 بک بک بنه لوی بلا تو قضا فدا و ارقا و زور اولوب
 و خصوص فرزند هاتما و نام ابدوب و نداشتی مستند نام
 بنی لوب بر مقدار عنک اهله ارسل ابدوب الدو انج
 و اوب همرا تا مع استفدا و نام ناجیه سن باصوب
 کلوب مقابله ایدن خلقارین قتل و یکی وار کور خید خطبه

بکه بک بنده لویه کوزروب ● بکه بک بندوی کینلان
 باشلوی ● وکوزیران قوزجباری بر آد میله همدلدا
 ایوب ● مشاد الیه محمد باشا دخی لامکت در دولت مایه
 ارشاک ● وبکه بک قوللینک صداقت واستقامت عرض
 ایوب ● فتور طالعندنا آستانه سعادت واصل اولدین
 موی الیه محمد بازاخت حقه متواصل ولعین ● خذین
 سمع باد شاه کیتی با هده نینهد وکی بحضور یعنی ایله بونین
 احواله مقید اولیوب ● انا هم بار همداد کلن بکلر بکلر
 علاقه محمود بن قطع ایتمیوب ● خدمت واطاعت واقفیا
 اوزر اولوب ● بونین لوی قلعه بغداد ده اولان کچی تراون
 مجوش وختاندن مایوس اولوب ● انا لله الحمد روزوش
 بکیل نفوس انسانیه ● وخصیل آداب عثمانیه ایله مانور
 اولوب ● وغازخان خان قتل اولنده قدصکریا ننده
 اولان آد ملوی تایمخ مزبورده شیروان کلمی اولوب ● شاه
 طهماسبک قزلباشی القاسم میرزایه توکل اولوب ● وانلک

زمانده اولنک افساده وخرابیه مزبور القاسم غلام
 دعواتین ایوب ● بوضه شاهه منفکس اولدوغی کچی عثمان
 ایتمیوب ● امتحان ایچون بعض خصوص کلیم ایوب ●
 القاسم ایتمیوب ● یانه دعواتنکه اجابت تمکین ●
 عسکر ایله مزبور القاسمک وزیریه کلوب ● شیروان سرحد
 واصل اولدوغی کچی شاهلانا جان سکرې شاهمدن شفاعت
 ایوب ● القاسمک اولغی والده بی واروب ● استشفاع
 ایله مایملری صورتا اصلاح اولوب ● انابری ایله ملاقات
 اولیوب ● شاه دونوب بر قناق قوناق کیره واروب ●
 القاسم مکتوبلدا ایوب کولایت جرک سفر ایوب
 بنم ایچون بر مقدرایه تدارک ایوب ● ارشال بدین دید
 القاسم چرکی اوزرینه افته کدکمن ● شاه بنده غلامک
 رجوع ایوب ● ولایت شیروان کوروب ● القاسمک و
 و توکلرینک صلح و عیالین ● و مال و منال لورن نما
 ضبط ایوب ● بو خبر القاسم واصل ولعین کیره دونوب

شاه ابله مقابله سوادش ایدوب • لکن با ننگ اولان عسکر متوجه
 ایدوب • جمله بی عیبت ایدوب • واروب شاعدا بیاع
 ایدوب • الفاش یانین کده و اسکلار لودن بریجه کسنه قانق
 آخرید هزاردن صکره خلاقاردن نهم ایدوب • در بند
 دموور قیودن مرور • و چون زاقا ایچندن قورم شغال
 اراسندن عبور • ایدوب • کفه شهر بنه ایشوب •
 محل بزوردن در سعادت و اصل ولوب • پایه سر بر علاوه
 یوز سور ملک سعادت له مستعمل اولوب • التفات شامخ
 مقارین دو شوب • کباب سعادت نشا بر عرض حال ایدوب
 اخذانغا ما یچون استمداد الیکدن • غیرت بادشاها نظهور
 ایدوب • مرقوم افناسک تنقایی یچون • دایرجه توجه
 مایون بیوروب • مرور ایا ابله تبریز و اصل اولوب •
 نردنمندن رو بر و ایتیدانم عدودن نشان هویدا اولمغین
 • سعادت ابله بادشا • عالیا بنه سفر بزوردن لر جمعیت
 ایدوب • وان قلعه سی و ستنه کلوب • برفاج کوز

محاصر اولندقد مضکره قلعه مرفومه نلک برج بازوبین
 قوت فامرو شیطانی ابله زوزوز • و خاک بر ایدوب •
 اطرافنه ده بورش ابله فتح اولنی صد دین بکن • ایچنده
 اولان سکان بدکاملدی صمد و آمایوج اسمان ایزکوروب
 • هزار نذل و قرض ابله استشفاع و استیمان آنکله نر
 بادشا • مرور و رحمت عنوان حضرت لوری ذکر اولان اضلاع
 نظر شیبان خندا برات عفو و آزادی احسان ایدوب •
 جمله سن مال و منالی • و اولاد و عبداللری • ابله اطلاق
 ایدوب • قلعه غلک ارتفاعه قانون قدیر سلطان
 و ایتدی عظیم خانانی • اوزره قلعه بر دزد اوستخفظ
 تعیین بیوروب • ولایت میرمیران و مراضب آنکله نظر
 کدو لوسعدت و اقبال ابله بدلمین بولندن و اوستندن محبت
 سن توجه همایون بیوروب • و اصل اولدقن شاه کراه
 ارض رو مرور جانندن اوزخان او • سنه واروب • رعایا
 و بر ابله ظلم و تعدی ایدوب • مال و منال لرین المانغ افندی

بوقدر زمان • ووجه آن • اول دین حیوانک زبختا هر
 اولدی • بوقدر داد و سندر قتل و حرب که واقع اولند
 سب و بادی اولدوغو که بناء و نالی نسک دردی تو بیج اولد
 • الفاس نادر شرمندکی و خیل نظر ایدوب • بو تو باری
 جناب شریف دست در رفع • • • • • ووجه بیت و عربت
 ایچک مره عساکر ضلالت پشته نیک بعضندن بودل پشته
 معتمد علیه آملو و مکتوبو واصل اولوب • مضمونده
 تابع اولوب • مرمره امشالایتمک و عبا بنمشلدی •
 چون کاتلک اتقاقی وفاق • وراکند لکوری نفاق
 امش بند لریبه و مقصد عسک عسابت بیورت واره جم بغداد
 جانندن سالک سخت کزوبن بلا مصل عراق عجم مما لکنه
 دخل ایدوب • مغالبله ایدن بکر وار اوله کار ایدوب
 حصان نام دار • قلاع استواء • لیزن تار و مار ایدوب
 مختصل بد نلری کزین طعمه شمشیر ایدوب • بعضی نایدوب
 کزینار • ایدوب • هم سامیه • • • • • برله ولایت ملکوت

ولحقا به حیوانا ملک کزین بیخ ملائکله خاکنا ادا توکی
 جمع شریف شهر باره • واصل اولیجی • بلا توقف حیوان
 زوزین تو باریله خروش ایدوب • هزار سطوت و مهبات •
 وشدت و صلابت • برله اول فو قه ضالی و زمر عدوی
 دینک دفع و قیمی ایچون • محروسه مزبور دون الویه نصرت
 و بیخ دفع ایدوب • وقت میمون ساعت فلما یومنا جوالک
 نام موضعه شریف زوزیل جوز دقلوزین • اصفا کرم • وزیر
 اعظم • و حومه رستم بانا قومه الفاسی مجلس خاضعه
 دعوت ایدوب • بوندن اقدمه رکاب سعادت نساب
 • • • • • دوی مال تکد کند • سرتهمالک انارامیه
 وصول • و مسالک مشارع شرقیه • دخول • بنیای الله
 الملک المعبود خصونه موصول • اولیجی شاه کراه ضلالت
 دستکامل کز عساکری بلکه جمله سی طعمه سبب زور و رک
 شتر زوزین حضور • و مکر و جمله سندن نفور لدر
 بزیم استقبالی ایدوب • • • • • حضرت یوز ستر خیر ضایبتک

تنجه اید و دید و کن • رستم پاشا واقع و الاخیاری پایتخت
 اعلام عرض ایدوب • بودای تو طبع شریف • و اضف
 مقبول کلوب • انواع عنایت خیر و فی المری • و اضف
 حمایت خاقانی بر له میجی • اولند قد فک و بجه قطار خراب
 نیشمار • و عساکر عدو نکار • فعیق و انوب • ارکان مقام
 چاوشلر ندن محمد و عثمان نام اکی چاوش و بغداد کو کلاو لو ندن
 او جیوز نفری • و او جیوزا تلویجی • وریلوب • اهلی
 و لاندین کیم که یکدسه رخت • و هر کینه او رسد ما جاد
 وریلوب • چولک نام حله نسه من و خسین و شهمان
 شعبانن و لایت بغداد صوبه روانه و انوب • قطع منازل
 و طی زحل • ایه مار دین و ضعیبین بولند لواد موصاه
 و اصل و لیج • فعیق بوران عسکر موسو جی فرمان
 مستوجب فضاء و قدر احضار بچون • ولایت بغداد بکلیم
 مشارایه عثمان چاوشی و لاق ایلدار سال ایدوب • الفار
 برفاج کون قصبه موصله ارا ایدوب • ولایت بکلر ندن

مزبور افاقه هر کینه که یکدسه منع او نیوب • رخت
 و اجازت ویر لکین عسکر نیک جمعه مشغول اولدی • بضرقت
 پادشاه دین پناه حضور تلوی شمر آمدن مرد و ایدوب حفاظت
 ممالکدن لواد خیزوت او سنه نزول اجلال بوردن • شاه
 بداندیش ابو الفتح پادشاه • خضر لولیک عسکر در یاخو و تریله
 اوستنه توجه نماید تلوی شمع اجماع بندک بر آن دار و فراد
 این میوب • بی اختیار از زجانندن را غوب • فرار نمک
 اوزر او اکی • نارنج مزبور ده موصول کی عثمان پاشا لادور
 رزمه ارا ایه الفار ایدوب • بر کیمه محل مرقومه ده شاهک
 آورد و شنید و طرفین باصوب • بچه بر آد ملیبی دستگیر
 و بجه لولیک جنم خیانت نر شتلورین طعمه شمشیر
 اندکن • فی الحال • شاه بد فعال • عسکر شیطنت خصلت
 ایه حجت و غیرت پادشاه • ترک ایدوب • ولایت روض
 کوچوب • و ادوب بز و خوشنوان سمنه سالک اولدی
 رکاب پادشاه • عرض اولند قن عسکر اسلاد و الامتنامه

و از غرغان معصوم و قلند و سایر زبان تبارد و در عا
 نجه کشته کلوب و اصل اولوب و ولایت بغداد تابع
 بود که طایفه شدند و اولادش نام معروف کوچک کتخدا زید
 سخاق و بلکان بچون الفاسک بانه در دیوب و جناب
 سخاق و بر یک رخصت و فرم و اراد در لایق
 دیوب و دیوب و مواعده می نماید و بر مقدار تقیم
 و دیوب سز تابع اولاد آمد. قیمت ابدک و لواحقان تدی
 و بغداد و قیقین اولاد عسکر ظفر عهد نایب خان قیقین کلوب
 سز اولاد الفاسک و لثوب و عسکر کربله فریثوب
 عمو جامع اولاد عسکر راه قهر شیرین لوان در تنگ بولند
 مرود و تخت کرد در بندن نامی دشت نام محلان عمود
 ایدوب و دامن کوئی ستون طاق و سطان زونان دکن و
 لایت زبوره احشا مندن قزلباشه تابع اولوس خان لوند
 خلی کشته کلوب و الفاسه ملاقات اولوب و مزبور خان
 لوی الفاسله بیله اولاد بغداد که اوج نامدیده و کتخدا لوان

ممکن و مختل اولاده بی بره قتلخنده اجازت و فرمان اولوب
 و وزیر ای صاف رای ملک ارادن وزیر نانی صوفی محمد
 بانا یکی نیک شیروز بچری و سبکان باجی اولاد سز اولاد
 و سز باطایفه سنک یکی بلوک اغازی بله بر قاج مشرفه و جاوید
 و وزیر ای کلوزندن حسین شاه بک و بودیان علی بک قیقین
 اولوب و حفظ میاستان بچون بغداد ارسال اولند قتلخند
 سعادت لوان و دولت و اقبال بله وزیر ای عالی مقام
 و خدام زوی الاحتام و الهی عینه طبعه جاننده قتلخنده
 کدیوب و یوجا بندن مشا راه الفاسه قصبه موصلا ت
 کوچوب و خط دیله و ذاب و مراغندن کوب و ایزیل
 لوانسندن مرود و لوان کوری بر مراغندن عمود
 ایدوب و دافوق و کورک سخاغنه و اصل اولوب و سز
 مستفصل اولاد حاجی فرهاد بک و باجو ان یکی دو نزدیک
 و احمد بک و فرقه سخاغندن معزول اولان قاتر بک

قوشوب ● بغداد صوبه ارشال ايدوب ● دنيورد بلك
 ابه سم و فخصبه - عسكركونديوب ● كاسك او لاين خيخ
 شاه كراه ايله اولغين ● دنيورد قزلباشان ازا ولد و محمد
 و ادين عسكركراغاك، آدميرنك اهل و عيال ايدوب ● امواللوز
 غارت ايدوب ● كوزلباقاس ندان كوجوب ● كتكور قلعه
 واروب ● ايجندن بر مقدار و ستايي سخرسرينغله قلعه
 باغلوب ● والفاس عسكركونديوب ● قلعه غلغ بوشن
 قونك ايله قزاق آدموردوب ● آنوقلغ قغ ايدوب ●
 ايجندن اولان خلق قتل عام ● امواللوز عارثا تديلو
 بالتمار ● و ككوردن كوجوب ● قصبه صيدا و ايراز
 ايجندن ساكن اولان قزلباشانك اهل و عياللوز ايدوب
 و مال و مناللوز با ايدوب ● كوجوب شهر مهلام واروب
 و شهر يوز و اوجين شاه طهنا سنانك انا قزلباشانك اولان
 مهلام مبرزانك قزقند ايدوب ● والفاس وار و قن مهلام
 حوي ايله او غلبه ايلان يانته الوب ● و جميع غماكلز

قضا ايدوب ● و شهر داروغه سبي و اولوزنك لالو اولان
 شاه نظري توابعي ايله باغچه سوزوب ● و بهرزه متغلق
 اولان توكر يوز و بالجه اغالوزن اهل و عيال و مال و مناللوز
 الفاس آدميرنك قسما ايدوب ● و عهدان عاينك صالحين
 سالوب ● جمع اولان باغچه الوب ● و قصبه دكر كينه عسك
 ارشالاندي ● ايجنده شاه قزلباشانك اولان و عياللوز ايدوب
 كوزديلو ● امواللوز با ايدوب سوزورديلو انلك كوجوب
 ناخچه شيراز خور كندي ● و كوه الوندن هزار خان بيلاسه
 نزول ايدوب ● جوان و رحمان ناخچه سنده قوندي و قوه ولا
 متوجه اولدي ● اول زمانده قصبه مرقوم مهردار شاه قوبله
 خليفه نك قزقند ايدوب ● مزبور خليفه - متغلق ايدوب
 عياللوز شيراز ايدوب امواللوز ايدوب ● و شاهه متغلق هنر
 نجده خانه خيلجه و جوشن وار ايدوب جمله قضا ايدوب
 و اهالي شهر دن بر مقدار ايجده جمع ايدوب كندي واروب
 قاسم اباده قوندي ● عرف قزقند و رومي و شيراز

اهل و عيال از يك روز بود متفرق و ايديلو و انقاس يانده
 چندان كنده قالما دوعن مشا مده انچك بلكر و عسكركه
 آغالون و كئني ناسن طالدي كه بنم بدمده سعادتلو
 حضرت بلوندن احكام شريفه و ارك خراسان جانبته كيدمرو اول
 ولايت فتح ايدم و خلقني جمله كندومه دونديم و سخاوتلو
 بادشاه حضرت بلونيك جانب شريفيدن وارد اولان نامد لوك
 ما و واء انصورت مند اوز بك خانلر به رسال ايدوب
 كوندورم كه شاه بنم اوز ربه كلدكه بكامعين اولان كلك
 حك شريفه موافقت ايدك هر نه دكلو جدو جهل ايديك كينه
 اويددي و اول ستمه كمتنه چاره اولدي انخرا لامر
 القاس ديديك قذقن تا منده بو طاعتن انقاس غايتد صعب
 و مشكلدر و بلد و كز بولدن كئمنك مناسب كلدر
 و اروب شيفيد قلعه دربنددن كوكيلو ندانده لم و شوشر
 ناخه سندن دز بول و بيات جانبندن عراق و عرب درونه
 عسك خلقه بوز اراضى اولدلو فالقوب كئى مندره زوجه

جانبته عسكركه خا ايديلو و قزباش سلسنان لريك و خليفه زينه
 جميع اهل و عيال لرون و مال و منال لرون ايديلو و ناخني مندره
 القاس كاشا: يتشد ايلو و عراق جانبته كيدن عسكرد ورت
 بش كه ندن صكركه كلوب اورددي به قزشدي و كاشان فلك
 خا صلوندن اولوب ايجنده شاهلغه مستعلق مخزون
 و مكنوز اولان انسابك جمله سن لوب قبض ايدوب و شهر
 خواجه زندن كئجه ائجه جمع ايدوب كه كوجب كو و كلپا كئ
 ناخيه سندن و خورسان بولندن صفهان جانبته واروت
 شهر بوز و به قزباش اركندك قزباش بلكر زندن سئيد
 منصور كاز بونجه ادر ايله ايجنده بولنوب اصفهان
 حصا دين بئيلوب انما شنه چاره اولمغله القاس
 ولايت فارس صوبه متوقبه اولغ سئيدكن عسكركه خلفد
 ايجند انخرا اوشدي و جيمه سى حاجى فرهاد بك و ورت
 بك باشنه اوشدي بزبون دندن اوتيه وارمزد و عيال زكي
 ترك ايمز لورستان طاغازندن اننوب بغداد ستمه

اولی بیدی • عنکرک محمول ولان و لای صوی باتدی
 و اشیر زندن کلی نفس غرقا و لوب کدی • اسباب بنهنا •
 و انشان و حیوان کلی حسارت • زیدی • شاهک
 کلشی خلاف • و آواز بی برلاف کلاف • اولدی • الف
 سوشه قلعه نی و ستنه قونوب • بر قاج کوچن کلچوب
 ایلیکله قلعه سگاندن استیوب • ویرلسنه رضی ایچو
 انخوری ریش ایدوب • حصارک خند کند و شوب • حصا
 ایچند، اولان تفکیله بر قاج کسنه و رورب شهید ایدوب
 و عنکرک خلقی ذخیره • مضایقه لوی اولغنه مزبور قلعه
 براغوب • دیزول قلعه نی جانیه کیدوب • آبی دنج
 باغلو و محصور بوبوب • کوچوب کرخه نامر بر مانغانه ارسند
 کچیدی مضیق • و بی عمیق • اولغنه عبور ایدرکن زیون
 دوارنلک کوزی غرق اولدی • و مزبور بردن کجوب ایکنه
 دصکره فیداده تابع قلعه یاتیتندیلر • دارالامن
 کلوب کو یا عنکرک جات ایشدیلر • سابقا فیداده حافظه

قلعه سته و از روب • قلعه نالک ایچند بر قاج قنباش اولغنه
 فاه سن بغلیوب حصار ایدیلر • آخر عنکرک خلقی بوری ریش ایدوب
 قلعه فتح ایدوب • اموالین تمام غارت • و سگانه کل
 حقات • ایدوب • تکرار القاس شهر شیراز جاننده متوجه
 اولدقن عنکرک خلقنک بری کند و سنه یارا و لیوب • و دور
 ده علی نام قصبه • چار ناچار ایشدی • و سفید قلعه دز
 یولندن جامه کونا و در ستا فی لیمدن کچرکن اولای خلقند
 کلی کان داری • و جنکجوری یاری • عنکرک بولنه کلوب
 اوز لوبنه تورا ایدوب • خیلدی مله برن هلاک • و یچدی
 سن انکند خاک • ایدوب • هزار محنت ایله ریندند انشوب
 بیلک بلا لیه ناخیه بهانه • و اندن ناخیه ده • و شنبه
 راموزه قونوب • زین رود بر ماغنی او سندن دونوب
 کلدهکن • ناکهان شاه طهماسب کلدی دیوار ایلدی •
 عنکرک خلقی خوفلندن صوری اوروب • و عجله ایله اسباب ایلد
 کجوب مکرارل نامدن صوبک طغیان ز ماغنی • و بشارک

و محمد پاشا بر حکم شریف وارد اولوب . ایندن لوندون بوش
 اغالرندن یازیندا غای قلیج و قفقان و دیکسه اولان کسک
 شریفیله کوردورسن دیو فرمان اولندقده . بیوردلدیغی
 اوزور و اصل اولنوب . سروردن القاس القلوب و ج
 قوناق بری جنساد جاننه کلوب . قصبه شهر آبانوب
 دیار محمدن کوردورکی ختین شمار . بجه فطاردور یوک
 ایلدکنغا تکر عزیزه بهرام میرزاناک و علی لاجی اولدینا .
 نظر کی قواجی ایلد آشنای سعادت ارسال ایدوب . بر قلیج
 کوندضکر بانن اولان اوردوی ناخجه دیک اباد قیچ
 نامر موضعه که ندروب . کذوسی زیارت هضدی ایلد
 مقداری آد ایلد جنساد . متوجه اولوب . یقین اولدیغی
 کچی محمد پاشا قارشو جنجوب . استغبال ایدوب . و القاس
 اوزاغی حضرت . قدس الله عز العزیر قلعه نیلله
 جنساد حصاری مابینده قه ذوب . ازمسی محمد پاشایه

کلن وزیر محمد پاشا الفاشک دوندو کندن اسناع واکه
 اولیجی . اولاقیله حورم جاوخی رسال ایدی . و مکتبه
 اینجندوبنی سؤال ایدی . کوبسینه تکرار کلک عجب و عوتله
 دوومکتبه . سبب اولدی . القاس می جواب ورور ایدی
 که عسکر خلقی کر کشاک ایدوب . بیخواه ناخواه و جاننه
 دوندیلوب . و مکتوب ایلدی علامه ایدی . محمد پاشا واقع
 اولان احوال آشنای سعادت عرض ایدوب . و القاس می
 بیاندن کوجوب ناخجه جنسنا . نزول ایدی . اول زمانده
 قریب اشدن فرایدن لورستان ماکلرندن شاه رستم پلک
 و محمدی پلک لواء جنستان و بدره بکلری اولغله القاس ایلد
 ملاقات ایدیلوب . و ناخجه مزبور دن کوجوب . قصبه شهر
 کلوب . برمدت اوزور ایدوب . و محمد پاشا جاننبدن
 آشنای سعادت سمعوت اولان اولاقیله چاوشلار رشکدن
 عرض اولان احوال پایسر بر مالوم صید و تمام معلومه اولدی
 مزید عنایت . الفاسه قلم و قفقان ارسال اولنوب

علی الخورکوجوب محمد با شان خاطر پیشان روح دوش
 قوناقده اوردوسنی اولان قبه چند عسکر بنده قاشوب
 برینجه ایام این سکون ایوب اندن کوجوب
 لوباکر که کوناق فرخ حسن بیارسته نزول ایوب اول
 جانبدن درد ولسته کیدن کننایسی سید میر عزیز آستانه
 سعادت ابرشدو کی کیکی التو کی مدایا بی جکوب
 و بایر سر با غلام یوزین سورروب و دیار بجن واقع
 اولان احوالک مرصی بولدقه عالمه ناه حضرت لوب
 باب مایون جاشکی کوزندن زاهدان ایله قراج بیک
 فلوری احسان و مکر قلیق و قنسان سید میر عزیز
 ایله ارسال ایوب یوله کلور کی دیار کبر تارام رها
 قضیه شنه اشد کده ارد لو یخده امر شریف ایله جا
 بریشوب سید مزوری ماردین قلعه سه البتو
 حبس ایوب و ارسال اولان خزان موضع میوردده
 البغوب و سفاد تلو اتلاق رفیقا خنزلی

آدم ارسال ایوب اون نفر آده ایله حمامه کیمک
 و نفس شکرین آسوده اولان فرات مشایخ عظامی زیارت
 ایتمک استازمه دیو اسخازا آنگدن محمد با شان رضا و برین
 الفاس بو خصوصدن تنکرا لوب کی ایله شرط دجه
 دن عبور ایوب اول جوارده آسوده اولان حضرت امام
 کوضو و امام محمد حواد قدام الله سر هم العزیز مزانش
 زیارت ایوب ادر تیبی کوجوب ایکی منزله قره مستبد
 قونوب کی ایله فرات شطن عبور ایوب کربلایه وارو
 حضرت امام خنبن رضی الله عنه ناندن آسوده اولوب
 اولاد و انبای و دوش شهیدی زیارت ایوب
 و اندن اریه قصبه بجنه واروب حضرت امام
 کربلایه وجه استاه سن زیارت ایوب ایکی منزله
 قصبه طایر اوزوب کربلایه بغان جسر کبر و روش
 کجوب بغداد جوارن قوندوغی و ناعنه کلوب

علی الغور الفاسک و لجانہ کدو کن و لاق اہل دروند
 عرض یدوب • بایہ سبز عالمہ صیورہ اولاق زینوب •
 عرض اولان احوال معلوم اولند قدہ • دیار کج کلر کیمہ
 بغداد نام لو اولر بیلده در نلنا بتمکہ فرمان ولتور
 و در مرالی کلر کیمی دخی عسکر اہل لو موصلہ جمعیت
 اولمسی یوریلور • اول جانین محمدناشانان اولان
 قیو خلقی اہل و بغداد کلری اہل لو ککوکن در نل بتمکہ
 کیدر • سعادت لور : انلا مرینا حضرتلوی الفاس
 خبر نل حقیقت نلک بچون • ارکان دونت جاؤ نلزدن
 قونید لوق علی جاوشی ار سال ایدر • مزبور جاوشی وضو
 بولد قن الفاس دیرک • بن • حضرتلر نلک بر کیمہ نیدہ
 اما روزر کوجله بنی عامی بتمک نلزلور • اغازدن بیدر
 ناهر آمین علی جاوشہ قوشوب • در دونه رولت ایدر
 آستانہ سعادت ایرشد کن • دستم باشا جاوشک کورد
 خبری بایہ سزر عار اہل بلدی کی کے عرض یدوب اجد و شیخ

مجتہ خلدن جیوب • دیار جانہ متوجه اولوب
 سعادت واقال • شوکت جلال • اہل و فلاح منزلہ و
 طاع و المونیلا سنداورد و ہا یون اہل نول • ایدوب
 و الفاس در دوندہ واقع اولان احوالی استماع ایدوب
 واقفا ولد قن • سر اسمہ اولوب ز جانہ وارہ جین بلہ
 میوب • آخر کیکہ نلک نلور نلک بغداد تابع قوہ تہ اہل
 سخا غندن معروف بر بدخت و کشفادت قوندا نلزدن
 قایمتر الفاس اہل دیار عی شفرینہ بلہ کنتی ایدی • الفاس
 اضلال ایدوب • کہ بھروز لہا کی کیکہ لوج بیلدر کصا
 فاشدر • شہروز لہ وارہ لہ جمع کشنہ سکا قوشولور
 فتح این لہ • الفاس دخی مذکور کتکمانتہ اغما ایدوب
 ایمان شاد در بندندن کجوب • خاناز نام بکار و قوشوب
 صکر ککول ککولان باشی جوف بوقا نلک الفاسند
 دونن بر یکی ایدی و قوشوب دلاوب • اولاق اہل مزور
 محمدناشانانہ انلا ایدوب • مشا ز اہل باشا شیخ

عسکره فارشوکوچوب • برفوقاق شهرزولک وک دهنه دوزخ
 کیدوب • سردار اولان باشی اچوق بداق بلک عسکرک
 دندوب • محمدباشا اورد و سنه کلدیله • اول تا میدره
 دیار کجکلر کیمی یاس باشا عسکرکی ایله اولیغجه کلوی
 ایله کرک که قریب لوا ادا بیلده • درنک ایدوب • اول خیندن
 روم ایل کجکلر کیمی اولوب • حال اولر اعطوا اولان عضد
 الدوله الفاهر محمدباشا اطمانته تعالی قباله خنزلدی دخی
 تحت یا لتند اولان امر او سبب عینی ایله لوا اریسه قریب
 لوا • موصلده درنک ایدوب • محمدباشا نلک دانا شانه فرما
 والقاسطریبه دین بان • اولوب • اول جانبدن الفاسک
 عسکر ایله اللکدوی • برفوقاق شهرزول وک • سنه قاجانه
 جاسوس ایله شاه طهماسبه خبر وارد قده • شاه تبریزدن
 قالموب • دورت بش قوقاق بری شهرزول اچو ادره قلمه
 صار و قوقاق تا • نام تحت سلیمان نامرتیلایه قوقوب الفاس
 جانبنه متوجه اولدی • صکر الفاش کجکلک بنده لویه آدم

چکاله اوردوب • اناد نطن عمشه دوندوب • شاه
 بهرام ملک دملوندن که الفاس شایه ارشال ندوک شاه
 نظر که لوا دیار کجکلر تا مع لوا سیرک و بریش ایدی •
 مزبورک و اول غلوزک بوغولسنده دیار کجکلر کیمی نه چاوش
 ایله فرمان شریف وارد اولوب • اول حینده • خنزلوندن کلنوب
 و اول جانبدن وزیر محمدباشا کرک قلمه سی و کند • درنک ایدوب
 • روم ایل کجکلرک یار لوندن و دیار کجکلر تا مع کورد ستان
 خاکلرک نامده لوندن محمدباشا نلک و زربنه جمع اولوب •
 و کرک بی باشی اچوق بداق بلک مستاز ایله باشا داندن اول سیر
 • کجک عسکر و برادیم الفاسک اوردوسن باصوب •
 بولنکی له کتوریم • مرفوم باشی اچوق کجکلر عسکر قوشوب
 ایلک کون العا ایدوب • الفاسک و تا غنه قریب اولدقه •
 الفاس خبر دار اولوب • عوماعسکرکی ایله ات سرت کلوب
 ساجیلرین قره وللا الشوب • طرفیندن بر برینه دو قوشمده
 حوات و لیبوب • الفاس نقال و اخیانی یوکلدوب •

کز بدوب • که ولایتکده بکار محفوظ روبرو بر سرکه رواج
 کون انداختن آیدم • که بک بند لری دخی جواب ویرد که
 سنک شهور زوله و خوالا بتمک که به رضام بودد • زیرا
 یوار لغت منته فته اولدک • الفاس بوسر جواری آید
 شهور و لک شغی بامندن لواد در تنک ولندن لور ستا
 طرفه کتمکه منوجه اولورد • وزیر محمد بانا باحواله واقف
 اولیحق • رومی علی کلر زدن تو یغون بکنی ز دارا بدوب •
 امراد بزجه سن به قوشوب • و پاندا اولان قوشوقند
 وغیردن کل لشکر ادال بدوب • بر کون و ایکیجه الفاد
 آیدوب • سکر تر بولندن و کاور قلعه نام در بدی آشوب
 شهور و لایچندن افق تو تکبدند جمله انفال حال اولوب
 بجه آدم لری زانیرو • و بعضی سن طغی شمشیر آیدوب
 اندن نه تکرار آیدوب • شهور و لایچندن جغان
 کدوکی او سنسندن • بلک باصان در بندن نام سنسند نیت
 آیدوب • که بک بند لوی الفاسک بو یکیز ناغین •

و سرکنده و بیسا مانغین • و مالویناه خنزیرلاید
 آشتا نرسندن روکر مانغین • استماع ابدیک • که بک
 بنده لری نک او غل قلعه نوی یکی اولان عالم الدینه آدم که در دوت
 که واروب عسکرلک به بک باضان بولون بغلیه سن • الفای
 بچمنته اشما سنسندن منع و دفع ایدوشن • اگر اولان له منع
 اولنر سه ال فاله و زنی قیروب • الکلمسی ممکن اولور سه
 دوته سن • دیومکتوب وارد اولدقه بران و بر ساقتا بغیر
 ایتوب و لایچند آدمی ایلد واروب • موضع بزوری حفظ
 آیدوب • الفاس بر شدو کی سنجی بولنه جصوب • کلچیک
 جلال • و ضرب و قتال اولوب • الفاس بامندن کل
 آدم ملاک • و بجه نی که ده خون و خاک اولدی • و کسا
 بادشا عیدن قورق لایچنه سی شیره • و بجه بر آردملوب
 دو تلوب سنسکر اولدی • بزبور الفاس اولور طه دن که جمله
 خلاص اولدی • شهور و لایچند فاندن مهر وان او سنسه
 قونوب • بونی غمز آید کی آدمینک برارینی و انک

كرنده سن نخاب بدوب • لواه با بانك بر كوشه شندن •
 و قرياشه نافع و رمي بچندن • قلمه كوك چنگلكه كشورچه
 ذكر كنگان زدن دوزلا نوب • دو غر بچقور شور و لا ننگ
 اينچندن • فرو باغ ديار بندن و لايت شيروا تم ووشم • بوندا كوه
 ايكه كره مشور زوله شاهك جاسوسى ماطرا ميش • كرا و ندي
 افابى عسك زيا صوب • مهران جانينه كزبان و لمش ليدى
 مزبور جانشوس واقع اولان خويى • شاه طه لها سيبه ايلدكه
 مهران ميازي كلچي عسك ايله ارشال ايدوب • برون برنجده
 شينوز ايدوب • ارترسى صخرانمانده القاسك و زرينه
 دو كلوب • اوستندندان سينر عطا غدوب • والكه كز ايدوب
 اكثرين قيروب • والقاس برنجده مر ايله فرا ايدوب •
 برضا غده و شوب • صوران نام يناد • مهرانك و در و
 كيدوب • مهرانك يانه وار و يصفور • بو خوركه بك
 بنده لوبنه اوشده كه مهران ادم ضالوب • و زير محمد بانادا
 جاوش كلدر • القاسى كوزش ايله ايه ايشال ايدوب

دبو طبل انگك • مهران دامن و ليوب • كه القاسه بيت
 اينتم در كند و بر خيانت نيتيم • خضر كيدسه ما قافل
 مسك مهران ميرانك و در و شنك افقاي كلوب بريشوب
 مهران او • سندن قوزوب • خفيه القاسه قانمطاي
 همچو جابه كه كه بوزك قالدي • چنده دن بو يوله سر كردن
 كوزس • رضاو بوزسك ايره بكووب • سنك صوچكي نامده
 دلبوب • سنى بو در طه دن خلاص ايه يه ديكه • القاسى
 كلن ادمه جواب و يرو بيتدي كه • اكر شاهك دكان و ايجانده
 معتدليه بم بله و كه ادملورن كلوب • شاه طر قندين بدين
 ايله بنى ناند و در لسه سيز ايله بله كيدوم • بو جابدين كه بك
 بنده لوبى عسك كوي ايله قانقوب • مهرانك و زرينه كيدوب
 مشال ايه مهران بو احواله واقف وليحق • قاچوب شعله
 حصار ينك واروشنه كروب • كه بك مرز و كلچي محمد
 الدين لاميوب • كه بك بنده لوبى قهرندن مهرانك
 الكون ادملورن قتل ايدوب • و ولايتندن كلان قزيريه

که الفاسی له کلن د ملو نیک و قاجرن ساسنی له قیق دیوب
 قتلیده سن ● و کذو شنکانه بو بنده نا چدن نو مرق
 اوروب ● مقید بو جانه کوزه سن دیوب بنه ایوب ● سپه
 اده کی وزه آد ملو ن قتل و مزوری بنه دیوب ● الفاس
 مدکور شاهلک و درود سنه واصل اولدقه فارش واد مضاف
 الفاسک باشنه برنجو کلا کیدورب ● و یجه افواغند
 صور قتل و قتل و دروب ● استغاله ند ماسنی ● و دیله
 بجمک بنواسنی ● کوندورب و کده و شوب ● فضاحتله
 تشهید و خفیر ایوب ● اول صورت له شاهلک ظریفه
 التدیلو ● و فارش سنه مقید او تور بودر کو تدیلو
 شاه الفاسه خطا با اندی ای بدخت بنجون قاجوب کیدر
 و هم ولا بنتر سکر بنجون کوردک ● و عسکر و ندو کتد
 مسکو بنجون کتدک و ادوب ● دیا ریجی لان و یجا ایدر دک
 اجا د مزو میدیو لوب ● بابازک او غورنن جان و باش بند
 انجش کتد زینک هل و عیالری تراز و کرا د بنجون

یا قریب یقوب ● و کله بک بنده لوی عسکر بن جمع اینمک تدا کتد
 اولوب ● که هر بک قلعه سخی حصا را اینک قصدند اکر
 بر کجه ساه ضمناب و بهرام جا بندن طلب و نانا کلر کلوب
 الفاسی یله به بیعت ایوب کدیلو ● واقع اولان احوالی
 که بک وزیر عمدا باشا دن کلن جاوش یله آد مر قوشوب عالم
 ایدر ● مشارایه محمد باشا واقع اولان ماجرای درودنه
 عرض ایوب ● استا نسما دت ما به واصل ولوب معلوم
 اولدقن ● جناب ادا شاه محمد باشا خطا با امر شریف
 واد اولوب ● که بک بک و غلن بنداد قلعه سندن جفا و
 خلعت لوب ● باب نغاد تمه ایصال این سکر و زانجه یله
 متفرق ذمرو سنه الحاق اولشدر ● و عاید نکاشی کلان
 حسین بکر بجاوش قوشوب که کرا انسال ایدر سن ● و الفاس
 کیدر کن بهرام میرزا ننگ و رود سنه ایشدو کی کتدی اول
 کجه بهرام نجاده فوت اولش بولندی ● سکر ادا و لانا حوال
 امر شاهه اعلام ایدکلونن شاهدن فوجی کلوب ●

فسق و فساد آورد و کدک • شاه غضبه کلوب • اوق و باغ
 نور جیسی حسین بک کن اولدم و پیرکان طلب ایدو • الف
 اور متق بچون • آخر قوری باغی سونک بک مانغ اولوب
 قوم • اول شانده بهرامک جنازه حسین شاهلک همشیره
 اولان سلطان خانک و تاغنه کتورورلو • مزبورہ ناک
 خواجہ سراسی • وایشک غانی • کلور شاهی و تاغنه
 ایدو • شاه حرمه طوغری کدو کی کی و کل معصوم بک
 و قوری باغی سونک بک و شاهلک کوجو سنی اولان
 شافه الله • الفاسلک لند و یونین اولان قوموغری کتور
 و ناچ کتین باشندن چقاروب • برسنا • حیدی بولک
 کیدروب • مشیروی باغنه کتیدلو • اختسامه
 مانندن فراغ اولدمن • شاه بیلک اوغلی حسن کی حضوریه
 قغروب • اوج دور تیوز معتمد قوری ایلد الفاسلی سلیم
 ایدوب • قفقہ قلعه سنه جنبه کوندریلر بر •
 مدتدضکر الفاسلی اوغلی بابا ایلد هلاک

اولدی • وبقیة السیف قلاجه آدمینا شد عذاب بیله
 قتل ایدی • اول دیارده مشهور و معروف اولان اخبار
 بود که ذکر اولندی • ووجا بندن بعد قلعه سنه ایدو
 حرمه چاوش کلوب • اخراج ایدوب • کوکوک محمدباشا
 التوب • و سلطان حسین بک فرمان اولان چاوش ایلدی
 واروب • شهر زوله ملاقات اولوب • بکه که انواع
 جناب باد شایسته اسمالت و بروب • و بکه بک دخی بین
 ایدوب • که من بعد بوشرد لاره جان و باشی و غور هایت
 دلا • و شایسته بذالیمش • و دل و جانن دسا • حضرت
 د عاجسی و بند شیده • و بوتور لوی درد و لت جانبه
 ارشاد اندکلون • حضرت عتیکار کاشیق کامکاد
 دیار بکردن تخت علی بنیت جانبه مرجعت وزده اولغیز
 دیار مزور تالیع لور و هاده اوروی هایلون اریونیوب
 ایچی قوناقد • سروج او • سنده رستم باشا حضرت ایلدی
 ملاقات میتر اولوب • و اوچی قوناقدن او ناغ هایلون

سعاد تو بادشاہ حضرت باری کو محبوب ہوندا رہے
 تہا اولوب وارو بیلو وجہ بر بردہ ایوب سعادت
 ایلہ مروز ایدر کتات باشن چکوب بندہ باری واروب
 رکاب ہا یولونینہ یوز سوروب الفنا ظہور بار لاروندن
 طور دیور دیور دیور کہ بک سولہ کسیر فاشاند غم قلیغ دیز
 اشہ مار او غور ندہ در انک دینی چکدو کی غیرت
 دین محمد ایچوندر کہ کرد کہ الفنا سنی شامہ ویزد
 ایچون شہر ابدان انفا من قوم بایسون اجناد
 عظام اروا حیچون کل احسان مظهر در و شو بندہ
 دینی جہد الذعاید مدکہ بک بندہ لیک و بوقولونیک
 جان و باشتمیزے او غور ہا یون بادشاہ بنلا چمنور
 بو بایدہ نہ واقع اولور شہ قصصیوات یوقدر من اولور
 سعادتو بادشاہ عالم بنا حضرت باریک عالی مرتبت وین
 دوتی ایلہ اولور نکاد رکاب شریف لونینہ یوز سوروب
 مبارک اللہ بیلہ ار قہ می بیدیلو کوریم سینی یوسور

ولایت حلیہ نام قصہ بیز جکدہ نزول ایدوب
 وارتمی فرات بر ماغندن سعادت واقبال و شوکت
 واجلال ایلہ عبور ایدوب اوتہ جانیدہ اکی کون
 اوترا ایدوب دیوان عالی اولوب ہوندا لوخیال
 اوبکد اوبکد کہ آستانہ سعادت ترابنہ یوز سوروب
 روی مال اولندقدہ الفاسک بچہ دولہ و غن سوال
 شریف یورلدقدہ وقوی وزوہ بالتمہ ماجوی کا جو
 بروجہ اختصاص عرض اولندی مزید عنایت سلطانید
 بندہ لوبہ کراک و جویز بیک قہ ایلہ صدقہ اولون
 قلیغ و قفتان ویوز بیک قہ نقدہ درنا خند
 و مکل زختی بلہ آت و بانجہ بیک اندازات
 و بر قطار قاتر عنایت اولوب و دستم پاشا جانیندہ
 ایکیات و ایکی قفتان احسان اولوب و بک بک
 بندہ لوبہ او جاننی دیور دینی کا کان سخاق و بریلوب
 ظلت شریف بادشاہ صدقہ اولندی و یارندہ سی

بند لوی اول تو نقدن عودت ایدوب • بکه بکه سخات
 ایلان و روح ناه جاوشا بله کرکوک سخاغه او غریب •
 اندن بکه بکه بند لوزینه واروب • سخاغی و برات شرفی
 و خلعت خاصی ایلتوب • مشا راله بکه بکه بند لوزینه
 استفاننه ایدوب کل زور لو حاصل ایدوب • سعادت
 و عظمت لو • حضرت لوزینه تو ابعی بله خیرد عا لایلدر
 و ازیسی • حضرت لوی سهراب لچون بورد قاری کلمات
 شریفی بو بند لوزینه سنبار شری ولد و غنی و زور و تقریر ایدوب •
 بکه بکه بند لوی فرمان بردار دیر دیوال باشا و شستند
 نیوب • امر • دیوانستان لوزینه مخالفت ایدن
 بجا کرک ایدوب • سالفا الذکر اوج جاوشا باند • اکن
 عسکری بله سهراب لوزینه واروب • جمله ولا تیز
 خواب ایدوب • و کذوسی حضار نی چوروب • بغداد
 بجا بکسی تیز علی باشا • ادم و مکتوب ایشا ایدوب •
 یوزنغ بکچری کوزوب • نهود حال • و صدق

مثال لچون • اوج آبی مقداری بکلیوب • اتفاق صدقند
 اکن سهار اوزوب • عجم و شهرزاد مال مابند و واقع اولان
 یولان قاری اریوب جمله قوشا سهراب حضار دن خلاص
 ایتمک لچون عسکر ندن بجه بیک آد مر ایله فورچی باشی
 سوند کی سرزاد • و بجه امر ابدکر دین شهرزاد چابنه
 ارشال ایدوب • بکه بکه بند لوزینه جاسوس قزلباشا و ایا
 کلد و کندن خیر کو رو کده حضار بی براغوب • مکافی و لا
 ظالم قلمه سی او کند او نوروب • و طرف بطرف شهرزاد
 او سنده اولان نفر ایدو • خیر ارایدوب •
 مرکب کندی نمنده اولان طاغاز • جقوب صیقل سنون •
 و عساکر فزوب • مقهوره ایله اخشام او غریوب • سهراب
 حضار دن جفاروب • اول کجه یوروب • علی اصبح
 ظالم در بندینه اریوب • پیاد اولان بغداد بکچری
 و کذوبر تا بعباد • و تفکیک سنه قوت قلوب لچون قاز
 نیوب • اعداء دینه مقابل اولوب • بربری بله دو قوش

بر ساغناک بچنده جانیندن اوچور آزاد و ساک دور شوپ
 انا که بک بنده لرنیک محمد نام قونداغنی کور قونداغنی هر ارب
 یله ارا لوند و رحیمه واریمش موزور محمد صولطردن یوز
 جوزوب باصله قداغشکر مقهور کجه بک بنده لرنیک
 الاینده دپوب قوشوب بران اچنده اوزنده تمش کتور
 آدم شمسیدا اولوب کجه بک بنده لرنیک باشنه بر ارا ک
 یرده قلیغ ایلد زخم اوروب بینه شیطه ضری ایلد اوروب
 قازدن بیقوب بوننده لری اولد و صفی جانک خلق ایلد
 ات دپوب اوز زدن قونیاغنی اروب کجه کی اول
 ورطه دن خلاص ایدوب موجود اولان تفکیک اولور
 قنک بیوب خلی قورجیلری هلاک و جسم قیلا
 الود خون خاک اولوب یه کجه بک بنده لرنی قاز
 بندردیلر و قونیاغشک قنقله بندن کوزی قور قوب
 دخی اوز لوبه اوغرمیوب کجه بک بنده لرن شهر
 الوب کسناک استد و کوزه قبول ایتوب جنک زین دوتن

شهنشاسن دقن ایدوب و مقول اولان انا عاسناک
 باشلرن کندروب انشه قریب شهر و کیدوب و
 عسکر باندین سواندن دوندک نصکر شهر لرنیک و غلام
 اولک ضالدوروب شهر و ذک صحرا سنرا اولان قرسی
 خواب و بوله قلمری معموره ساوی ترب ایتیلر
 الکیرن دوار لرنی غارت و غزو و ساکن قتل ایدوب
 فقرا بکل خشارت اولدی طایفه ملاحده بر اکی بچنده
 واروب یورنیغ ایتیلر اگر ادا طایفه سی ووز لوبه جورق
 هجوم ایدوب القش تمش برادر قورجیلر بلک باش کسوب
 کجه بک بنده لرنیه کتوز دیلر و عساکرینه دین بر کبر و کین
 دخی بغداد تابع زرده کور نام موضعک قره اولوس ایلد
 یورک طایفه سندن تیلک کور نام جماعتی غارت ایدوب
 کور و شهر زوله نمودن تکلری بکجه کجه بک بنده لرنیک
 قزداغنی قاتر کا و قلعه کد و کند بولون لوب اروق
 شاه قوی نام یوز باشیلر بنی قتل ایدوب و علم سر کونلر

لوب • وچهار فورچیلرین قتل ایوب • الدقلری
 سوری و غارت اندکوی قیونک کون لوب • واحمانی اولان
 قزاق و یروپ • شهرزول و آسند. عسکرک سرزادی
 اولان سونک بلنک لوب • حصاده ابرمش
 که سین احراق ایوب • قاقوب مکان جیمیلرین عود
 ایوب • بک بک بنده لوی ارد لوبخند امر که ندروب •
 بیزاد فورچیلرین دل لوب • کسلان باشلری و کزنت
 اولان دلوی بو قولوی ایله بصلاد بکلر یکیمی علی باشا به
 کوندردی • وارد قهر علی باشا دخی سابتا اولان ایله قولیا
 شهره و له کلک کلرین درد و له اعلام بختدی • و نیا کتختیا
 اولان ایله آستانه سعادت باش و دل لوب ایله اسال تبدیل
 و اصل اولدقه واقع اولان ماجوی وارن فورچیلرین سول
 اولدقدق تعصیل ایله ایله سریر عالمه مصیره معلوم اولور
 مزین عنایت شهنشاهیدن بک بنده لوبه مرصع قلیج و قش
 و التون زنجیر • و فوراک و زلفان بوزغان • و سکلر خنج

ایله بریر آرات • و کند و ایله جنکده لوب اولان ان قرنا ایله خلغله
 عنایت و صدقه اولوب • بکی خورن صطفی جانش ایله
 اولوب • ولایت بغداد شهرزه و نه قویب خوصدن دور
 بیلک ایله تکه ویرلسون دیو حکم شریف عنایت اولوب • اول
 جانبد فورچی باشی صهرانی شاهه لوب که کمان استدکه دید
 • اکو شاه نیمه مدیمه دخل بیزه • و عیایه شمشیر
 تکلف سوز بیزه • سیز بک لکه کیدمر • فورچی باشی بو
 خصوصه مینانیدی • و مزیزی لوب غریزه کنیدی •
 شاهلار بککنه و ضول بولدقه • شاه کراه و بارداش شاه
 اولد بولعین مرد و درگاه ایله ایله ملاقات اولدقه •
 مصوره و مکروه خلعتلو • و دنیا جیفه سی ایله رعایتلر
 ایلدی • سهراب مزین و اجدادینک طرفیندن شاندی
 و کهر و ضلالت دریا سنه دوشدی • دینی نیایه تبدیل
 و دول عقبا ی دوروزه فنا ایله تغیر ایدی • برمدت
 ضکر سهراب شفاوت مآب • برینه عودت ایتدی •

بادشاهه صدقه او بوب • در ساعت سهراب کلوب بخت
 غارت بوب • بوبند بوبی دخی واقع اولان ماجری علی
 باشا بر عرض بوب • سهراب له جنگ وجداله • و جهت
 قتاله • باشلاق • ادملیر بجداده واصل اولدقده
 مشالیه باشا مفضلا احوالی اوج نام کتخی باشا له آلتنا
 شغاد تا علامه بوب • اول سنه در اکان دولت عری
 ادر زده قتلدا شلورایی • کتخی زاله اولان عرضا آلتنا
 دولت واصل اولوب • مفهوم معلوم اولوند و غنی
 صکر مزید غنای خسر و ایندن • و همد بلا غایت غافا
 بوندن اسبق ارض دوم بکلر بکینتی فوت اولان قرو مراد
 باشا اول زمانده جاوش بوبی • بنده زینه فلج و قفتان
 و پدیز متصرف اولدوغی اوزر برات غلامون صدقته و احسان
 اولوب • اون بدیچی کونده مزبور جاوش واصل اولد
 • دولمر دولت بادشاهی برده غا اولوب • کلی سرور
 حاصل اولدی • برات شریفی شرفیایر دولت بوب

اولین

کبار بک وز زینه واروب • قلعه سین حصار اید
 سهراب دخی شاهه فویادچی کندروب • وصول اولدقده
 شاهما و ننا بچونا و نعلی اشغیل میرزای عسکر کمراله
 ارسال ایدوب • بوخوبی بک بک بنده زوی اشغاع ایدیک
 حصاری بوزوب • یرینه عورت ابدی • اشغیل میرزا
 شهرزاده تابع قنجه قلعه او سنه کلوب • حصار اید
 یکی ای مقصداری بکلوب • فتن باصا قباله اکلنوب
 دو فوب قزینه کندی • بدی له ملاقات ایدی • واقع
 اولان احوال حکایات ایدی • بو طرفدن بک بنده ز
 صاحب فرزند اولوب • بو قوللی اوز کر کون اولور دم
 بدردان دم و مسکو بکلوب • عجلار اینه سن • بول
 جدوج شه ایدوب • حیوتن اکن قنجه سز بول اعلام
 اتمکین • بنده زوی او احوال بغداد بکلر بکسی علی
 باشا بر عرض ایدوب • اجازت له شهرزاده کتده • الله
 یکی حیوته بولدم • وغیر غاسن لدم • دورت کندیک

مکنه واقفان و اوبوب • وجناب • واقع وان
 النفا • خف ایدوب • سره جل کی ولان عموم محمد بله
 بلد در بله نعت • وجهله و شیفنت طریقه ذهاب
 اوبوب • رستم پاشا عرض ایدوب • اکرون لایت شهر زو
 محمد بکه و بز بله سره • و مامون بک بر طریقه بله در تلو سره
 بکه بلد در قان مخف و هذا یاسن • و اموال الخ نه یاسن
 و عوما خلفان • و جمله متوکاتن • خاکجا بکه زار سناک
 • و مزوری تورسی باند بوز حال • ایدوز • رستم پاشا
 • بخصوص در حوض ایشا • و مقصوره مراد لوی و وزه
 بر امر شریفان الشلو • لکن خیرین • بزر حدب شریف مقصدا
 غافل • و ... مفهوسندن ذامل اوله
 اول نامده بند لوی • اوغورهایون • دامن در
 و اعلاء دولت • ترک سره جان ایدوب
 عالم نیا • حضرت بله بک بمن و بی • و حق بنایک و تعالی بک
 علمتغیاتی • ایله رای کوزین • و فکر در بین • ایله غنا

اول خبر خود ده • اوغورهایو بند • جان و با نایل به خدمت کی
 در میان ایدوب • نکرا از کان نغنا دندن مضار • بی کنگنه
 چاوش نو لا غیله کلوب • حکم شریف و لاجبالتزین جهان
 مطاع کتوبوب • بنده زینه خطا بک ولایت دیار بکر و
 جند • تابع ولان مرآه آکراد • کیور و صغیر نه امر شریف
 و از دوا لشند • سنی نلو • سردار • و انلوی سکا معیوز
 قفادا ایدوب • کک که که • سوا بک و زرنه و اروب شیخ
 و انقاد مراله الکوزره سین • آکر شاه کز • منات پنا •
 جانندن بار بیدیم سکا کلورسه • و لسنک و لایتکه
 زرم اولورسه • ولایت قره مان و سیوس • و طبله
 بر ش • و دیار بکر بغداد • عوما امراء اعزب و اکرا
 باشو سره امر شریف وارد اولشند • که سکا و ادان امر
 صورتی کوندور و بیورشند و کیکی • معا و سکا و ارا
 بتنه • اولشند کرده • اوغورهایو بنده • چاننده لور
 عاید مکی سلطان حسین بک مراد کان سردار لک

حرم قرین و ابدی * سهر بک نفاق صحن مشغله نام
 قلعه نین * امون واسهل وجهه نخ و نخچه ابدوب *
 واجنجه اولاشختفظارین دستیک ابدوب * اول خصوصه
 سهر بک هری خون * وسیقله بگره نان اولدی * مهیندا
 دین مقهوره * واجنجه دولت مسرور * اوله * قلعه مزبورک
 نخ وانندونین * وشاه ضهانات شیروان ولایتندون و تیر
 شکی دیارینه کتده و کین * علی باشا - مرزا ابدوب که انتر
 موجنجه هنده قولو ندن یوز نفر * و یوز عدد بیاده بکجه
 کونند و در ستر * و هنداه تابع سلطان حسین بک و سایر
 امرا به جلاوش و مکتوب رسالیده ستر که برود جمع اولوز *
 و بوز سهر خالی بکی - سهر بک و زربینه وارده ووز * و باقیله
 'لاوز * حق عنایت ابدسه که کوز ووز * و یاخورد ولایتند
 ضرورده و منهنمور سوره ووز * عرض داد عز و اصل اولدی و نخ
 بکی * مشارالیه باشا تلوی و بیان ایچوز نفری هنده ددن
 نخروج ابدوب * ارشال ایندی * کلوب و اصل اولدی *

و علی الفوز کلن دمنر سلطان حسین بک و سنا برامرایه اولاش
 کیدی دیو خور و ردیلو * بشا و کون کوندن صکره سلطان حسین
 بک و محمد بک کلوب * بو بند لوی باشقیق لورینه ووزوب *
 خالی با اولان کلعبیر قلعه بیو میشداندند قوزوب * شوپله
 تدارک انک که از تیر بی چغان کدو کندن بک باصان در بندند
 آشه ووز * سهر به نام مهر و ان ولایتنه دوشه ووز * یا ارشده
 کجا نام عنکر کیمی عکس معهوده بیارشال ایدم * و کتده
 سلطان حسین بکی خوردار ایتکه کتدم * و برنجیه اوله
 مزبور بکل جادربینه ابرشدم * و اتمدنا نوب و تاغنه کیردم
 و بانه او توردم * در حال مزبور بک و حکم شریف اراز بلدی
 * شهر زول و لایخی محمد بک و بریدی * و سکا حبس بیرو
 دیدیم * بو بنده لوی دخی ماس * سکا کد * لکن آد کونند
 قلعه دن نم مالی * و اصل و عیالی * جتارسون و قلعه
 سز بلور سز * محمد بک بو سوزی قولایتموب * در شکت
 برنجیه ادمرایه قلعه به طوغری سنکر ووب * اول زمانده

علی پاشا آمد ملوندن حسین نامر کتخدا سین قلعه نك صبحی پخت
 شهر زور و در و نرا ایوب * و مزبور کتخدا نك کله جگن سلطان
 حسین بک و محمد بک شمع ابدیحک بر و کلوب * منشاؤ
 ایوب * که پاشا کتخدا سی کلوب * قلعه انوره و تسلیم اولوب
 بچنده. ولان مال و منای انور قرض یاده و کیده ضحکه. بزرگم
 پاشا ایاطا بغرض بنه بجه اولور. و هم علی پاشا ناموت
 کلان فاسیدر. ماوقفه در دونه عرض ایوب اکثر
 احتمال اولور که * بنه شهر زور کیکند و و ویر و لور * همان تدبیر
 بود که برای کجا سوس صورتده کسنه لوی بنیاد ایوب
 و پاشا کلدی دیو سولیلند که. براغوب و کلات کیمه دگر
 دسکون * تلک بز و پنجالتدن خلاص اولور * در ساعته
 برای کجا دوزمه ادم کلوب * اشته همدان خان کلدی
 اتره سیزی باضه کزک غافل و نك دیدی * سلطان
 حسین و محمد بک بوجله ایله ابلان خشام قلعه براغوب
 بوبنده. لوی بیله الوب کیدوب * و همدان خان بندن کلن

همدان ک کلوب سندن و یوب * بنه زینه خدمت ابدن
 بر قوی نامر کسنه بواجانه واقف اولور * سرعت لکه کت
 محمد بکن. مقدمه قلعه کیروب * قوس بر کدوب * محمد
 قلعه قریب وارد قن * مزبور بر قوی قهرروب * آج قوی
 یوروب * مذکور بر قوی قونک و ستنه کلوب * محمد
 که خوب و یوروب * کس سلطان حسین بک ایله مع
 بزور. همدان سکن * مرد و مقصود یکدیگر ذکر * همد
 باهنری و هم ماهنری لاسر * قلعه کزک ایله بونن موجود
 و لاکه کلوب نیشاندن * کاتب علی چلی و سربلک مصطفی
 کلسون * عرض اولاق ایله همدان دکلر کیمی علی پاشا
 ارشاد و نسنون * انلک خان بندن بر معتمد علیه کسه
 کلسون * قلعه انوره تسلیم ایدله * و اهل و عیال زرب
 و ساکنان ماهنری حصاروب * همدان جانینه کیده * لور * محمد
 بک مزبور قدر حجاج ابدی مقید اولدی * آخر کاتب علی دیو
 مصطفی * و لاق ایله همدان در سال ایوب * و وصول اولدین

بوینده لورینک جمله مان و منان و همل و عیان فیض و
 آیتدی و مقصودینه ایروب مردینه تیدی سلطان
 حسین که سالف نکر پاشا کتختدینی بریشوب و کذوله
 بولوشوب بخون کلین قلعه برافند و کزیدکی مرزور
 سلطان حسین بک خان قانی معنی عندرا ایروب و زوی
 کتختدیه حتی نکوت کلنسنه و ایروب بر اغوب کتدی
 و سلطان حسین بک عادیه قلعه سنه کلوب آستانه
 شغاد جاننده کتختدین خادافا غیر صحیح و کتختدیه
 شهر زونه قزلباش کلدی دیو عرضا ایروب کتد و معاین
 سترا تمک ایچون دستم پاشا بر کلنسنه ارشال آیتدی
 که قباچیه باض ووره و بوینده لورین تور و اولجا بک
 شهر زوله سفر کلن و بنده لورینک خدمتده اولان
 کوللو و بیکجوری و ایچک طایفه سزوری بغداد دیوانده
 کیروب علی پاشا تک حضور نه شهادت ایروب که
 مامون بک سهرزیک لقا صفنان قلعه سنی فتح آیتدی

کوللو و بیکجوری طایفه سنه دستور و ایروب کتدیله قلعه
 دن ضربه لسان طوله انا تیدی و قطار ایله قازایی و
 اولان ات قاتوره ندایی و سوری ایله قونلوی پاپ
 باغنه سوروب و ادرت سی جمله سین سلطان حسین بک
 محمد کتاسیله ایدویردی و محمد بک سخا غنه طایفه
 و سلطان حسین بک بو قولون جسمله الوب کتدی بیخ
 مزلدن صکر خت بالی ولان عفریتیدی صکر سهر
 سلطان حسین بک لشکری برافند و غن کز بجان خالده قلعه
 قریبه واروب پیر قزلباش قلعه استیوب مرزور پور
 دیدی کتشدن قالدی اثر و بغداد جانندن کلور پور
 بر قراچ کون قلعه و بر سوب کلدی و مخالفت ایروب و
 کبغداد جانندن برده ادرکله دیوخیلی انتظار کلوب
 صکر نا امید و لیچ سهر بک خا و قلعه اورزینه مسلک
 ولان عالی قاپی دن کتدی ایله قسای اسمائی کتدی ایچنده بر قراچ
 ادرانه دیو پور و دیویر قلعه ایلر و سهر بک مد کور دیو

درد ورنه ارشاد آید * بعد ما قطع منازل و محو
 مداخل * دضکو اسانوله برینوب * و صدر غصه
 رسته باشا حضرت یو خا کجا بنه بو نشوب * وقع وزان
 سکنش کنف بجموب * مرجوم باشا بنده زینده رعیت
 آیدوب * و اسنانه دولته متفرقه بلو کده بز الجیه
 یومیه خراج بچون نفقه صدقه اولوب * و سابقه
 باشا مرد راه بنده زینه اسبد و اشکات * و رحمت و
 شفقت * یوزندن کو کل خوشلغو و یروب * ز شانه
 حق بی اسنانه شفا دنده محروم فالیبوب * کاهو زول
 مقصود یکا یوسک * زیرا که سکا حیف و نند و غصه
 تمام علمه از شمشند در یوب * التفات آیددی تاک
 بو عتبد خاکسار لوی بجه زمان حیزده * و کاهه نفرده
 درد و لک خدمتند طهرده * و بخوان نفرینده شهره
 فتح اولیدی * و اعاددن دولت * جیفوندی
 صکو * سخاقت شریف بنده بهر مندا و لوب * اولان ایچنده

و عرض سلط * زینه کوزدی * خالصه و خلایق
 مرشقیغه وضع و منقاد آیدی * محمد بک و سلتان حسین
 بک کا نرضه و ناخانی بنده بله * یواحد آستانه سعاده عرض
 نیله * و باخود بی اجازت و پرواروب در دولته ماجرای
 علامه ایله * که مأمون بکه یوبله جیف اولدی * و هند
 شهر زول و لایتنی عدالادی * علی باشا بو خصمی تقصیل
 ایله دکاه عالی ترابنده عرض آتکنده * رستم باشا سلتان
 حسین بکه حمایت سعاده تلو * بودر لوی بی بلدی
 و یوبنده زین اسنانه سعاده کوزنده و سون دیه خطابا سلتان
 حسین کجا امر شریف وارد اولوب * یوبنده زین غایز قلمه
 سندن مجوس * و یخات و خاندن نابوس * ایکن کجا
 دکاه عدالندن * و بار کاه کیوان رفعتدن * سلتان
 بکلان دی کلوب * و حکم شریف جهان مطاع کوزوب *
 مشارالیه بک بو قولون یاننده ایلوب * وقع اولان
 عتبه غلظه عالیله باعه اعلامه رقیبه سین یوبنده یورور

وندرز و سقاوی * کنت نجون تند * کونست
 خدای که ولایت کا ضیف وندی * سنگ رو سینه کلا
 و بدندند نکل سکا قادی * بکابل و مومون بست
 مانند ننان حساب کاد کدی یسه ضیه به به نند
 و خا به قازنی * و محکله به یوندی * و سوزی به
 تیوری * سن اللک * و بک بک تحرفند * ولان حصه
 ولاندن کاد و شدی یسه * قوندنم بر هم بک و قبا
 کل حصه زین سن ضربا بدزندک * کر که که بک بک
 ایله یجه سلوک بدردت نیم به ده شو به سلوک بده سن
 کج ز خای ای زین دیوب * ضربیست قیبه ذ فب و کلا
 و سن سان به سندن بیو کینی و لو به سن * و یخ روز
 عمرک نجون عری و کله ریه سن * سهر بک سوزیه
 محمد بک قایل و بیوب * و زری دخی و زرد و نیبه
 قیله قان به و مدت کند بله * صکر و خا دتلو
 عالیسا انور سیه دیار یجه و یخو * غزه شریعه بی ضم

و نه کنه دو * ذوت بدیع ندعاسه شغول و نند
 کزاه * و نه احمد جام * دادرد نماوردی بیام
 به بخت قاهه سینی لوب * و شهر زود و بی و بوب
 ولان نایخی شاه کره عارفان دیوب * خیر و عر ضله
 نو یل کیدوب * چون بو تره * شاهه واصل و ندی * شاه
 قانوب دیونند * سما کیروب * اهل بیابانه خطبه
 دیوب * که مردم حاصل و ندی * سفارش دیوب که
 بشارت ضیا مالو نلد * و خراف مال که فتح نامه زله
 قورجه که ندروب * و مزه لوب کید نلد * و بقدر
 افسان * و سهرای یخ نیده مصور قفتان * و اسل
 ندی * و خایند و خد بک سهرای تمیه نامه نکه خد
 و نام خوانده سنی که ندروب * که شهر زور سکا اولند
 بنسب ولدم * سهرات محمد کلان دلم به جو ب و یز
 و مزوره مکتوب که ندروب * که سن بو جمله شیطنی

شهر زول و لایق المنه اراده پذیرد که ولایت بغداد
 ضعیف بود تا آنجا ویرلان و سلوب و زوره و فوکو
 و زیلورسه شهر زول منته - عهد و نورم دیگر
 دستلر باشا حضرتلری دیمی باش سریر علاء عرض بدت
 سعادتلو جهانباه بوزری مناسب بود
 ولایت بغدادک ضعیف ریوب هم و میدیو ننگ
 اون کوز بوز بیک خدیقی حاصله به عثمان باشا و زیروب
 و سکاکی چون تو، موصل تعیین بدوب و ساق
 لکه محمدکی سخاغه کوندروب و عثمان باشای و توب
 نظر دما را به اولاعله علی العجیل رسال بدوب و زیروب
 کوندن صکر و زیروب و لوب، موصله و ضلر لوب
 ون زمانده، بغداد بکلر کبستی و لان باشه جی محمد باشا
 کخز سن کوندروب سخت باشنده و قهر و لان سب
 دفا ترین ضلر بدوب و غازخان بونک بشور نفو
 ک کلور و دور تیوزن بجزیری بله اخراج بدوب اولای

دوب و عرض نما که حکام شریف به تنه لری و
 ولوب محمد بیک و خصوص شماع بدجلر بغداد بکلر
 نمر علی باشا کلور، تربیت نامه نوب، ستان شفا
 متوجه ولوب مروری نام اهله در دونه و ضلر ولوب
 سعادتلو دین ناهلک شتا، سعادتلی زاینه بوزین
 سو ولوب عنایت اذغایت سلطانیدن، بغداد با مع
 سخا عین حضرتیده و لان سرجک و شهر بازار با سنه ضم بدت
 نوج کوز بوز بیک نجه و زیروب و قزنداشی و لان سهر بیک
 و سننه و دمنده عتکری کلر بدوب، قرمان بکلر بکلر
 منفصل و لان چو کس عثمان باشا اول حیده، شتا، شغایت
 ملازمتنده بولوب و مرحوم رستم باشا حضرتلریه و اراد
 عرض حال بدوب که فتح بغداد به لهدیم و عجمیه مزبوره
 دفع کنندی و ذم یکی بلدن صکر و سخاغه خندم
 و فول و لایتنده بوجیه نوایه حکومت نده اعراب و کزوا
 بجه عمار بوزندم اولجا بلدره کلر و قهر و اراد

پناهك جا بندين بهرله ميروانك و غل بيوع نومايت
 و همدان خانكجي اوان محمدی خان خجلیجه عسكرا به سهرابك
 يرد مننه اسال ايدوب ● غغان باشا عسكرا ستمه برك
 برك نلك بوله قريبا ولد و غين استماع نبجك حصاردي
 برا غوب ● و طوپلوي او كنه ضايبوب ● آهسته مننه
 قزطاع ستمه كيدكن قزباش عسكري شهرزوله كلوب ●
 دوو روو غغان باشاي كودوب ● خوفلرندن برورد و طوپلوي
 مزبور و كيدو كندن صكره ظالا قلعه شنه واروب ● سهراب
 جغاروب ● كنده و ايله سلاقات اولوب ● و قلعه دن
 غغان خلق طنشرونك هوا سنه دويموب ● كوزي مرز
 مختلفه - ميلا ● والوده صده بلاه اولديله ● و غغان تپلانا
 كركوك ناحيته انبوب ● و لشكري اعدا كند و مقام جهيل
 دوووب ● مشا زايه باشا واقع اوان حولى نايه سهراب
 اعلام عرض ايدوب ● سعادتلو عالم بناه اول زمانده
 محروسه حله دن طنشرونك ميدان ده بر جنت مكارن يرد

عجب نيش ندي ● و بجه ذمن قزوب و اموالدين غارت
 ايدوب ● عصر زمانده قلعه دن بر مقدار ادمانيوب
 و عسكرا خلقين او كور كودون كوروب ● و بجايه مشغول
 و ندي قلبن بلوب ● همان شه قافلوي كند و لوينه طوپلوي
 و بعض سنك ووزينه قابلوي بركدوب ● كلجه ادم قز
 و سابق ندي كركوك كي محمد بك قونلك به و روب در سلات
 عالم نياحه صده او لوب ● و لشكر خلقين واروشند
 لشتر و سوروب ● و غغان باشانك انند. آن حلالا ايدوب
 اوزيشن هكاه دو شتمكاه باشا عسكرا خلقا به جاد زينه
 اوج كودن صكره باشا در بنده كيروب ● و سنك خلق
 اوج جابدين بو زيش ايدوب ● واروشن ايدوب ● بعض
 متوسله دوو زوب ● و طوپلوي قوروب ● قلعه مزبور دوو
 شتانك و ايلدين بهارك مايجي زاراك و آخره دك قلعه
 دو كوب ● الماغه چار و انبوب ● و بجم صوبندن اول
 تاملود قاراز روب ● بولوا چلوب ● شاه سلات

اندی • و شهر پاشانک عهدیند اتمام ایدوب
 ظالمله سندن چقبوب • مهر و ان بولی و سندن بیلا
 قوبوب • و چاوش بزوری یانده لوب • و پاشا برینک
 ایله اولغان کندر ملک تدا کند. ایکن پاشا برینجه پیاده کلاندا
 و بچری طایفه سندن اوج بوز نفر کزینک رخفیه ارسلا
 ایدوب • علی الففله شهر لیک و زرنه شیخون ایدوب
 مزبور شهر اب بلکلوب فرزا ایدوب • اول و طه درت
 خلاص اولوب • و لکن جانیندن اوج دورت نغز
 کشته اراده دوشوب • اما شهر لیک برنجوز مررضه
 بهره زاله هفتاد ساله فراشندن فالدیو بیلون و ستنه
 بندر دیر • دور سیوب دوشدی و بچری پاشا اشد و شدی
 و بله اولان کسسه خوفدن قاجدی • دو توب مشارالیه
 پاشا بر ایلدیلو • پاشا ضعیفه مزبوره اول جو اوقریب
 اولان حورین قلعه ستنک در داری وینه ارشال ایدی
 و تقدیر ربانی • و قضا آسمانی ایله اولکجه پاشا اقرته

سرا ستانده زوایل تمسندی • و عساکر خلقی و ادلورین
 جبار • بصله مشاوری • جو ککه باحوال رکاب شریف
 معلوم اولاد قضا کرم حکم شریف یوردی • بر نامدار چاوش
 ایله کونده ریدی • جو ککه ظالمله ستنک المنی عصلیر لجن
 کد ککه که شهر زوله. تور لک خزایا بلدیو کسکی شهرک
 کینه قلعه سن بنا اید. سن • و لجنجه کیروب شهر زول و کاین
 منیط اید. سن • عثمان پاشا بر شریف و اصل اولدی و غنجه
 مسکیر له واروب • واقع اولان کسکی شهر قهته پشه پاشا
 و شهر بر خیر ضالوب • اگر اطمینان اید رسک طلعه پایه
 دن و انکرم • و سوجک عفو و نمسن با دناش. فاله پناه
 رجالی ایدم • و کاکان ولایتک سکا مفرز اید و روب
 کبره عودت ایدرم • شهر با دم ارسال ایدی • اگر یوب
 جو اید. صادق ایلک بعین اید. سن • عثمان پاشا شهرت
 ایله من بعد علا و تم بوقدر و دستلک مقامتند. اولدوغه
 قسم ایدی • و آدمیله بهرام ناما اخبار پاشا ریشی ارشال

بلوش در دروب • پاشایین بالله ایدوب • که قلعه ویریه
 ولایت کندونک و لسون • پادشاه دین پناهدن سوچ
 دلان ایدیم • ولایت آل عثماندن کندونیه را وغولونیه اوج
 سخا قالیوریم • استرسه و رودکی قلعه بقیم و کبر
 دونوب بغداد کیده ایم • صکر سهرابکا و لاسیرو
 جوین قزلباشلاری • که ولایت شهرزوله تابع بلنک کلجوری
 اولد یار دمانلردن حسیب ونسب کوجله غیرت بوتقد
 و متضرب هلنت و جماعتدن درو • سهرابک و سننه
 موم و عجم ایدوب • که البته قلعه نسلیم ایلد • که
 امر شریف رینه کلکسون • بز وضعیفه موز حسیندن قوت
 • و مسلانلر و فلاکندن خلاص اولسون • اگرچہ ایتمزل
 ایتمزسک بر جمله مرغمانلویه دوروز • و قزقرغ و قنار
 تسلیم ایدرز • و سنجو و ناخواه بو ادادن قورادر
 سهراب بو جوابدن کل مضطراولدی • و آخر ایش روزه
 واد جغین بلدی • پاشا بر و بکلر • ولایتی کند و دلیله

انخال ایدی • مشارالیه فوت اولدوغی کیه امر اولشکل خلق
 بغداد فرقه راوغو کیدی و بو جا بند پادشاه اسلام پناه محمد
 حلبدن نذمت بیوروب • وارضد و مه نام باسون
 او سنه وار دروب • بر مدت و تراغ ایدی • اول مکان
 عثمان پاشانک فوت خبری کلوب • رکاب شریف شهنا
 عرض اولندقد • سعادتلو دین عالم پناه خضر پوری
 بیوروب • که بغداد ولایت بر بکلر بکلک و لسون • و
 بالته جمعی محمد پاشا بر حکم شریف ارسال اولسون • که جمله
 عسکر ایلد شهرزوله واردرسون • مزبور اسکی شکر قلعه
 یابد ورسون • محمد پاشا بر امر شریف ایلد چاوش وار دقد
 بغداد دن قاقوب • شهرزول سننه متوجه اولوب •
 مکر عسکر دن اگر دطایفه سندن • و درویشانی غیر
 امر عظامدن لوا و در تنک کچی ولان ابوبکر بک ارایه
 کروب • سهراب محمد اسن صالوب • مزبور بک یعقوب
 نام اولغون بینکش ایلد کوروب • و پاشا حضرتلرینه

غیرت صاحبی فرورد باشای کلوب • و قلاعک مفتاحین تسلیم
 آیدوب • باشا کلن آدمه فام خلعن کیدردی • بهر ایلد
 رعنه هریش کند و برینه کندردی • و مشا ایله باشا قوم
 ظلامله سنه کفایت مغانی مستحفظ فیض ابدی • وینک
 عسکرا ایله کرد و یکی نو بجی ضیابندی • و کندو عساکر نصر
 سائر ایله بغداد • دو نو یکدی • و آستان سعادت
 فتوحات عرض لاله کشان در سال ابدی • بخواندن
 عالم نیاه عودت اندکن • کلوب و وردی هایون ارض و مدن
 بولدیلر • اولان ماجوی با سزیر علا • عرض اولندی •
 والخی کر و زو بیک قجه ایله نفس شهرزولی ارون طایفه سنه
 بر بر مرد بکه و بر لیدی • و اول طاعت بدن ارازه فاشخو
 خلعت ایله سخا قار سال اولندی • و بریحی سیله صیکه
 شاه ایله باریشق اولغاه • شاه مشعله و شمع ایران قاندا
 مفتاحین سهر بدن لوب • اول زمانده شهرزول و لیلی
 اولان بون بک ایله ارشال ابدی • میاد ادر برده اولغاه

دویمین ووردی • و ظالم قلعه سنک مفتاحین باشایه
 کیدردی • و مشا ایله باشا اولغنه و ادرینه فاشخو
 خلعت کیدردی • حرمین قلعه دن اطلاق ایدوب روانه
 ابدی • و کلوز شهر یک سو سنه کندیلر • مکر بگردن
 اولان دن ورتبه کلش • و انذار ایله منصب بولش • کور و یول
 نام بل شهرزوی کندو • طمعانش • وارد ده • سهر به خوف
 ویرزوب • که باشا ایله بکلک قولنه • باعتبار • بر امر ویرزوب
 حضرت • اگر باشا یه کلور شک سینی دوزول
 و آستان سعادت ارشال ایدولر • که باد شاه دین شاهک
 اکثر مرادی سن سن • نه قلعه و نه ولایت در • سهراب بوجو
 زشان و هر سال اولدی • و کلوا اجازه ویرزوب • کند
 اسک قلعه سی اولان مهر و ام و اردی • و شهرزول بچند
 اولان مشعله و شمع ایران نام محض حصار لورینه چکی قولدی
 باشا ایله بکلک عهد بنه طبا ابدی • و شبهه و دشمنی باشا
 ابدی • الخان خاین • کندو سنه تابع امرادن و طوقز

بچند. اولان خلقدن برفته سبب اوله دیو. و مذکور
ابوبکر سالف الذکر مفتاح طریقی است. سعادته اول
ابوب ● امیر بادشاهی اله مستخفظ قونلاری ● و بزوک
قلعه لرضط اولدی. و بک بکن خرفند اولان شکر اول
ولایتک ضیفی مالک عثمانیه به داخل و لوب و نصف آخری
اکراد الذرة قالوب اراده بارش او بضمه کسینه به دکن
واول جانب اطاعت ایدان امر ادبی قبول اولمز. تحمیر
فی اول شکر بریح الاخر فرشته کسینه. خمی غایب فرشته.

